

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

samuel Beckett

İngilizceden Çeviren: Suat Kemal Angı

seçilmiş şiirler

Bana Benzer Bir Başka Aylıklık

Samuel Beckett

İrlandalı romancı, oyun ve senaryo yazarı, öykücü, şair, denemeci ve çevirmen Samuel Beckett, Protestan kökenli bir ailenin ikinci oğlu olarak 1906 yılında Dublin'in bir banliyösünde doğdu.

1927'de Dublin'deki Trinity College'ın Roman Dilleri Bölümü'nden mezun olduktan sonra gittiği Paris'te École Normale Supérieure'de İngilizce okutmanı olarak çalışmaya başladı. Burada, aralarında 20. Yüzyıl edebiyatına damga vuracak çok sayıda edebiyatçının da bulunduğu sanat çevreleriyle ilişki içindeydi. James Joyce'la da tanışan Beckett, yazarın ileride *Finnegan's Wake* adıyla yayımlanacak romanının bir bölümünün Fransızca'ya çevrilmesine yardım etti. 1930'da *Whoroscope* adlı uzun şiirini yayımladı.

Beckett, 1932-1937 arasındaki yıllarını Londra'da geçirdi. Bu dönemde yazdığı öykülerden oluşan ve Joyce'un etkisini yansıtan *More Pricks Than Kicks* 1934'te; akıl hastanesinde bakıcı olmasını konu alan *Murphy* 1938'de Londra'da yayımlandı. 1937'de Paris'e yerleşti. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Fransız Direnişine katıldı. 1942'de Gestapo'dan kurtulmak için Fransa'nın güneyine, Vaucluse'e geçti. Burada kaldığı iki yıl içinde gündüzleri tarım işçiliği yaparken, geceleri *Watt*'i kaleme aldı. Savaşın sona ermesinin ardından tekrar Paris'e döndü. Beckett bu tarihten sonra, kendini daha yalın ifade edebildiğini düşündüğü Fransızca'yla yazmaya başladı. 1946-1950 yılları arasında *Molloy* (1951), *Malone Meurt* (*Malone Ölüyor*, 1951) ve *L'Innommable* (*Adlandırılmayan*, 1953) adlı romanlardan oluşan üçlemeyi tamamladı. Beckett'in en önemli yapıtları olarak görülen her üç roman da tek bir kişinin çeşitlenmeleri denebilecek bir dizi karakter tarafından anlatılır. Anlatıcılar hızlı bir fiziksel çöküş içindedir ve var olduklarının tek kanıtı zihinleridir. *Adlandırılmayan*'da bu çöküş, anlatıcının bir ağız ve zihne indirgenmesiyle doruğa ulaşır. Beckett'in pek çok yapıtında olduğu gibi burada da anlatıcı sessizliğe ve hiçliğe tahammül edebilmek için hikâyeler uydurur ve uzun, karmaşık monologlara girer.

Godot'yu Beklerken Ocak 1953'te, Paris'te, Théâtre Babylone'daki ilk temsilyle büyük başarı kazanınca Beckett dünya çapında üne kavuştu. 1966'dan başlayarak oyunlarından birçoğunu dünyanın çeşitli ülkelerinde kendisi sahneledi. Her türlü radyo ve televizyon programından, gazetecilerden, fotoğrafçılardan özenle kaçınmasıyla bilinen Beckett 1969'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Hayatını, 1938'de tanışıp daha sonra evlendiği Suzanne Dumesnil'le birlikte, ölene kadar Paris'te geçirdi. Suzanne'in 17 Temmuz 1989'da ölümünden beş ay sonra yaşama veda eden Samuel Beckett Montparnasse Mezarlığı'na defnedildi.

Samuel Beckett, 20. yüzyılın en büyük yazarları arasında, edebiyata yaklaşımindaki uzlaşmaz arılıkla öne çıkmıştır. Beckett'in yoğun bir kara mizahla beslenmiş olan yapıtları, insan deneyiminin ve insan bilincinin işleyişinin paha biçilmez belgeleridir. Ürettiği büyük edebi hacim birçok dile aktarılan Beckett, yapıtları üzerine en çok yorum getirilen yazarlar arasında ön sıralarda yer alır.

Molloy, *Godot'yu Beklerken*, *Mutlu Günler* başta olmak üzere birçok yapıtı 1960'lı yılların başlarından itibaren Türkçeye aktarılmış olan Beckett'in Ayrıntı Yayınları'ndan çıkan kitapları:

Aşksız İlişkiler, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 2009 (*More Pricks Than Kicks*, 1934)
Watt, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 1993 (*Watt*, 1943)

Mercier & Camier, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 1998 (*Mercier & Camier*, 1946)
Üçleme [Molloy / (Malone Ölüyor / Adlandıramayan)], Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 1999 [Molloy (1951), Malone Meurt (1951), L'Innommable (1954)]

Hiç İçin Metinler ve Uzun Öyküler, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 1999 [Texts For Nothing / Stories (First Love, The Expelled, The Calmative, The End), 1958]

Acaba Nasıl?, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 2001 (*Comment c'est - How It Is*, 1961)
Eşlik, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 2017 (*Company*, 1980)

Görülemeyen Söylenemeyen, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 2017 (*Mal vu mal dit*, 1981)

Suat Kemal Angı

28 Aralık 1966'da doğdu. ODTÜ Metalürji ve Malzeme Mühendisliği bölümünü bitirdi. Uzun süre aynı üniversitede araştırma görevlisi olarak çalıştı. Aralarında *Göl Balıkları ve Orta Yaşlı Kelebekler* (1994), *Kadın Kokusu* (2003), *Epiphany* üçlemesi (2003-2004), *Cahil Zaman* üçlemesi (2007), *Walter Benedix Schönflies Benjamin'le Yaşamak* (2010), *Cadde* (2011), *Dip Metin* (2011), *Def'im* (2014), *Galileo'nun Karısı* (2014) ve geçtiğimiz günlerde yayımlanan *Dünyada Bir Yerde'nin* de bulunduğu şiir, deneme, anlatı, roman türünde kitaplar yazdı. Walter Benjamin'in *Esrar Üzerine*, Leszek Kolakowski'nin, *Neden Hiçbir Şey Yok Da Bir Şey Var?*, David Markson'ın *Wittgenstein'in Metresi* (Pelin Angı'yla birlikte), Raimond Gaita'nın *Filozofun Köpeği*, David Hopkins'in *Dada ve Gerçeküstçülük*, Charles Freeman'ın *Mısır, Yunan ve Roma Antik Akdeniz Uygarlıkları*, Leo Bersani - Ulysse Dutoit'nın *Fakir Sanat* (Beckett, Rothko, Resnais) ve James Bamford'un *Sırlar Evreni* kitaplarını da Türkçeye kazandırmış olan Suat Kemal Angı Ankara'da yaşıyor ve çevirmenlik, editörlük, yayıncılık, öğretmenlik yapıyor.

David Wheatley

Samuel Beckett Selected Poems (1938-1989) kitabını editörü Weathley 1970'te Dublin'de doğdu. Şair, eleştirmen, denemeci, yayıncı. İlk şiir kitabı *Thirst* (1997) ile "İrlanda Edebiyatı Rooney Ödülü"nü (*Rooney Prize for Irish Literature*) kazandı. Modern İrlanda ve İngiliz edebiyatı üzerine inceleme ve denemeleri dergilerde, çok sayıda kolektif derlemede yayımlandı. Şiir dergisi *Metre'nin* editörlüğünü sürdüren Weathley, University of Hull'da İngiliz Dili dersleri vermektedir. *Misery Hill* (2000), *Mocker* (2006), *A Nest on the Waves* (2010) yayımlanan diğer şiir kitaplarıdır.

Samuel Beckett
Bana Benzer Bir Başka Aylaklık
Seçilmiş Şiirler (1930-1989)

Ayrıntı: 1170
Şiir Dizisi: 23

Bana Benzer Bir Başka Aylaklık
Seçilmiş Şiirler (1930-1989)
Samuel Beckett

Kitabın Orjinal Adı
Selected Poems 1930-1989

İngilizceden Çeviren
Suat Kemal Angı

© Samuel Beckett, 1957, 1964
© The Estate of Samuel Beckett, 2009
Önsöz © David Wheatley, 2009

Yayıma Hazırlık ve Uygulama
Hediye Gümen, Esin Tapan

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Anatolialit Agency aracılığıyla alınmıştır.

Kapak Tasarımı
Petek Yılmaz

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: İstanbul, Haziran 2018
Baskı Adedi 2000

ISBN 978-605-314-273-7
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI

Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.:3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi

facebook.com/ayrintiyayinevi

instagram.com/ayrintiyayinlari

Samuel Beckett
Bana Benzer Bir Başka Aylaklık
Seçilmiş Şiirler (1930-1989)

İngilizceden Çeviren: Suat Kemal Angı

Teşekkür

Bu ‘imkânsız’ işe vesile olduğu için Tolga Suyolcuoğlu’na, şiirlerin heyecanını benimle paylaşırken bıktırıcı sorularıma her seferinde içtenlikle ve sabırla yanıt veren, tıkanıp yerlerde sezgisiyle önümü açan sevgili eşim/ eşlikçim Peline, bilgisini paylaşırken bana daima cesaret veren arkadaşım Barış Bağcı’ya, şiirlerin Türkçelerini İtalyancılarıyla karşılaştırma ve genel bir değerlendirme yapma zahmetine büyük bir gönül erinciyle katlanan zarif arkadaşım İdil Börtücene’ye, değerli zamanını ayırarak metni okuyan, beni yüreklendiren ve sevincimi pekiştiren çok değerli Cevat Çapan’a, talihsiz bir kitap için tükenen umutlarımı tekrar yeşerten Ayrıntı Yayınları’nın değerli yayın yönetmeni Burhan Sönmez ve şiir dizisi editörü Emirhan Oğuz’a duyduğum minneti dile getirmek isterim. Ayrıca, iki Beckett hazinesini hiç düşünmeden benimle paylaşan sevgili arkadaşım Güven Oğuz’u, gerekli gereksiz tüm sorularımı keyifle ve içtenlikle yanıtlayan sevgili arkadaşlarım Behlül Dündar’ı, Bahar Kılıç’ı, Banu Özdemir’i ve Bilge Aydın’ı şükranla anıyorum. Son olarak, sorduğum bir soruyu Dublin’den yanıtlayan ve kafamdaki bir tereddüdü net olarak gideren David Wheatley’ye çok özel teşekkürlerimi sunarım.

Sunuş: Kemikler ve Sanat Eserleri

Samuel Beckett'in şiirleri Türkçede* ilk kez, 61 sayfalık küçük bir İngilizce edisyonun** tam çevirisi olarak yayımlandı. Kitapta 1930-1948 yılları arasında yazılmış yirmi şiir vardı ve bunlar dört bölümde toplanmıştı: Beckett'in ilk kitabı (Descartes'ın ağzından yazdığı 98 dizelik uzun şiiri) *Orospuölçer*, on üç şiirlik *Yankının Kemikleri*, *İki Şiir* ("Cascando" ve "Saint-Lô") ve *Dört Şiir*. Son bölümde *çift-dilli* olarak yan yana basılan *Dört Şiir*'i Beckett Fransızca yazmış ve sonra İngilizceye çevirmişti. İlk şiir "1. Dieppe"ten (1937) sonra gelen üç şiirin (1948) başlıkları yoktu ve şair bunları birbirinden rakamlarla ayırmıştı. Bu üç şiirin ilk dizeleri şöyleydi: "*kum akıntısında benim yolum*", "*ne yapabilirdim bu dünya olmadan yüzüstü umursamaz*" ve "*sevgilim ölsün isterdim*".

Bu ilk İngilizce edisyonda, daha sonra genişletilerek yayımlanan Beckett şiir toplamalarında (*Collecteds*) olduğundan farklı olarak, kitabın sonunda şiirlerle ilgili açık-

* Samuel Beckett, *Yankının Kemikleri*, Çev. Suat Kemal Angı, Ankara, Periferi Kitap, Nisan 2008.

** Samuel Beckett, *Poems in English*, New York, Grove Press, 1961.

layıcı herhangi bir “Notlar” bölümü yoktu. Kitabın başına eklenmiş herhangi bir “Sunum/Önsöz” yazısı da yoktu.

Aynı yayınevinin (Grove Press) birkaç yıl sonra edindiğim 1977 tarihli bir başka Beckett şiirleri toplamının ise daha fazla şiir içerdiği hem oylumundan hem de adından belli oluyordu.* 160 sayfalık bu toplamda, 1961 yılındaki kitapta olmayan onlarca yeni şiir vardı. Kitap üç ana bölümden oluşmaktaydı. “İngilizce Şiirler”in toplandığı ilk bölüme altı yeni şiir eklenmişti: “Gnome”, “Home Olga”, “Ooftish”, “dread nay”, “Roundalay” ve “thither”. İkinci bölüm, (bazılarının İngilizce çevirileri de olan) “Fransızca Şiirler”di ki “1937-1939”, “1947-1949” ve “1974” tarihli üç alt bölüme ayrılmıştı. Beckett, “1937-1939” tarihleri arasında yazdığı on iki Fransızca şiirden sadece ikisini, “*elles viennent*”i (“they come”) ve “Dieppe”i İngilizceye çevirmişti ve bunlardan (dört dizelik) “Dieppe”, yukarıda söylediğim gibi, 1961 tarihli edisyonda *Dört Şiir* başlığı altında yer almıştı. “1947-1949” tarihleri arasında yazıldıkları anlaşılan Altı Şiirin üçüne ilk kez bu kitapta rastlıyordum ve bunların İngilizce çevirileri yoktu. Diğer üçü ise, yine 1961 tarihli edisyonda yer alan ve “Dieppe”in ardına 2., 3. ve 4. olarak sıralanmış *çift-dilli* şiirlerdi. “1974” başlığı altındaysa sadece tek bir Fransızca şiir ve hemen yanında onun *serbest* çevirisi “something there” vardı. Üçüncü Bölüm, Beckett’in dört Fransız şairden yaptığı çevirileri içeriyordu ve bu İngilizce çeviriler orijinalleriyle yan yana sunulmuştu.

* Samuel Beckett, *Collected Poems in English and French (Includes Whoroscope and Echo's Bones)*, Londra-New York, Grove Press, 1977.

Kitabın başına yayıncı imzasıyla konulan kısa “Önsöz”, “Kitap, Bay Beckett’in izin verdiği şiirlerden yapılan en son seçkidir” cümlesiyle başlıyordu ve seçkinin sonuna da, şiirlerin ilk yayınlandıkları yerler, yayın tarihleri, başlıklarıyla ilgili açıklamalar, bazı göndermeler ve varsa uğradığı değişikliklerle ilgili bilgileri içeren, yedi sayfalık kısa bir “Notlar” bölümü eklenmişti. Bu edisyon, içeriği ve tasnif biçimiyle, artık hem Beckett şiirleri üzerinde editoryal çalışmaların yapılmaya, hem de şairin dergilerde yayımlanan ya da defterlerinde kalan şiirlerinin kitap bütünlüğü içinde toplanmaya başlandığını gösteriyordu.

2017 yılının Nisan ayında, bir kez daha başımı elrimin arasına alıp, bu yeni edisyondaki sekiz İngilizce şiiri de Türkçeleştirdim ve belki bir gün bu *talih*siz kitabın ikinci ve genişletilmiş baskısı yapılabilir umuduyla arşivime ekledim.

Elinizdeki kitabın kaynak aldığı “Faber and Faber” seçkisine gelince: Editörlüğünü David Wheatley’nin yaptığı 2009 tarihli bu edisyonun (*Selected Poems 1930-1989*) 1977 tarihli “Grove Press” edisyonundan temel farkı, kolayca tahmin edileceği gibi, daha fazla şiir içermesi ve daha oylumlu olmasıydı. Kitabın başında David Wheatley’nin *zorlayıcı* “Önsöz”üyle birlikte Cassandra Nelson’un derlediği bir Beckett Kronolojisi, sonunda da yine editörün yazdığı “Notlar” bölümü yer alıyordu. Ayrıca, şairin *mirliton*nades başlığı altında Fransızca yazdığı şiirlerden 37’si bu edisyona eklenmişti. Bazıları sadece birkaç kelimeden oluşan bu “minimalist” şiirleri ilk kez

görüyordum. 1978 tarihli *mirlitonrades*'in yanı sıra, ikisi oyunlarından olmak üzere ("Song" ve "Tailpiece"), kitapta dokuz yeni şiir daha vardı. Bunlar arasında "Comment dire" ya da "what is the word", anladığım kadarıyla şairin vedası niteliğindeydi. Kitabın bir yeniliği daha vardı. Beckett'in Fransızca yazıp İngilizceye çevirmeden bıraktığı şiirlerin bu edisyona dahil edilen tamamı, (duyar duymaz "ışıklar" diye Türkçeleştirilebilir diye düşündüğüm *mirlitonrades* da dahil), editör David Wheatley tarafından İngilizceye çevrilmiş ve bir ek bölüm halinde okura sunulmuştu. Ama bir önceki (1977) "Grove Press" toplamında yer alan ve benim Nisan ayında (2017) Türkçeleştirdiğim sekiz şiirden ikisi "Faber and Faber" seçkisine dahil edilmemişti: 1932 tarihli "Home Olga" (Ev Olga), Beckett'in James Joyce'a akrostişli olarak yazdığı şiiriydi; "thither" (o yere) ise, şairin son dönem (1976) şiir anlayışının ürünüydü. Anlaşılan bunlar bir süre daha arşivimde beklemeye devam edecekti, ama çevrilmeyi bekleyen daha onlarca şiir vardı. Böylece, tam olarak 25 Kasım 2017 günü benim için yeni bir çeviri macerası başlamış oldu.

Ama bu kez (10-12 sene öncesinden farklı olarak) sadece şiirlerle, imgelemimle ve sözlüklerle baş başa değildim. Ayrıntı yayınevi bana, çeviriye esas alacağım *Selected Poems*'in (1930-1989) yanında, yararlanmam için devasa bir kitap daha yollamıştı.* Beş yüz sayfalık bu "ansiklopedik şiir kitabının" tam olarak yarısı, kita-

* Samuel Beckett, *The Collected Poems: A critical edition*, editörler: Séan Lawlor ve John Pilling, New York, Grove Press, 2012. [*Selected Poems*'in (1930-1989) editörü David Wheatley'nin birkaç sayfa sonra okuyacağınız Önsöz'ünde "yakında çıkacak" diye söz ettiği kitap.]

bin editörlerinin tek tek her şiirle ilgili açıklamalar ve yorumlar yaptığı “Commentary” bölümüne ayrılmıştı. Bu *iddialı* kitap sayesinde, Beckett’in ölümünden sonra, özellikle 2000’li yıllarda Beckett üzerine yayımlanmış birçok kitabı da karıştırma cesareti gösterebildim. Beckett’in kesinlikle tekinsiz yapıt-mekânının aralık kapısından korkusuzca giren, şiirleri için seçtiği göndermeleri uçsuz bucaksız entelektüel bir coğrafyadan bulup çıkarmaya, izlerini sürmeye ve yorumlamaya çalışan bu paha biçilmez kitapların arasında özellikle üç tanesini meraklı okura duyurmak istiyorum. Bunlardan ilki, Ruby Cohn’un *A Beckett Canon*, ikincisi James Knowlson’un *Damned to Fame* isimli kitapları, üçüncüsü ise C.J. Ackerly ve S.E. Gondarski ortak çalışması olan *The Grove Companion to Samuel Beckett* başlıklı rehber kitaptır.* Daha eski tarihli olmakla birlikte (ilk baskısı 1978’de yapılmıştır), “Mutlu bir çocukluk geçirdiğimi söyleyebilirsiniz...” cümlesiyle açılan ve “Otobi-yografi ve Biyografi Dalında Amerikan Ulusal Kitap Ödülü”nü almış bir kitabı da bu listeye dahil etmek yerinde olacaktır.**

Önce yeni İngilizce şiirleri, sonra editörün notlarını ve Beckett biyografisini Türkçeleştirdim; arada bir de karşıma “Önsöz”ü alıyor, paragraf paragraf ilerlemeye

* Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, Ann Arbor: University of Michigan Press, 2001; James Knowlson, *Damned to Damned to Fame: The Life of Samuel Beckett*, New York, Grove Press, 2004; C.J. Ackerly ve S.E. Gondarski, *The Grove Companion to Samuel Beckett: A Reader’s Guide to His Works, Life, and Thought*, New York, Grove, 2004.

** Deirdre Bair, *Samuel Beckett: A Biography*, New York, Simon & Schuster, 2016.

çalışıyordum. Ardından, orijinalleri Fransızca olan ve kitabın sonundaki “Ek” bölümde editörün çevirisiyle okura İngilizceleri sunulmuş şiirlere başladım. Bunların arasında, *mirlitonnnades*’ı en sona bıraktım.

Bu Fransızca şiirlerde (*mirlitonnnades*) Beckett çoğunlukla bir kafiye planı benimsemiş olsa da, zaman zaman onları “kuralsız, kısa şiirler” ya da “Fransızcada yazınsal değeri olmayan karalamalar”* olarak nitelemiştir. Son dönem şiir anlayışına (ya da belki şiirin özüne) uygun olarak benimsediği “eksiltme” ve “feda etme” ölçütlerinde Beckett’in bu denli aşırıya kaçmış olması, şiirlerin birçoğuna, sanki kelimelerin anlamlarından bağımsız, sadece seslerinden oluşmuş izlenimi veriyordu. Beckett sözcüklerin anlamlarını onların seslerinde yoğunlaştırmıştı. Duymakta zorlandığım bu *ıslıklar*ı okura nasıl duyuracaktım? Yapılan yorumların ve İngilizce çevirilerin çeşitliliği düşünüldüğünde, her çevirmenin, her editörün ve sonuçta her okurun, *mirlitonnnades*’ı oluşturan kelimelerden kendince bir “anlama” ulaştığı ortadaydı. Bense bu Fransızca *çalınmış* ıslıkların hangi dilde yazıldıklarının çok da önemli olmadığını düşünüyorum. Kelime oyunları ile dolu ve yer yer bazı göndermeler de içeren bu şiirleri anlamak, tıpkı ilkel bir düdükten iyi bir ses çıkarmanın zorluğuna, hatta (çoğu zaman) imkânsızlığına benziyordu. Sanki Beckett onları, sonunda ıslık çalmayı ya da kâğıt bir düdükten ilk sesi çıkarmayı başaran bir çocuğun sevinciyle dinlememizi, okumamızı istiyor gibiydi.

* Beckett’in bu şiirleri topladığı deftere verdiği *sottisier* adı, “şakalar veya aptalca yapılmış yorumlar derlemesi” anlamındadır. (ç.n.)

Belki tam da bu yüzden, Türkçenin zengin söyleyiş ve duyuş olanakları sayesinde, bu şiirleri birkaç değişik şekilde çevirmek de olasıydı:

“artık anı yok
yaşlanmadan anlatıldı hepsi
nisanda bir gün
yaşında bir gün”

“artık anı yok
anlatıldı hepsi yaşlanmaktansa
bir gün nisanda
bir gün yaşında”

“artık kalmadı
yaşlanmadan anlatıldı anıların hepsi
nisanda bir gün
bir gün yaşındaki”

Ya da şiirin ışıltısını zedelemeyi göze alıp, “aged” sözcüğünü eskimek anlamında değerlendirmek de olasıydı:

“artık anı yok
eskimeden anlatıldı hepsi
nisanda bir gün
bir gün yaşındaki”

Son dönem *mirlitonrades* şiirleriyle bu kez karşımda, yıllar önce karşılaştığım “geveze” şairin tersine, dil-siz ve yorgun bir Beckett vardı. Hissettiğim şey bir

yolculuk imgesiydi: Şair otomobiliyle seyahat etmeye başlar başlamaz çok sevdiği radyo kanalını açıyor ve kendisi de şarkılara keyifle eşlik ediyordu. Ama bir süre sonra, araç kentten ayrılıp kırlara yaklaştıkça, kendi sesiyle birlikte ister istemez radyonun da sesini kısmak zorunda kalıyor ve sesler kesintisiz bir cızırtıya dönüştüğü anda ise cihazı kapatıp susuyordu. Bu şiirler belki de, şairin geçimsiz bir ses tonuyla söylediği şiirlerinden duyduğu mahcubiyeti anlatmak içindi. Ama yine de, “dua” ve “isyan” arasında (duadan başlayıp tekrar duaya dönen) *dairesel bir döngü* izlese de, öfkesini ve hayal kırıklığını belli edip etmemekte bocalayan ses sitemlidir; sitemlidir çünkü, yaratıcısıyla tüm bağlarını koparan, onu aşan, zamanın içinde zamansızlığa doğru yol alan sahipsiz sesin bile bir beklentisi vardır:

“bizi şafağa
yalvartan gece
lütfun gecesi
in aşağı”

mirlitonades’ı da Türkçeleştirdikten sonra, kaynak aldığımız kitapla (Faber and Faber seçkisiyle) işim bitmiş oldu. Beckett’in başka şairlerden yaptığı çevirileri kapsam dışı bırakmıştık, ki zaten *Selected Poems* içinde de çok az sayıda çeviri (altı şairden sadece yedi şiir) vardı ve bu bölüm kitaba sanırım Beckett’in çevirmen kimliğine örnek teşkil etmesi için konulmuştu. Bunların üçü daha önce Türkçeye çevrilmiş şiirlerdi. “Sarhoş Gemi”nin ise birden fazla Türkçe çevirisi vardı.

Sıra, en başa dönüp, yıllar önce Türkçeleştirdiğim şiirleri, rehber kitaplar eşliğinde yeniden gözden geçirmeye gelmişti. İlk Türkçe baskıda, şiirlerde geçen ve orijinal dilinde bıraktığım İngilizce dışındaki sözcüklerin ve cümlelerin anlamları için kitabın en sonuna yazdığım 16 kısa not vardı. Bu baskıda ise, kitaptaki şiirlerin pek çoğu için “kaynağını belirttiğim” (bazıları şiir çözümlemesi denebilecek) notlar yazdım ve bunları kitabın en sonundaki “Çevirmenin Notları” bölümünde topladım. Kaynak belirtmediğim (sonradan derlediklerimle birlikte ilk kitaptaki bazı notları da içeren) açıklamalar bana aittir.

Bu gözden geçirmenin bu çalışmanın en zor aşaması olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Önümde yıllar önce Türkçeleştirdiğim şiirler duruyordu ve istisnasız her yorumcu, her eleştirmen ve her okur *Yankı'nın Kemikleri* toplamının Beckett'in en zor şiirleri olduğu konusunda hemfikirdi. (O günden bu güne bir şiir okuru ve çevirmeni olarak bendeki değişimlerin bu yeniden okumaya katacağı ya da ondan eksilteceği şeyleri saymıyorum.)

Beckett'in özellikle *Yankı'nın Kemikleri* içinde topladığı uzun –yolculuk– şiirleri, Beckett coğrafyasına yabancı okur için ulaşılması neredeyse “imkânsız” göndermelerle doludur. Şair “Enueg I”de yürüyerek, “Sanies I”de bisikletle ve “Serena III”te yine yürüyerek Dublin’i turlar. “Serena I” ise şairin Londra’da yaptığı bir yürüyüşü anlatır. Düşsel bir İrlanda yolculuğu denebilecek “Serena II”nin kahramanlarından biri, Kerry Blue (Terrier) cinsi dişi bir köpektir. Sayısız gönderme-

nin yer aldığı bu şiirler, rehber kitaplardan okuduğum açıklamalar, yorumlar ve çözümlemeler sayesinde yeni biçimler aldılar. (Böylece birçok şiirin iki çevirisi olmuş oldu.) Bu okumalardan öğrendiklerim sayesinde yazdığım bazı çok geniş notlar, birer açıklama/çözümleme boyutuna ulaştı. Gerekli olup olmaması bir yana, bu kapsamlı notlardan özellikle iki tanesini (“Enueg I” ve “Sanies I”) örnek teşkil etmesi açısından önemli buluyorum. Okur, “bilgilendirilmediği” diğer şiirlerde imgelemiyse daha fazla baş başa kalabilir.

Beckett’in şiir dünyasını hep bir “kazı alanı” olarak gördüm. Bu düşüncemin bu çalışmayla daha da pekiştiğini söyleyebilirim. Bana kalırsa onun şiirinin anahtar kelimesi “tabaka” sözcüğüdür. Beckett yeryüzü tabakalarının arasında kendi şiirinin kazısını yapmış, bulduğu “eksik” malzemeyi daha da eksilterek değerlendirmiş, yorumlamış ve okura sunmuştur. Bu eksiltme, ilk dönem şiirlerinde soyutlama, son dönem şiirlerinde ise soyma, kesip atma şeklinde görülür. Her iki durumda da, tabakaların arasında bulduğu iki şey vardır: kemikler ve sanat eserleri.

“Okuyup sindirenin sinir sisteminde LSD etkisi yapacak” ya da moda deyişle “beyin yakacak” bu heyecan verici şiirler toplamını, (doğrusuyla yanlışıyla, günahıyla sevabıyla) Türkçeye armağan etmiş olmaktan sonsuz bir sevinç duyuyorum.

Hayatının son döneminde Samuel Beckett'in yazdığı, söylediği, mırıldandığı ya da homurdandığı, ölçü olarak sadece sesi benimseyen ve böylece ölçüsüz mutlak sessizliği de çabasızca imleyen şiirlerin bence en şaşırtıcısı, şairin vedası niteliğinde olan “kelime ne”dir. Ne anlatırsa anlatsın ya da kim ne anlarsa anlasın ya da “*bir an uzakta belli belirsiz görür gibi olmaya mecbur olduğumuz aptallık*” ister Tanrı'yı, ister hayatı, ister memleketi, isterse edebiyatın ya da şiirin kendisini imlesin, Beckett'in bu şiirde dilin matematiğini, başka bir deyişle, dilin dört işlemini yapmaya ve okura sadece bunu hissettirmeye çalıştığını düşünüyorum. Çıkar, böl, eksilt; topla, çarp, çoğalt; sonra tekrar çıkar, böl, eksilt. Matematik kesinliğine rağmen, soru yanıtlanmadan, eşittir'i olmayan bir denklem ya da bir sayının sıfıra bölünmesi gibi, zaman zaman sadece görür gibi olduğumuz tanımsız bir boşluk olarak kalmaya devam eder. Kelime ne?

Çok yorgun bir ağızdan çıktığı anlaşılan bu *kekeme* şiirin Türkçe çevirisini, görüşlerini almak üzere eşime ve oğluma okuduktan sonra, beni dinlemek için matematik ödevini yapmaya ara veren on iki yaşındaki oğlum, “Şiir çevrilmemeli, kesinlikle yazıldığı dilde kalmalı!” deyiverdi. Normal koşullarda, herhangi bir şiir okurundan gelse moral bozucu olması olası böyle bir değerlendirmenin, çok kitap okusa da henüz şiire “bulaşmasına” izin vermediğim oğlumdan gelmesi, benim için sadece

şaşırtıcıydı. “Ne anladın?” diye sorduğumda, net bir şekilde “Hiçbir şey” dedi ve ekledi. “Ama şimdi hayırlı bir iş yapabilir ve şu soruyu denklem şeklinde yazmama yardım edebilirsin.”

Esin ve çağrışımla dolu Beckett şiirlerinin tamamına yakınına kapsayan bu kitabı, eğer böyle bir hakkım varsa, içten teşekkürlerimle birlikte onlara ithaf etmek istiyorum:

Ebedi yoldaşım eşim Peline ve esin kaynağım, mutluluk dolu oğlum Edip Denize...

Suat Kemal Angı

25 Kasım 2017 - 18 Ocak 2018, Ankara

Önsöz

David Wheatley

Samuel Beckett şiirle başladığı yazma uğraşını şiirle bitirdi. *Orospuölçer*'den (1930) "*kelime ne*"ye (1989) kadar yazmakla geçen bir ömür. 1930'ların Paris'inde adı küçük dergilerde görünmeye başladığında genç bir şairdi ve Fransızca yazarak ilk çıkışını yaptığında yine bir şairdi. *Proust* (1930) kitabına aldığı Leopardi epigrafının umutsuz görkeminden ("*E fango è il mondo*": ve pis bir çamurdan başka bir şey değil dünya) Dante, Racine, Keats, Hölderlin ve diğer çok sevdiği yazarlarla hayatı boyunca sürdürdüğü ilişkiye kadar, şiir Beckett'in yapıtlarının daima merkezinde yer aldı. Karşıt durumlar arasında yaşadığı tereddüt onun kendi yapıtının da tanımlayıcı bir koşulu olsa da, *Recent Irish Poetry*'de, "Şiirlerin şiiri hapsedilme duygusunu, firarı, yolun iniş ve çıkışlarını, sınırdaki karanlık mutluluğu kucaklayacaktır" diyerek İrlandalı çağdaşlarını aynı tereddüdü yaşamakla eleştiriyordu. Şair Beckett kapsamlılıkla özetleme, kaba mizahla Zen-benzeri dinginlik, Dublin çevresinde yapılan uzun klostrofobik yürüyüşlerle merkezden kaçarak uzaklaşmanın mutlu anları arasında gidip gelir. Sadece İrlanda'dan değil fakat İngilizce konuşulan tüm ülkelerden kaçmak, Beckett'in derinden duyumsadığı bir gereklilikti: Rimbaud, Éluard, Apollinaire çevirdi ve vaktini İrlanda'daki şiirsel modernizmin

siper savaşlarında geçirdi; Yeats'ten uzak durmaya karar verirken ne Eliot'ın Hıristiyanlığına ne de Auden, Mac-Neice ve Spencer'in dikkat çekici birey-diline (*idiolect*) sarıldı. "Serena III" şiirinin sonunda "devam et hareket" diye yazar ve bu onun şiirinde özenle sadık kaldığı biçimsel prensibi olacaktır. Herhangi bir türden çabucak taşan tutkularına rağmen, *Sıradan Kadınlar Dü-şü'sü'nün* çok dilli karalamalarından ve *Watt*'ın saçma kafiyelerinden, *Oyun Sonu*'nda Hamm'in monoton bir ses tonuyla Baudelaire okumasına ve *Sözler ve Müzik*'in abartılı şiirselleştirilmesine kadar, Beckett'in oyunları ve kurmaca metinleri de şiirle doludur. Bir bütün olarak Beckett'in yapıtı hiçbir zaman yorumculara gereksinim duymadı; buna rağmen, Michael Hamburger, Thomas Kinsella ve Derek Mahon'ı da içeren bir taraf-tar grubunu cezp eden ve György Kurtág, Morton Feld-man ve Marcel Mihalovici gibi bestecilerin müzikal düzenlemelerle yanıt verdikleri şiirler, kısmen de olsa küçük bir gruba hitap eden ezoterik bir merak olarak kalmaya devam etti.

Geleneksel olarak Beckett kanonunu güdüleyen *Orospuölçer* 1930'da yazıldı ve zaman konusu üzerine düzenlenen bir şiir yarışmasına son dakikada katıldı. Şiir, İsveç kraliçesi Christina'nın kendisine felsefe öğ-retmesi için işe aldığı Descartes'ın ağzından yazılmıştır; ama derslerin şafak vaktinde başlaması, hayatı boyunca geç kalkmış uykucu biri için büyük talihsizliktir. "Ciz-vitleri çatı penceresinden fırlatırken kızgın bir yüklüğün içinde oturan" Descartes'ın akıl-beden ikiliği üzerine sakın akıl yürütmeyi terk etmesi ve bilerek gülünç ve

dramatik gösteriler sergilemesi, belki de bu yüzdendir. Beckett'in şiirin sonuna eklediği notlar *Çorak Ülke*'nin yeni keşfedilmiş özgürlüklerinden yararlanırken, aynı zamanda ("1640 yılında Dublin'de, Boot Kardeşler Aristoteles'i delillerle çürüttüler" derken) Eliot'a özgü ciddiyetten de kaçınır. "Tükenmiş bir şekilde" Tanrı'yı ispatlayan Augustinus'a yapılan gönderme, (Beckett'in daha sonra "Cüce" şiirinde dile getireceği) yararsız ve aldırıışsız evrenin şeklini anlam ve akla yatkınlık biçiminde çarpıtan "bilimin kabalığı"na verilmiş ilk örnektir. Öte yandan, Beckett'in en büyük hayranlarından biri olan Derek Mahon, bilimin bu şiirdeki geçit törenini fazlasıyla kaba bulur. Yine de, eğer *Orospuölçer* için verilecek hüküm, şiirin kendisinin de söylediği gibi, "tüyleri yeni bitmiş bir kuşun düşüğü" şeklinde olacaksa, bu nihai karar *Murphy*'nin "özgürlük takıntısı" (*eleutheromania*) dediği bir tavrı ya da Beckett'in (toy gençlik embriyolarını daha başarılı bir şekilde delip geçtiği) sonraki şiirlerinde takip edeceği özgürlük tutkusunu (*rage for freedom*) pekiştirir.

Genç Beckett Joyce'a öykünmede o denli heveslidir ki, bu işi yaşlı adamın tercih ettiği dar, tabanları içe basan ayakkabılar giymeye kadar vardırı; ve Joyce'a övgü niteliğindeki akrostişli "Ev Olga" şiirinin (bu kitaba dahil edilmemiştir) sözcük oyunu yapan biçimine kafa yormak, Beckett'in onu değil açıkça kendisini zorla yetersiz bir biçim alanının içine çektiğine tanıklık etmektir. Beckett'in 1930'larda yayınladığı gençlik eserlerinde yer alan mürekkepbalığı mürekkebi gibi imalar, tükürür gibi konuşan, gelişmemiş şiirsel bir

egoyu gizler. “From the Only Poet to a Shining Whore” (Biricik Şairden Işıldayan Bir Orospuya) ve “Casket of Pralinen for a Daughter of a Dissipated Mandarin” (Zampara Bir Mandarinin Kızı İçin Çikolata Kutusu) gibi başlıkların barok görkemi çok dikkat çekicidir ve bu şiirler belki de en iyi, Lawrence Harvey’nin 1970 tarihli *Samuel Beckett: Poet and Critic* [Samuel Beckett: Şair ve Eleştirmen] isimli çalışmasıyla birlikte okunursa kavranabilir.

Ama “Özgürlüğün Boyunduruğu” [ilk ismi “Moly” (Malü)], gençlik eserleri arasından sürgün edilmiş çarpıcı bir istisnadır ve şiirin “parçalanmış”, “can alıcı”, “tetikteki”, “acıması” gibi törensel kelime dağarcığı onu, George Reavey’nin Europa Press’i tarafından 1935 yılında Paris’te yayımlanan *Yankı’nın Kemikleri* içindeki “Alba” ve “Dortmunder” şiirlerine bağlar. Açılış şiiri “Akbaba”daki “meyyal” için İncil’le özgü teşvikten başlayarak (“yürüyüp gitmeden almalı canlarını”), kitaptaki on üç şiir, hiçbir yere gitmeyen ya da kendilerini Beckett’in 1933’te ölen babası anısına derin bir keder içinde yazdığı “Malacoda”nın (“herkes binsin bütün ruhlar / yarıya indi bayrak hay hay / hayır”) cenaze alayı için farklı başlangıçlar olarak sunan çeşitli yolculuklara çıkarlar. Beckett *Aşksız İlişkiler*’in (*More Pricks than Kicks*) yeniden basılmasına izin vermeyi 1970 yılına dek reddetmişken, *Yankı’nın Kemikleri* içindeki şiirlerin basılmış olmasından sonraki yıllarda da mutluydu; Hugh Kenner’a göre, Beckett’in ilk dönem yapıtları içinde bu kitap, şairin hâlâ sevdiği tek şiir kitabıydı. Ama zamanında kitap neredeyse hiç fark edilmedi: “*Dublin Mag* içinde belli belirsiz beş lanet dize”

diyerek Thomas MacGreevy'ye* dertleniyor, buna bir de, şiirlerine aşına birçok arkadaşının kitabı satın almayı reddetmesini bir aşağılama olarak ekliyordu. Kitabının "satılmış on yedi nüsha"sını düşünen Krapp'ın belirttiği gibi, "tanınmaya başladın işte."**

Beckett'in *Yankı'nın Kemikleri* için beslediği umutların *Dublin Magazine*'de yayınlanan olumlu bir eleştirinin ardından yeniden yeşermesi gerekiyordu; ne var ki, 1930'ların ortasına gelindiğinde bile, Trinity'deki öğretmenlik görevinden istifa etmiş olmasına rağmen, Dublin'in edebiyat ortamında hâlâ rahat bir konum elde edememiş, bu çevreyle arası daha da bozulmuştu. Dublin'in bar hayatının nefret edilen *littérateurs*'leriyle (yazarlar) arasına koyması gereken mesafeyi koyamamış, o güne dek yazdığı düzyazı metinlerle bunu başaramamıştı: *Sıradan Kadınlar Düşü* yayımlanamamış, *Aşksız İlişkiler* yasaklanmıştı; *Murphy* ise, 1938'de basılmasına kadar, onlarca ret yanıtı alacaktı. Beckett'i küçük yerel hesaplaşmalara teşvik eden güçlü nedenler vardı ve *Recent Irish Poetry*'de "Andrew Belis" adıyla yazarken, çağdaşlarına yönelik eğlenceli suçlamalarda bulunmaya başladı. Hedefinde öncelikle, "iletişim hatlarının [modernist bir] kopuşunun" yaşandığı bir çağda kendilerini hâlâ İrlanda kültürünün canlanmasına (*Gaelic revivalism*) adanmış "antika meraklıları" vardı.

* İrlanda şiirindeki modernist akımın en önemli temsilcilerinden (26 Ekim 1893 - 16 Mart 1967). Beckett'le, 1927'de İngilizce öğretmek için taşındığı Paris'te tanışmıştır. (ç.n.)

** "Onbiri toptan fiyatına denizaşırı halk kütüphanelerine satılmış on yedi nüsha. Tanınmaya başladın işte." Bkz. Samuel Beckett, *Bütün Oyunları 2 - Tüm Kısa Oyunları - 29 Oyun içinde, Krapp'ın Son Bandı*, s. 62, Çev. Uğur Ün, İstanbul, Mitos Boyut Yay., Ekim 1993. (ç.n.)

Bunlardan biri F. R. Higgins, diğeri ise, çok geçmeden *Murphy*'nin bahtsız "Austin Ticklepenny"si olarak rezil olacak olan Austin Clarke'tı.* 1930'ların İrlanda'sı ile aynı dönemin İrlanda şiiri konusundaki ince ayrımında genç Beckett yalnız değildi ve Higgins ve Clarke'ın pek sevdikleri "tam yetkili [Kelt] sermayesi"nden bağımsız bir şekilde, mitolojiye saldırmayı dikkatle sürdürdü. Ressam ve romancı Jack Yeats'i daima takdir etmiş olsa da, W. B. Yeats'in şiirine de direndi; Anne Atik'in *How It Was: A Memoir of Samuel Beckett* isimli kitabı, Beckett'in Yeats'in şiirinin değerlerine yönelmedeki gecikmişliğini kanıtlarıyla ortaya koyar.**

Yayınlanmamış makalesi "Censorship in the Saorstát", İrlanda entelektüalizm karşıtlığıyla cinsel püritenliği birbirine bağlar. Seks her yerdedir ve 1930'ların İrlanda'sında hiçbir yerde: 1931'de MacGreevy'ye yazan Beckett, *Dublin Magazine*'e sunduklarını müstehcen anagramlar olarak değerlendiren Seumas O'Sullivan'dan*** yakını. İlk şiirlerdeki erotik düşünceler çamurda yuvarlanan bayağılığa ("soyunan kızlar akıldaki") ya da umutsuz yüceltmeye varır. "Sanies II", Becky Cooper'ın Dublin'in Demiryolu Caddesi'ndeki genelevini akla getirir (kısık öykü "Ding-Dong"un sonunda Bela-

* *Murphy* romanında Beckett, şair Austin Clarke'ı ayyaş Austin Ticklepenny olarak betimlemiştir. (ç.n.)

** "1959'dan itibaren, özellikle evde akşam yemeği için bir araya geldiğimizde, Samuel Johnson ve Dante'nin yanı sıra, menüde çoğu kez Yeats de olurdu" (s. 60). Ressam Avigdor Arikha'nın eşi olan şair ve yazar Anne Atik'in kitabından başka, *The Grove Companion to Samuel Beckett* içindeki "Jack B. Yeats" maddesi de bu konu hakkında iyi bir özet sunmaktadır. (ç.n.)

*** *Dublin Magazine*'in editörü. (ç.n.)

cqua'nın gittiği yer); Henry Holiday'ın "Dante ve Beatrice" tablosunun duvarda asılı kopyası, anlatıcı Beckett'in fahişe-Meryem için bu "buluşma yerleri"nde bulduğu verimli zeminin (ki *Sıradan Kadınlar Düşü*'nde karmaşık açıklanmıştır) ne olduğunu gösterir. 1967 tarihli kısa düzyazı derlemesi için kullandığı Fransızca başlık *Tetês-mortes* [Ölü-kafalar], simyayla ilgili bir arıtma işleminden geriye kalan yemek artıklarına gönderme yapar ve "Alba"da göksel bir kadın tanrısal lütfunu bağışlar ama Beckett'e özgü egonun adi metalini saflaştırmada düpedüz başarısız olur. *Yankı'nın Kemikleri*'ndeki diğer şiirler bu çıkmaza karşı çılgınca öfkelenirken, Pound'un dikkatli çalışması *Cathay*'ı ve Arthur Waley'in çağdaş çevirilerini akla getiren "Alba", uddan çıkan müziğiyle, ipek ve bambuyla, Doğu'ya özgü bir sakinliğe ulaşmayı başarır:

*"şafaktan önce burada olacaksın
ve Dante ve Logos ve tüm yeryüzü tabakaları ve sırlar
ve kızgın demirle dağlanmış ay
şafaktan önce burada var edeceğin müziğin
şeffaf yüzeyinden başka"*

Yankı'nın Kemikleri'ndeki birçok şiir için Provençal başlıklar seçilmiştir: "Serena", geceleri söylenen ve bir âşığın beklentisini anlatan bir şarkıdır; "Alba" ise şafak vakti giden sevgilinin şarkısıdır; "Enueg", "ennui"nin (can sıkıntısı, bıkkınlık, usanç) Provençal dilindeki karşılığıdır. Diğer bir veciz başlık olan "Sanies", serum ve kan karışımından oluşan [seropürülan] bir akıntıdan

bahseder ki hiç de yersiz değildir; İrlandalı çevresine epidermik düzeyde bile uyum sağlamak elinden gelmesede, Beckett'in bu dönemdeki tıp geçmişi deri rahatsızlıklarından oluşan uzun bir listedir. "Enueg I" in yürüyen kişisi, Dublin çevresindeki uzun ve zorlu yolculuğuna "*bir kasılmanın içinde*" başlar ve ardından gelen sinemaya özgü bir dizi atlamalı* geçiş bize, Beckett'in 1931 yılında Eisenstein'la birlikte Moskova'da çalışma isteğini anımsatır. "Enueg I" toplumsal gerçekçilikle sihir arasında salınır, benliği sahne arkasına yollamak için her zamanki gibi heveslidir ("*rüzgârda enkaza dönen / lağvedilmiş insan aklı*") ve şiir, Rimbaud'nun "Barbar" (Barbare) şiirinden nakledilen bir dörtlükle sona erer. MacGreevy'nin bu dönemde yazdığı uzun şiiri "Crón Tráth na nDéithe" (*Götterdämmerung*** sözcüğünün -kabaca- İrlandacası), benzer modern kolaj ve fragmantasyon tekniklerini kullanır; fakat şiir esas olarak, (önceden küçümsediği İrlandalılığını geçen birkaç on yılda yeniden keşfetmesine rağmen) Beckett'in yoksun olduğu şeye, kârlı bir yatırım olan İrlanda milliyetçiliğine dayanır. *Yankı'nın Kemikleri* içindeki şiirler aşırı derecede klostrofobiktir; bu şiirlerin İrlanda'da

* *Atlama* ya da *sıçramalı kesme* olarak adlandırılan bir kurgu tekniği. Atlamalar zamanda devamlılığı keser ve izleyicinin zaman ve mekân algısını bozar. Bir odada geçen sahnede, oyuncuyu sandalyede otururken gösterdikten hemen sonra, kalkışını atlayıp ayakta yken göstermek gibi. (ç.n.)

** Almanca *Götterdämmerung* "Tanrıların Şafağı" anlamına gelir ve Richard Wagner'in *Der Ring des Nibelungen* (Nibelung Yüzüğü) adlı opera dörtlemesinin sonuncusudur. Aynı zamanda Dublin şehriyle özdeşleşmiş bir İrlanda halk şarkısı olan "Cockles and Mussels" ile de bağlantılıdır. (ç.n.)

geçtiği yerler kaçınılmaz gibi görünürken (tıpkı şehir-
den ayrılmanın, Joyce'un *Dublinliler*'inin bedensel açı-
dan elinde olmaması gibi), onların en doğru evi, son
metni "neither"ın (hiçbiri) formülasyonunda, "tarif
edilemez" olarak kalır. Apollinaire'in "Bölge" şiiriyle
akrabalığı şöyle dursun, *Mercier ile Camier*'deki şehir
gezginlerinin ve savaş sonrasında yazdığı kısa romanla-
rın, "Sanies I" gibi şiirlerde kendini parçalayan kökleri
vardır.

Robert Lowell, John Berryman'ın yapıtının "dua"dan
"isyan"a dairesel bir döngü (*spin-cycle*) takip ettiğini
keşfetti ve Beckett'in kritik açıklamaları, şairin derin
düşünceye dalmışlık ile zapt edilemezlik arasında boca-
laması üzerine bir bakış açısı sunar. 1934'te, Thomas
MacGreevy'den bahsederken şöyle yazdı: "Çeşitli vezin
dizilerinden fark edildiği üzere, tüm şiir duadır." Dört
yıl sonraki bir incelemesinde, Denis Devlin bilgisizlik
yanlısı (*obscurantist*) bir karşı iddia ortaya atar ve daha
da ileri giderek, "Sanatın açıklıkla bir ilgisinin olmadı-
ğını, açıklıkla amatörce ilgilenmediğini ve açıklığa ka-
vuşturmadığını iddia etmek kepezeliiktir" der. Beckett'in
Yankı'nın Kemikleri'nden sonraki İngilizce şiirlerinde,
"Pot"un dini sert bir şekilde eleştirmesinden "Cascan-
do"nun karşılıksız aşk acısı çeken çölgüklüklerine kadar, şa-
irin benliğiyle kavgası büyüyerek devam eder. "Pot"taki
Tanrı Baba figürü insanın acılarıyla oburca beslenirken
("kullanırız biz onu / bir anlam verir"), "Cascando"nun
hayal kırıklığına uğramış âşığı bunun yerine var olma-
mayı umar ("düşük yapmak kısır olmaktan daha iyi de-
ğil mi"). İki şiir de noktalama kullanmaz; böylece,

“Cascando” “son seferi / rol yapmayı bilmemeyi bilmenin” üzerinde düşünürken, “bilmemeyi”, “bilmenin” ve (Beckett şiirinin giderek artan bir şekilde yöneldiği) bilgeliğin edilgenliğinin Zen-benzeri bir nesnesi olarak duymak okura daha cazip gelir.

1937 yılında Beckett Paris’te kalıcı olarak yaşamaya ve Fransızca yazmaya başladı; savaştan sonra *Les Temps modernes* (Modern Zamanlar) dergisinde peş peşe on iki şiiri yayımlandı. Fransızca’yı benimsedikten sonra, yeni metinlerin hem Fransızcalarını hem de İngilizcelelerini üretmek onun olağan çalışma şekliydi; *Mercier ile Camier*’de olduğu gibi, kimi zaman bu görevi tamamlamak için onlarca yıl beklediği de oluyordu. Bu açıdan onun şiiri kural dışıdır; şiirlerinin büyük kısmının ya sadece İngilizcesi ya da sadece Fransızcası vardır. Şiirlerin iki dilde birden yazıldığı (“they come” / “elles viennent”*) gibi durumlarda, iki metinden hangisinin orijinal hangisinin çeviri olduğu hemen anlaşılamaz. Tercihine bağlı olarak, Beckett bir şiiri ya iki kez ya da iki şiiri bir kez yazmıştır. Beckett şiirlerinin İspanyolca baskısı bu duruma, “they come”ı ve “elles viennent”i ayrı ayrı tercüme ederek yanıt vermiş, şiirin temasına ise, üç dili de bilen (ve aralarında benzerlikler ve farklılıklar olan) bir grup insan karar vermiştir.

Piskopos Berkeley’e göre, olmak algılanmaktır (*esse est percipi*), ama bu şiirlerde gözleyen ve gözlenen rolleri, bunları üstlenecek bölünmez benliğin sınırlarıyla birlikte sürekli değişir (*Malone Ölüyor*’da Bec-

* (Fr.) Gelirler; üçüncü çoğul dişil şahıs. (ç.n.)

kett'in dediği gibi, "her şey kendine bölünür"*). Lizbon depremini düşünen Immanuel Kant'a yapılan bir gönderme, Beckett'teki sismik bozulmaların şairin zihnini tümüyle meşgul etmeye başladığını düşünmemize neden olur ve bu şiirlerin birçoğunun ani bir altüst oluştan ve şiddetten kaçışa dair bir imgeyle son bulmaları hiç de rastlantı değildir. Beckett'in savaştan sonra harap olmuş Normandiya kasabasındaki Kızıl Haç ile çalıştığını anarken ve "*kendi yıkımının içine batacak / ruhunu yadsıyan köhne akıl*"ı izlerken, "Saint-Lô" daha yakın bir felâketin yankılarını titreştirir. Eğer "Lütesiye Amfi Tiyatro"da benlik parçalanıyorsa, "Vaugirard Caddesi"nde kişi, benliği bir fotoğraf negatifi ("*un négatif irrécusable*") gibi zamandan soyup çıkarmadan önce, geçici bir ânı zamandan soyutlar. Beckett güzel dördlüğü "Dieppe"te de benzer bir şey yapar ve Hölderlin'in "Der Spaziergang" (Yürüyüş) şiirine göz gezdirirken metinler arası bir yolculuğa çıkar.

Adlandırılmayan, aynı isimli romanda, bir kulak zarı, "dünyayı ikiye bölen şey"** olduğuna inanmaya başlar ve Fransızca şiirler, ara yerdeki o dingin ruh haline ulaşarak, ilk şiirlerin karmaşasının giderek artan bir şekilde üstesinden gelir:

* "Böylece kalan zamanım beşe bölünüyor. Peki beş neye? Bilmiyorum. Her şey kendine bölünür, öyle sanıyorum." Bkz. Samuel Beckett, *Üçleme*, Çev. Uğur Ün, İstanbul, Ayrıntı Yay., 3. basım, 2015, s. 197. (ç.n.)

** "(...) dünyayı, bir yandan dışarısı, bir yandan da içerisi diye ikiye bölen şeyim, dünya jilet gibi ipince bir şey olmalı, ben iki yanda da yer almıyorum, tam ortadayım (...) kulak zarıyım, bir tarafım akıl, öteki tarafım dünya." Bkz. a.g.e., s. 412. (ç.n.)

*“kum akıntısında benim yolum
kumul ve çakıl arasında
yaz yağmuru yağar hayatıma
ömrümse başından sonuna
yağmadan kaçınma”*

Son başlangıcın içindedir ve biz yine de devam ederiz; romanlarının ve oyunlarının içinde şiirlerine yer vermeye devam etse de (örneğin, *Sözler ve Müzik* içindeki “Şarkı”), 1940’ların başlıca Fransızca şiirlerinden sonra Beckett şiire uzunca bir süre ara verir. Bu durum Beckett’in sonraki yapıtları için dikkat çekici bir özelliktir ve romanları ve oyunları birbirlerinin özelliklerini benimsemeye başlar (*The Lost Ones* ve *Imagination Dead Imagine*’da bedenlerin sahne düzeni –reji– tarzında düzenlenmesi; roman benzeri *A Piece of Monologue*; bir opera metni olarak yazılan ve uygun bir şekilde adlandırılan “neither”) ve biz onun son şiirlerine gelmeden önce, tek bir türde ya da denediği tüm türlerde yazmış olması olası metinleriyle ilgileneceğiz.

Not I’ın (Ben Değil) gövdeden ayrılmış ağzında en çarpıcı şekilde görüldüğü üzere, birçok Beckett oyunu konuşma edimini soyutlar ve koparır ve daha sonraki Beckett yapıtlarında, yadsınamaz bir şekilde, öyküleme gaspıyla ilgili bir unsur bulunur. “Rondela Dansı” şiirinde (Roundelay) ve ayrıca *Footfalls* (Adımlar) ve “*The Way*” (Yol) gibi son oyunlarında ve düzyazı metinlerinde olduğu gibi, son dönem yapıtlarının bir diğer özelliği de, hareketin dikkatli bir şekilde düzenlenebilmesi için konuşmanın dizginlenmesidir. Bununla birlikte, son

dönem şiirleri içinde *mirlitonrades* önemli bir yer tutar. Daha önceki John Calder edisyonuna göre [*Collected Poems 1930-1978*, (1984)] bu şiirler, “kâğıt parçalarına arada sırada ve rastgele yazılmıştır. Hiçbirinde tarih yoktur.” Bazıları gerçekten de kafe fişlerinin ve otel not kâğıtlarının üstüne yazılmış olsa da, hikâyenin tamamı bu kadar değildir: Beckett bu şiirleri, şu an Reading Üniversitesi Uluslararası Beckett Vakfı’nda* bulunan *mirlitonrades* “*sottisier*” defterine dikkatli bir şekilde kopyalayıp tasnif etmiştir. Eğer bu şiirler, Justin Quinn’in adlandırmasıyla, “varlığın ve hiçliğin nefes kesici anlık görüntüleri” ise, her biri genellikle bir nefes alıştan daha kısa sürede –sesli– okunur. En az yedi kelimelik şiirler bir Webern bagatellası** kadar dikkatlice tartılmışlardır ve tutkuyu aynı ölçüde, Beckett’in yazdığı diğer şeyler kadar onurlandırır. Beckett bu tutkuyu 1937’de Axel Kaun’a yazdığı mektubunda ana hatlarıyla belirtir: “Arkasında pusuda bekleyen şey –bir şey ya da hiçbir şey olsun– sızmaya başlayana kadar [dilde] ardı ardına delikler açmak.” Beckett’in son dönem başarıları arasında *mirlitonrades* zirvede yer alır ve bu şiirler daha fazlasını yaparak onun son dönem düzyazı anlatılarının (*Eşlik*, *Ill Seen Ill Said*, *Worstward Ho*) biçimine öncülük eder.

Beckett’in son şiirsel sözü, 1989’da Tiers Temps Bakımevi’ndeysen Fransızcasından (“*comment dire*”) İngilizceye çevirdiği “*kelime ne*” (what is the word) idi. (*The Faber Companion to Samuel Beckett*e göre, bu şiir Barbara Bray’in bilgisayarından yazdırıldı ve nihayet

* Beckett International Foundation, University of Reading. (ç.n.)

** (Fr.) Bagatella: Küçük bir müzik parçası türü. (ç.n.)

Beckett'in "kelime"si işlem görmüş oldu.) Okurun "kelime ne?" diye merak edebileceği, zihinsel olarak çizgiyi aşan ve soru işaretiyle tamamlanan şiir, belirgin bir şekilde eksik kalır:

*"aptallık –
mek için aptallık –
mak için –
kelime ne –
aptallık bundan –
bütün bu –
aptallık bütün bundan –
verilen –
aptallık bütün bu verilen –
görülen –
aptallık bütün bu görülen –
bu –
kelime ne –"*

Elbette bu anlaşılması zor Lōgos'u arayışımız, söz konusu kelimenin "ne" olduğuna karar vermekle, yani şiirdeki eksikliğin izin verdiği bir kuşkuyla, bir anda sonuçsuz kalabilir; kısa çizgilerle dürtüp atılan, aksi halde her dizenin sonunda olacak olan, nihayet son dizede sanki yerine yerleşen: "*kelime ne*". Simetrik ilerlemesine rağmen, şiirin Fransızca versiyonu "*comment dire*", ters yöne ilerlemekle, aradığı kelimeden ("*comment dire – / comment dire*") gittikçe uzaklaşarak batağa saplanmakla, bu okumanın sağlayacakmış gibi görüldüğü herhangi bir kapanışa karşı çıkar. İngilizce ve Fransızca

metinlerle her iki yönde de aynı anda sürüklenerek, kesinlikle hiçbir yer olan son dinlenme yerine varırız: Bir kez daha “tarif edilemez ev”e.

Beckett’in yayın geçmişine göz attığımızda, şairin savaş sonrasında yayınlanmış şiirlerinin, sıra dışı tasniflerle güvenilirliği giderek azalan bir dizi kitapta (*Collecteds*) güncellenerek toplandığını görürüz; çokça hatalı şiir barındıran *Poems 1930-1989** kitabı ise, Beckett şiirlerinin derlenmesi ve yayına hazırlanması süreci içinde sıkıntılı bir noktayı temsil eder. Elinizdeki bu Seçki’nin gerekçesi, Séan Lawlor ve John Pilling’in yakında çıkacak yeni *Collected Poems in English and French* toplamının vaat ettiği bilimsel kapsamlılık iddiasında olmadan, şiire yeniden bakmaktır. Yine de, Beckett’in bir araya getirilmemiş ve yayımlanmamış çalışmalarını kuşatan birçok anormalliğe değinmek adına bir çaba harcanmıştır. *mirlitonrades sottisier* defteri, hem Fransızca hem de İngilizce yazılmış çarpıcı bazı kısa şiirler içerir; sonradan atılan bir tarihle 1978’de yayımlanan bu şiirleri kitap halinde toplamak için Beckett’in hiç çaba sarf etmemesi, onları gözden çıkardığını değil (ki böyle düşünmek yanlış olur), bu seri şiirlerin zamanla gelişerek devam edeceğini gösterir. Şiir sanatının (*œuvre*) diğer marjinal alanları da umulmadık ödüller getirir. Çevirileri, Beckett’in en zarif şiirsel başarılarından birini yansıtır. *Negro Anthology* için Ernst Moerman’dan yaptığı “Louis Armstrong” şiiri çevirisi, *Yankı’nın Kemikleri*’nde rastladığımız olağanüstü derecede şiirsel bir dilbilgisi-

* Samuel Beckett, *Poems 1930-1989 – With Previously Unpublished Poetry and Translations*, Londra, John Calder, 2002. (ç.n.)

nin takipçiliğini yapar. Beckett'in kimliksiz bir çevirmen (*non-self-translator*) olması bir başka önemli konudur: Şairin Fransızca şiirleri, bizzat kendisinin yaptığı İngilizce çevirileriyle birlikte, kitapta karşılıklı sayfalarda yer alırlar; Beckett tarafından çevrilmemiş olanların İngilizceleri ise, bir ek olarak kitapta sunulmuştur (şiir formatında değil fakat nesir gibi yan yana dizilmiş şekilde).

Beckett, roman ve oyunları çabasızcı şiir mertebesine erişmiş bir yazardır ve onun büyük yapıtının bir kısmı kesinlikle (ya da o kadar kesin olmasa da) şiir formundadır. *Recent Irish Poetry*'de alkışlanan İrlandalı üç çağdaşı (Thomas MacGreevy, Brian Coffey ve Denis Devlin) sık sık ortak bir estetik anlayışın kanıtı olarak gösterilirken, Beckett'in "varlığını tehlikeye atan sanatçının ülkesi yoktur, dostları yoktur" şeklindeki ısrarı (Jack Yeats hakkındaki anti-milliyetçi yücelticileri), İrlanda'daki şiirsel modernizm kavramını paylaşılan hükümsüz bir faaliyet alanı haline getirir. Verimlilik açısından Beckett'in şiiri, Nesnelci şairler George Oppen, Lorine Niedecker ve W. S. Graham'ın şiirleriyle karşılaştırılabilir. Montale'den yaptığı ilk çeviriler daha uzaklardan seçerek kurduğu yakınlıkları hissettirirken, Beckett'ten hiç de geri kalmayan çağdaşları Éluar, Char ve Michaux gibi Fransız şairleri de unutmamak önemlidir. Susan Howe, Mahon ve Trevor Joyce gibi daha genç ve çok farklı yazarlar da Beckett'in şiirinden çok şey öğrenmiştir; ve eğer bu üçlünün isimleri, İrlandalı bağlamının benim ima ettiğim kadar kolayca bir tarafa atılmadığı izlenimi veriyorsa, *Watt*'in ders niteliğindeki basit hatırlatmasını okumak daima yararlı olacaktır: "İr-

landadan sık sık ayrılışlarının kendisine sağlayacağı yararı, orayı terk etmeden de elde edebilirdi.”* Son olarak, Beckett şiiri hayranları, bu şiirlerin edebiyat tarihine ya da herhangi başka bir yere ait olmamak olan en derin tutkusunu kabullenseler de, kendilerini bu yapıtı edebiyat tarihinin gündelik ihmallerinden kurtarmayı dilemek gibi tuhaf bir konumda bulurlar. İrlanda, evin olduğu yer, herhangi bir yer, benlik, dilin kendisi: Beckett bunların hepsinde, “*uzağa / tüm rüyalar [gidin] uzağa*” (“away dream all / away”) dizelerindeki aynı tarafsız kararı verir. Gidebilseler kendileri gidecek olsalar da, Beckett’in şiirleri giderken büsbütün yitip gitmezler, ama tuhaf ve zorlayıcı çeşitlilikleri içinde kendilerini gizlerler. Ya da şairin *Malone Ölüyor*’da yazdığı gibi, “Değişmez olan biçimden yoksunluğunu unutmaya çalışır farklı farklı biçimler içinde.”**

* Bkz. Samuel Beckett, *Watt*, Çev. Uğur Ün, İstanbul, Ayrıntı Yay., 3. basım, 2012, s. 210. (ç.n.)

** Bkz. Samuel Beckett, *Üçleme*, Çev. Uğur Ün, İstanbul, Ayrıntı Yay., 3. basım, 2015, s. 213. (ç.n.)

Beckett Kronolojisi

Cassandra Nelson*

Eğer belirtilmemişse, Fransızcadan İngilizceye ya da İngilizce-den Fransızcaya yapılmış çeviriler Beckett'in kendisine aittir.

1906 13 Nisan	Samuel Beckett [Samuel Barclay Beckett], Dublin'in güneyindeki Cooldrinagh kasabasına bağlı bir köy olan Foxrock'ta bir evde, Paskalya yortusundan önceki cuma günü (Hz. İsa'nın çarmıha gerildiğine inanılan günde), William Beckett ve May Beckett'in (kızlık soyadı Roe) ikinci çocukları olarak (26 Temmuz 1902'de doğan abisi Frank Edward'ın ardından) dünyaya geldi.
1911	Ida ve Pauline Elsner'in Leopardstown'daki özel akademisinde anaokuluna başladı.
1915	Dublin'deki Earlsfort House School'a devam etti.
1920	Abisi Frank'ten sonra o da, County Fermanagh'daki (bir süre sonra Kuzey İrlanda'nın bir parçası olmuştur) seçkin bir Protestan yatılı okulu olan Enniskillen Portora Royal'a devam etti.
1923 Ekim	Edebiyat lisans eğitimi almak üzere Dublin Trinity College'a kaydoldu.
1926 Ağustos	İlk Fransa ziyareti; Loire Vadisi boyunca bir ay süren bir bisiklet turu.

* West Point U. S. Military Academy'de halen İngilizce okutmanı olarak ders veren Cassandra Nelson, çağdaş Amerikan edebiyatı üzerine çalışmaktadır. Beckett'ten ders kitabı olarak yayına hazırladığı *More Pricks than Kicks* (Aşksız İlişkiler) Faber and Faber tarafından 2010'da yayımlanmıştır.

- 1927** Nisan-Ağustos Müzeleri, sanat galerilerini ve kiliseleri ziyaret ettiği Floransa ve Venedik seyahati.
- Aralık Modern Diller Fakültesi'nden birincilikle mezun olarak Edebiyat lisan derecesi aldı (Fransızca ve İtalyanca).
- 1928** Ocak-Haziran Belfast'taki Campbell College'ta Fransızca ve İngilizce dersleri verdi.
- Eylül Babası tarafından kuzeni Peggy Sinclair'i ve ailesini Kassel'de ziyaret etmek üzere ilk kez Almanya'ya gitti.
- 1 Kasım *Lecteur* (okutman) değişimi kapsamında Paris'teki Yüksek Öğretmen Okulu'na (École Normale Supérieure) geldi. Burada, kendisini James Joyce'la tanıştıran Thomas McGreevy [1943'ten sonra MacGreevy] ve İngilizce konuşan diğer etkili yazar ve yayıncılarla çabucak arkadaş oldu.
- Aralık Noel'i Kassel'de geçirdi (aynı şekilde, 1929, 1930 ve 1931 Noel'lerini de orada geçirdi).
- 1929** Haziran *Transition* dergisinde ilk eleştirel denemesi (Dante... Bruno. Vico... Joyce) ve ilk hikâyesi "Assumption" (Varsayım) yayımlandı.
- 1930** Temmuz *Whoroscope* (Orospuölçer) (Paris, Hours Press).
- Ekim Fransızca okutmanı olarak, iki yıllığına Dublin Trinity College'a döndü.
- Kasım MacGreevy tarafından, Dublin'de ressam ve yazar Jack B. Yeats ile tanıştırıldı.
- 1931** Mart *Proust* (Londra, Chatto and Windus).
- Eylül İrlanda'daki ilk yayını; *Dublin Magazine*'de yayımlanan "Alba" şiiri.

1932	Ocak	Kassel'den çektiği telgrafla okutmanlık görevinden istifa etti ve Paris'e döndü.
	Şubat-Haziran	İlk ciddi roman yazma denemesi; ölümünden sonra yayımlanan <i>Dream of Fair to Middling Women (Sıradan Kadınlar Düşü)</i> .
	Aralık	"Dante and the Lobster" (Dante ve Istakoz) öyküsü <i>This Quarter</i> 'da (Paris) basıldı.
1933	3 Mayıs	Peggy Sinclair'ın tüberkülozdan ölümü.
	26 Haziran	Babası William Beckett'in kalp krizi sonucu ölümü.
1934	Ocak	Londra'ya döndü ve Wilfred Bion'la Tavistock Kliniği'nde psikanaliz çalışmalarına başladı.
	Şubat	Beckett'in çok sayıda Fransızca çevirisiyle katkı yaptığı <i>Negro Anthology</i> (Londra, Wishart and Company, editör: Nancy Cunard).
	Mayıs	<i>More Pricks Than Kicks (Aşksız İlişkiler)</i> (Londra, Chatto and Windus).
	Ağustos-Eylül	Çeşitli öykü ve incelemeleriyle, Londra'da ve Dublin'de çıkan edebiyat dergilerine katkı.
1935	Kasım	On üç şiirlik <i>Echo's Bones and Other Precipitates</i> (Yankı'nın Kemikleri ve Diğer Çökeltiler) (Paris, Europa Press).
1936		Dublin'e döndü.
	29 Eylül	Yedi aylığına Almanya'da kalmak için İrlanda'dan ayrıldı.
1937	Nisan-Ağustos	Samuel Johnson ve ailesi hakkında ilk ciddi oyun yazma denemesi: <i>Human Wishes</i> (İnsan Arzuları).
	Ekim	Paris'e yerleşti.
1938	6/7 Ocak	Montparnasse'da bir sokak pezevengi tarafından bıçaklandı. Broussais Hastanesi'ndeki ziyaretçileri arasında, Beckett'in hayat boyu yoldaşı olacak olan Suzanne Deschevaux-Dumesnil de vardı.
	Mart	<i>Murphy</i> (Londra, Routledge).
	Nisan	Fransızca şiir yazmaya başladı.

- 1939** 3 Eylül İngiltere ve Fransa Almanyaya karşı savaş ilan ettiklerini açıkladılar. Ertesi gün Beckett İrlanda'ya yaptığı ziyareti yarıda kesip Paris'e döndü.
- 1940** Haziran Fransa'nın düşmesi üzerine, Suzanne'la birlikte (başkentten yola çıkan bir gruba katılarak) güneye gitti.
Eylül Paris'e dönüş.
- 1941** 13 Ocak James Joyce'un Zürih'te ölümü.
1 Eylül Gloria SMH Direniş ağına katıldı.
- 1942** 16 Ağustos Yakın arkadaşı Alfred Péron'un tutuklanmasının ardından Suzanne'la birlikte saklandı.
6 Ekim İşgal altında olmayan küçük bir köye, Güney Fransa'daki Roussillon'a gitti.
- 1944** 24 Ağustos Paris'in kurtuluşu.
- 1945** 30 Mart Croix de Guerre nişanıyla (cesaret madalyası) ödüllendirildi.
Ağustos-Aralık Kendi isteğiyle, Saint-Lô'daki (Normandiya) İrlanda Kızılhaç'ına ambar memuru ve tercüman olarak katıldı.
- 1946** Temmuz İlk Fransızca kurmaca eseri (daha sonra "La Fin" adını alan kısa öyküsü "Suite"nin kısaltılmış versiyonu) editörlerin yanlış anlaması sayesinde *Les Temps modernes*'de ve Hollandalı ressamlar Geer ve Bram van Velde hakkındaki eleştirel makalesi de *Cahiers d'art*'da yayımlandı.
- 1947** Ocak-Şubat İlk Fransızca oyunu (ölümünden sonra yayımlanan) *Eleutheria*'yı yazdı.
Nisan *Murphy*'nin Fransızca çevirisi (Paris, Bordas).
- 1948** UNESCO ve Georges Duthuit için bir dizi çeviri yaptı.
- 1950** 25 Ağustos Annesi May Beckett'in ölümü.

1951	Mart	<i>Molloy</i> Fransızca'da (Paris, Les Éditions de Minuit).
	Kasım	<i>Malone meurt (Malone Ölüyor)</i> (Paris, Minuit).
1952		Ussy-sur-Marne'da küçük bir ev satın aldı; bundan böyle yazmak için burayı tercih edecekti.
	Eylül	<i>En attendant Godot (Godot'yu Beklerken)</i> (Paris, Minuit).
1953	5 Ocak	<i>Godot</i> 'nun Roger Blin yönetiminde Théâtre de Babylone'daki (Montparnasse) prömiyeri.
	Mayıs	<i>L'Innommable (Adlandırılmayan)</i> (Paris, Minuit).
	Ağustos	<i>Watt</i> 'ın İngilizce baskısı (Paris, Olympia Press).
1954	8 Eylül	<i>Waiting for Godot</i> (New York, Grove Press).
	13 Eylül	Abisi Frank Beckett'in akciğer kanserinden ölümü.
1955	Mart	<i>Molloy</i> Patrick Bowles çevirisiyle İngilizce basıldı (New York, Grove Press; Paris, Olympia).
	3 Ağustos	<i>Godot</i> 'nun ilk kez Londra Arts Theatre'da İngilizce sahnelenmesi.
	Kasım	<i>Nouvelles et Textes pour rien (Hiç İçin Metinler ve Uzun Öyküler)</i> (Paris, Minuit).
1956	3 Ocak	<i>Godot</i> 'nun Miami'deki Amerikan prömiyeri.
	Şubat	<i>Waiting for Godot</i> 'nun ilk kez İngiltere'de basılması (Londra, Faber).
	Ekim	<i>Malone Dies</i> (New York, Grove Press).
1957	Ocak	İlk radyo oyunu <i>All That Fall</i> (Tüm Düşenler) BBC Üçüncü Kanalda yayınlandı.
	28 Mart	Jack B. Yeats'in ölümü.
	Ağustos	<i>All That Fall</i> (Londra, Faber).
	Ekim	<i>Tous ceux qui tombent (All That Fall'un Robert Pinget tarafından yapılan Fransızca çevirisi)</i> (Paris, Minuit).

1958	Nisan	<i>Endgame (Oyun Sonu) (Fin de Partie'nin Fransızca çevirisi)</i> (Londra, Faber).
		<i>From an Abandoned Work (Terk Edilmiş Bir Kitaptan)</i> (Londra, Faber).
	Temmuz	<i>Krapp's Last Tape (Krapp'ın Son Bandı)</i> Grove Press'in edebiyat dergisi <i>Evergreen Review</i> 'da.
	Eylül	<i>The Unnamable</i> (New York, Grove Press).
	Aralık	<i>Anthology of Mexican Poetry</i> , Beckett çevirisi (Bloomington, Indiana University Press; daha sonra Londra'da Thames and Hudson tarafından yeniden basıldı).
1959	Mart	<i>Krapp's Last Tape</i> 'in Pierre Leyris tarafından yapılan Fransızca çevirisi <i>La Dernière bande</i> , edebiyat dergisi <i>Les Lettres nouvelles</i> 'de (Yeni Edebiyat) yayımlandı.
	2 Temmuz	Dublin Trinity College Beckett'e fahri edebiyat doktora'sı unvanı verdi.
	Kasım	<i>Embers (Korlar)</i> <i>Evergreen Review</i> 'da yayımlandı.
	Aralık	<i>Embers</i> 'ın Robert Pinget tarafından yapılan Fransızca çevirisi (<i>Cendres</i>) <i>Les Lettres nouvelles</i> 'de yayımlandı. <i>Three Novels: Molloy, Malone Dies, The Unnamable (Üçleme: Molloy, Malone Ölüyor, Adlandırılmayan)</i> (New York, Grove; Paris, Olympia Press).

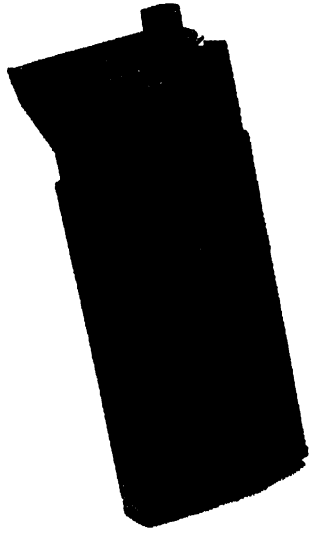
1961	Ocak	<i>Comment c'est (Acaba Nasıl?)</i> (Paris, Minuit).
	24 Mart	Suzanne'la Folkestone'da (Kent) evlendi.
	Mayıs	"Uluslararası Yayıncılar Ödülü"nü (<i>Prix International des Editeurs</i>) Jorge Luis Borges'le paylaştı.
	Ağustos	<i>Poems in English</i> (İngilizce Şiirler) (Londra, Calder).
	Eylül	<i>Happy Days (Mutlu Günler)</i> (New York, Grove Press).
1963	Şubat	<i>Happy Days</i> 'in Fransızca çevirisi <i>Oh les beaux jours</i> (Paris, Minuit).
	Mayıs	Elmar ve Erika Tophoven'in <i>Spiel</i> adıyla Almancaya çevirdiği <i>Play</i> 'in Ulm'da sahneye konulmasına yardım etti.
	22 Mayıs	<i>Film</i> 'in taslağını Grove Press'e gönderdi. Buster Keaton'ın oynadığı <i>Film</i> 1964'te çekilecek ve bir sonraki yıl Venedik Film Festivali'nde gösterilecektir.
1964	Mart	<i>Play and Two Short Pieces for Radio</i> (Radyo İçin Oyun ve İki Kısa Parça) (Londra, Faber).
	Nisan	<i>Comment c'est</i> 'nin İngilizce çevirisi <i>How It Is</i> (Londra, Calder; New York, Grove).
	Haziran	<i>Play</i> 'in Fransızca çevirisi (<i>Comédie</i>) <i>Les Lettres nouvelles</i> 'de yayımlandı.
	Temmuz-Ağustos	<i>Film</i> 'in New York'taki yapımına yardım etmek için <i>Amerika Birleşik Devletleri</i> 'ne ilk ve tek ziyareti.
1965	Ekim	<i>Imagination morte imaginez</i> (Paris, Minuit).
	Kasım	<i>Imagination Dead Imagine</i> (London, <i>The Sunday Times</i> ; Calder).

1966	Ocak	<i>Dis Joe</i> (Söyle Joe) ve <i>Va et vient</i> 'in de (Geliş ve Gidiş) içinde yer aldığı <i>Comédie et Actes divers</i> (Paris, Minuit).
	Şubat	<i>Assez</i> (Paris, Minuit).
	Ekim	<i>Bing</i> (Paris, Minuit).
1967	Şubat	<i>D'un ouvrage abandonné</i> (Terk Edilmiş Bir Kitaptan) (Paris, Minuit).
	16 Mart	Thomas MacGreevy'nin ölümü.
	Haziran	<i>Act Without Words II</i> (Sözsüz Oyun II) ve <i>Film</i> 'in de içinde yer aldığı <i>Eh Joe and Other Writings</i> (Hey Joe ve Diğer Yazılar) (Londra, Faber).
	Temmuz	<i>Va et vient</i> 'in İngilizce çevirisi <i>Come and Go</i> (Londra, Calder).
	26 Eylül	Berlin'de, ilk kez bir oyununu, <i>Endgame</i> 'in Elmar Tophoven tarafından yapılan Almanca çevirisi <i>Endspiel</i> 'yi tek başına sahneye koydu ve yönetti.
	Kasım	<i>No's Knife: Collected Shorter Prose 1945-1966</i> (Londra, Calder).
	Aralık	<i>Stories and Texts for Nothing</i> , Avigdor Arikha'nın altı deseniyle birlikte (New York, Grove).
1968	Mart	<i>Poèmes</i> (Şiirler) (Paris, Minuit).
	Aralık	<i>Watt</i> (Ludovic ve Agnès Janvier'nin Fransızca çevirisiyle) (Paris, Minuit).
1969	23 Ekim	"Nobel Edebiyat Ödülü"nü aldı. <i>Sans</i> (Paris, Minuit).
1970	Nisan	<i>Mercier et Camier</i> (<i>Mercier ile Camier</i>) (Paris, Minuit).
	Temmuz	<i>Premier amour</i> (İlk Aşk) (Paris, Minuit).
	Eylül	<i>Le Dépeupleur</i> (Paris, Minuit).

- 1972** Ocak *Le Dépeupleur*'ün İngilizce çevirisi *The Lost Ones* (Londra, Calder; New York, Grove).
The Lost Ones'ın bir bölümü olan *The North* (Kuzey), Avigdor Arikha'nın gravürleriyle (Londra, Enitharmon Press).
- 1973** Ocak *Not I (Ben Değil)* (Londra, Faber).
 Temmuz *First Love (İlk Aşk)* (Londra, Calder).
- 1974** *Mercier and Camier* (Londra, Calder).
- 1975** İlkbahar *Godot*'yu Berlin'de ve *Pas moi*'yı (*Not I* in Fransızca çevirisi) Paris'te yönetti.
- 1976** Şubat *Pour finir encore et autres foirades* (Paris, Minuit).
 20 Mayıs Beckett'in yetmişinci doğum günü onuruna, Londra Royal Court Theatre'da *That Time*'la (Bu Kez) birlikte sahnelenen *Footfalls*'da (Adımlar) Billie Whitelaw'ı yönetti.
 Sonbahar *All Strange Away*, Edward Gorey'in gravürleriyle (New York, Gotham Book Mart).
 Aralık *Foirades/Fizzles*, Fransızca ve İngilizce, Jasper Johns'un gravürleriyle (New York, Petersburg Press).
Footfalls (Londra, Faber).
- 1977** Mart *Collected Poems in English and French* (Londra, Calder; New York, Grove)
- 1978** Mayıs *Footfalls*'un çevirisi *Pas* (Paris, Minuit).
 Ağustos *Poèmes, suivi de mirlitonades* (Paris, Minuit).
- 1980** Ocak *Compagnie (Eşlik)* (Paris, Minuit).
 Mayıs *Company (Eşlik)* (Londra, Calder).
Endgame'i Rick Cluchey ve San Quentin Drama Workshop ile birlikte Londra'da yönetti.

- 1981** Mart *Mal vu mal dit* (Paris, Minuit).
Nisan *Rockaby and Other Short Pieces* (New York, Grove Press).
Ekim *Mal vu mal dit*'nin İngilizce çevirisi *Ill Seen Ill Said* (New York, New Yorker, Grove Press).
- 1983** Nisan *Worstward Ho* (Londra, Calder).
Eylül Sanat ve edebiyat üzerine eleştirel denemelerin ve yarım bıraktığı *Human Wishes* oyununun da içinde yer aldığı *Disjecta: Miscellaneous Writings and a Dramatic Fragment* (Londra, Calder).
- 1984** Şubat San Quentin Drama Workshop'un Walter Asmus'un yönetiminde Londra'da sahnelediği *Godot*'ya nezaret etti. *Collected Shorter Plays* (Londra, Faber; New York, Grove Press).
Mayıs *Collected Poems 1930-1978* (Londra, Calder).
Temmuz *Collected Shorter Prose 1945-1980* (Londra, Calder).
- 1989** Nisan *Stirrings Still* (Yine de Coşku), Louis le Brocquy'nin desenleriyle (New York, Blue Moon Books).
Haziran *Nohow On: Company, Ill Seen Ill Said, Worstward Ho*, Robert Ryman'ın gravürleriyle (New York, Limited Editions Club).
17 Temmuz Suzanne Beckett'in ölümü.
22 Aralık Samuel Beckett'in ölümü ve Montparnasse Mezarlığı'na gömülmesi.
- 1990** *As the Story Was Told: Uncollected and Late Prose* (London, Calder; New York, Riverrun Press).
- 1992** *Dream of Fair to Middling Women* (Dublin, Black Cat Press).

- 1995** *Eleutheria* (Paris, Minuit).
- 1996** *Eleutheria*, Baybara Wright'ın İngilizce çevirisi (London, Faber).
- 1998** *No Author Better Served: The Correspondence of Samuel Beckett and Alan Schneider* (Cambridge MA, Harvard University Press, editör: Maurice Harmon).
- 2000** *Beckett on Film*: Beckett'in sahne çalışmalarıyla ilgili farklı yönetmenlerden on dokuz film (RTÉ, Kanal 4 ve Irish Film Board; DVD, Londra, Clarence Pictures).
- 2006** *Samuel Beckett: Works for Radio: The Original Broadcasts: 1957-1976* yıllarına yayılan beş yapıt (CD, Londra, British Library Board).
- 2009** *The Letters of Samuel Beckett 1929-1940* (Cambridge, Cambridge University Press, editörler: Martha Dow Fehsenfeld ve Lois More Overbeck).

*“bir pantolon paçasını oğlancu gibi kıştırıp
şışmış fenerimi emiyor bir Vahşi Hanımeli’nin ardında
pis bir yağmurluğun içinde ölüme tutunmuş sıkıca”
(Sanies I)*

Bana Benzer Bir Başka Aylaklık
Seçilmiş Şiirler (1930-1989)

Orospuölçer

Nedir bu?
Boot kardeşlerden taze kokuşmuş
Bir yumurta mı?
Götür Gillot'ya ver onu.

Galileo nasılsın 5
ve onun ardışık üçüncüleri!
Orduya erzak sağlayan tüccarın sarkaç misali yan çizen
oğlu, rezil yaşlı Kopernik çömezi!
Hareket ediyoruz dedi yola çıkıyoruz – Porca Madonna!
bir tayfabaşı gibi, ya da çuvalı çürük patatesle dolduran
Şarlatan gibi.
Sallanmıyor, *sallanıyor*. 10

Nedir bu?
Balık yumurtası mı yoksa mantarımı bir şey mi?
Kamçılanmış iki yumurtalık mı bastırmalı?
Kaç zamandır gebeydi o tüylü şeye?
Üç gün dört gece mi? 15
Götür Gillot'ya ver onu.

Faulhaber, Beeckman ve Kızıl Peter,
gelin şimdi dumanlı çığın içinde ya da Gassendi'nin
güneş kızılı billurumsu beneğinde
tavuklarınızı ve tüm hadımları pürteceğim
yonta yonta yorgan altında mercek yapacağım gün
ortasında.

20

Onun öz kardeşim olduğunu düşünmek, Dayakçı
Peter'in,
Baba bu kıyasa dahil olsa da hâlâ
Peter dışında kimseyi bağlamaz ki.
Hey! geçiniz bu bahisleri,
benim yanan ciğerimin öğütölmüş tatlı teri!
O günler ki Cizvitleri çatı penceresinden fırlatırken
kızgın bir yüklüğün içinde oturayım diyeydi.

25

Kimdir o? Hals mı?
Bırakın beklesin.

Benim şehla meleğim!

Ben saklanmıştım sen aramış.

30

Ve Francine değerli mahsulüm bir evin – oturma odası
ceninim!

Nasıl pul pul dökülmek böyle!

Soyulmuş külrengi cici derisi ve alev alev bademcikleri!

Humma kamçılarmış

benim biricik yavrumu karanlık kan dursun diye –
kasvetli

35

kan!

Ah aziz Harvey

nasıl akacak al ve ak, azın içinde çok,

(sevgili kan-dolaştırıcı Harvey)

yüreği yarılmış bu adamda girdap gibi?

40

Çoktan dördüncü Henry okun sırrına erdi.

Nedir bu?

Ne kadar uzun öyle?

Otur üstüne.

Savurdu avutan umutsuzluğumu şeytanca bir rüzgâr 45
bir hanfendinin keskin ve narin kıvrımlarına
karşı:

ne bir ne iki kere lâkin

(İsa'nın Uykusu yumurtlar onu!)

içinde boğuluyor güneş insanın 50

(Götlalesicizvitleri lütfen kopyalayın).

Böylece ipek çorap giy örgü giysi üstüne ve hastalıklı deri –
ne söylüyorum ki ben! yumuşak yelken bezi –
ve parlak Adriyatik üstünde açıl Ancona'ya,
ve elveda de yer açmak için Gül-Haç Biraderlerin altın
anahtarına. 55

Bilmiyorlar ki efendileri ne yaptıydı,
tüm berbat ve tatlı havaların öpücükleri burna bulaştı,
ve davullar ve bok girişinin tahtı,
ve götün fırıl fırıl dönen gözleri.

Sonra biz Onu içtik ve yedik Onu 60

ve sulandırılmış Beaune ve bayat Hovis parçaları

oysa O jig dansı yapabilir

yakınlaşır ya da uzaklaşırken Kendi Dansına

ve üzgün ya da neşelidir ayin kadehi ya da sininin daveti
kadar.

Ya bu nasıl, Antonio? 65

Bacon aşkına korkutacak mısın şu yumurtayla beni.

Yutacak mıyım mağara hayaletlerini?

Anna Maria!

Musa'yı okuyor ve aşkının çarmıha gerildiğini söylüyor.

Leider! Leider! çiçeklendi ve kurudu, 70
caddeye bakan pencerede bir muhabbetkuşu solgun ve
küfürbaz.

Hayır onun her sözüne inanırım sizi temin ederim.

Fallor, ergo sum!

Utangaç yaşlı frôleur!

Çanı ağır ağır çaldı ve tekmeleyerek durdurdu 75
ve Kutsal Kurtarıcı Tarikatı yeleğini ilikledi.

Fark etmez, geçelim.

Cesur bir oğlanım biliyorum

hani ya ne benim oğlum

(bir koruyucu bile olsam) 80

ne de babamın Joachim'i değilim

ama kusursuz bir bütünün yongası ne eski ne de yeni

muazzam bir gülün parlak ve vakur yapayalnız

taçyaprağı.

Sonunda olgunlaştın mı,
benim ince solgun kruvaze bokum? 85
Ne zengin bir koku saçıyor,
tüyleri yeni bitmiş bir kuşun düşüğü!
Balık çatalıyla yiyeceğim onu.
Beyazı ve sarısı yumurtanın ve tüyler.
Sonra kalkacağım yataktan ve yollanacağım içe işleyen 90
karların Rahab'ına doğru,
katleden sabah kuşu papa ikrarcısı dişi savaşçı,
Christina, pervasız yırtıcı.
Ah Weulles acı basamakları tırmanmış
bir Frenk'in esirge kanını, 95
(Peronlu René !)
ve bana bağışla
yıldızsız esrarlı ikincil anlarımı.

Notlar:

Peron Sinyoru René Descartes, hemen hemen sekiz-on gün tavuğun altında kalmış yumurtalardan yapılan omletten hoşlanır ve bu iğrenç bir şey derdi.

Hiçbir müneccim yazgısını okuyamasın diye, doğum tarihini kendisine sakladı.

Olgun bir yumurtanın mekiği günlerinin çarpıklığını tarar.

satır:

- 2 1640 yılında Dublin’de, Boot Kardeşler Aristoteles’i delillerle çürüttüler.
- 4 Descartes analitik geometriyle ilgili kolay problemleri, çözmesi için uşağı Gillot’ya verirdi.
- 5-10 (Müzişyen baba Galileo ile karıştırdığı) Oğul Galileo’yu ve onun dünyanın hareketine ilişkin kestirmeci sofizmini hor görmesine gönderme.
- 17 Bu matematikçiler tarafından ortaya atılan problemleri çözdü.
- 21-26 Ağabeyi Pierre de la Bretaillière tarafından dolandırılma girişimi – Askerken aldığı para.
- 27 Franz Hals.
- 29-30 Çocukken küçük şaşı bir kızla oynardı.
- 31-35 Kız evladı altı yaşındayken kızıl hastalığından öldü.
- 37-40 Kan dolaşımını keşfettiği için onurlandırılan Harvey, aynı zamanda kalbin hareketini de açıklamış olduğunu kabul etmeyecekti.

- 41 Dördüncü Henri'nin kalbi, Descartes'ın öğrenci olarak bulunduğu sırada La Flèche Cizvit Koleji'ne getirildi.
- 45-53 Düşleri ve Loreto'ya hac yolculuğu.
- 56-65 Madde öğretisi ile töz dönüşümü öğretisini uzlaştırmak için Descartes'a meydan okuyan Jansenist Antoine Arnauld'ya yanıt olarak Descartes'ın Evharistik sofizmi.
- 68 Schurmann, mavi çoraplı Hollandalı, Voët'in dindar öğrencisi, Descartes'ın muhalifi.
- 73-76 Aziz Augustinus'a çalılıkta vahiy iniyor ve Aziz Pavlus okuyor.
- 77-83 Tükenmiş bir şekilde Tanrı'yı ispatlıyor.
- 91-93 İsveç kraliçesi Christina. Stockholm'ün soğuk kasım ayında, hayatı boyunca öğlenden önce yataktan kalkmamış Descartes'ın, her sabah saat beşte yanında olmasını istedi.
- 94 Weulles, İsveç sarayındaki Aristotelesçi Hollandalı fizikçi ve Descartes'ın bir düşmanı.

...

CÜCE

Akademik hayatını müsrifçe harca
Aylak yılların için cesaret topla
Bilimin kabalığında kibarca dönen
Dünyanın başından sonuna.

Yankı'nın Kemikleri ve Diğer Çökeltiler

AKBABA

yeryüzünün ve gökyüzünün kabuğuna
açlığını kafatasımın göğüne sürüklüyor

üstüne pike yaptığı meyyal
yürüyüp gitmeden almalı canlarını

kirli bir mendil ile alınmış alaya
açlıktan kıvranan yer ve gök çöplük oluncaya

ENUEG I

Exeo bir kasılmanın içinde
ve yorgunum sevgilimin kanlı tükürüğünden
Portobello Özel Bakımevi'nden gelen
ve gizli şeylerinden
ve zar zor çıkarım tehlikeli köprünün dimdik yükselen
 tepesine
boş gözlerle kayarım çığlığı altına yığının
dönerim parlak sert sancağından yol levhasının
bulutların boğazladığı
kara bir batıya.

Yukarıdan konakları seyreden almug ağaçları
dağlar
somurtan kafatasım
öfke pıhtısı
rüzgârın tahta boyunduruğuyla boğazlanmış dizilmiş
 ufkun şişine
ısıtır cezasına direnen bir köpek gibi tıpkı.

Harap olmuş ayaklarımla hızla yürüyorum şimdi
mosmor kesilmiş kanalla dopdolu
Parnell Köprüsü'nde kereste ve çivi yüklü
ölmekte olan mavna
yükseltme havuzunun köpüren tüneline kendi kendine
sallanıyor usulca
karşı kıyıda perişan halde birkaç tayfa bir güverte kirişini
onaracaktı güya

Sonra kilometrelerce sadece rüzgâr
ve suda sessizce emekleyen kamçı izleri
ve güneye açılan dünya
dağlara dek uzanan kırların kötü taklidi karşısında
ve gece mantarını gübrelemeye
pis bir yeşile bürünüyor ölü doğmuş akşam
ve rüzgârda enkaza dönen
lağvedilmiş insan aklı.

Geçmişe sürdüm biraz hastalıklı bir yaşlı adamı,
Demokritos,
hızlı hızlı yürüyor bir koltuk değneğiyle bir baston
arasında,
kalçasının altından kesilmiş bacağı, tüten bir pençe gibi,
dehşetle yetişti ardından.
Sonra, yükseldiği için ısrarlı haykırışların ve ısıkların ve
kızıl mavi
kazakların birdenbire çıkan yangını içinde sol yanda bir
tarla
durdum ve görmek için oyunu tırmandım bayıra.
Yerinde duramayan bir çocuk dedi ki kapıda telaşla:
“İçeri girebilecek miyiz Bayım?”
“Elbette gireceksiniz” dedim.
Fakat korktu, meyletti yolun aşağısına.
“Peki ama,” diye seslendim ardından, “neden
girmeyesiniz ki?”
“Ah,” dedi kesin bir dille,
“Daha önce de bu tarladaydım ve atıldım dışarıya.”
Ve diğerleri,
çürümeye terk edilmiş,
gece vakti dağda yanan katırtırnağı çalisından gelmiş gibi,
ya da Sumatra’da, vahşi ormanın kızlık zarı,
hareketsiz rezil ceset nilüferi.

Sonraki:

külrengi bir tavuk ailesi, bitlenmiş hepsi, i ler acısı,
telef oluyorlar çukur arazide,
titriyorlar, yarı uykulu, karşısında kümesin örtük kapısının,
yok t neyecek yerleri.
Kocaman zehirli mantar yumuşak ve etli,
yeřilli-karalı,
sinsice sokuluyor ardımdan yukarı,
emi or lime lime olmuş g    veba mürekkebi gibi,
kafatasımda kokuřuyor rüzgâr,
su . . .

Bir sonraki:

Fox ve Geese'den Chapelizod'a doğru tepeden aşağı
sürülmüş yolun dışına bir küçük hain keçi,
uzaktan tosluyor tarlasının kapısına,
Isolde Stores terli kahramanlardan muazzam bir karışıklık,
Pazar giysileriyle koşarak iniyorlar bayırdan,
yarım tas nepenthes için ya da sihirli mal  ya da bir
karışım her ikisinden
tepesinde Harling oynayanları izlemişler Kilmainham'ın.

Liffey çukurunda talihsiz sarı lekeler,
merdivenlerin parapetin üstüne asılmış parmakları,
yalvarıyorlar,
lağımın gri kusmuğunda tetikteki martıların amuru.

Ah sancak
kanayan etin sancağı
denizlerin ipeğı üstünde ve var olmayan
kutup çiçeklerinin.

ENUEG II

dünya dünya dünya dünya
ve bulutlanır geceye
mezar olmuş yüz

de morituris nihil nisi

ve ürkekçe ufalanıyor yüz
gecenin içine kızarıp dağılan
utançla ürperen gökyüzünü
karartmak için çok geç

veronica mundi
veronica munda
İsa aşkına bize bir mendil ver

terleyen Yahuda gibi
ölümden usanmış
polislerden bıkmış
ayaklar marmelada batmış
terlerken cömertçe
kalp marmelada batmış
duman daha fazla meyve
köhne kalp yaşlı kalp
kırılırken kalabalığın dışında
doch sizi temin ederim
O'Connell Köprüsü'nde uzanmak
ve akşamın lalelerine devirmek gözleri
yeşil laleler
bir kançıbanı gibi köşeyi kıvrılarak tırmanır
Guinness'in mavnalarına saldırır

ne denli kızarsa da yüz
gökyüzünü aydınlatmak için çok geç
doch doch sizi temin ederim

ALBA

şafaktan önce burada olacaksın
ve Dante ve Logos ve tüm yeryüzü tabakaları ve sırlar
ve kızgın demirle dağlanmış ay
şafaktan önce burada var edeceğin müziğin
şeffaf yüzeyinden başka

göm şakıyan hoş aldatıcı ipeği
palmiyelerin siyah semasına eğil
yağmur ol bambulara duman çiçeğine söğütlerin
patikasına

hiç kimse değil sen çömelirsin merhametin parmaklarıyla
bu kemik parçalarını tanımaya
ama cömertliğine bir şey katmayacak
kimin güzelliği benden önce bir tabaka olacak
simgeler fırtınasından kendiliğinden emilmiş bir sunum
öyle ki ne güneş var ne peçesini açan
ne de ordu
sadece ben ve sonra tabaka
ve ölü bir yığın

DORTMUNDER

Sihirli alacakanlıkta Homer
tapınağın sivri uçlu kızıl kulesini geçer
iplemem kraliyet kalyonunu o pezevenk kadının
hızlanırım müziğinde ince Qinè, menekşe rengi lambaya
doğru.

Önümde durur aydınlık ahırda
yeşim kıymıklarını
saf sükûnetin belalı işaretini besleyerek
gözler gözler kararır şaşırtıcı doğu
uzun gece şarkısını bitirene dek.
Sonra, parşömen tomarı gibi kıvrıldı
ve eriyişinin ihtişamı genişledi bende
Habbakuk, tüm günahkârların posası.
Schopenhauer öldü, mama
koyar udunu bir kenara.

SANIES I

deniz kıyısındaki Portrané'den başlayan tatlı sağanakların
bu günü bitmez tükenmez yolun tümü
Donabate Turvey Swords'un kederli kuğuları
hantal hantal yürüyorlar üç tempolu bir sonat gibi
bir Şövalye gibi testis torbası yumruklanmış her adımda
atra cura
tokmaklıyor Botticelli çataldaki şanzımanı
hava kaçırıyor lastikler şıır işiyor yola
tüm cennet deliği büzen kasta
deliği büzen o kasta

müüüüüüde şimdi
tencere kaynatıyor artık gezintiye çıkanlar arasında
bu güvenilir tamamı çelik bu gerçeküstü
eve giden hoplaya zıplaya iyi bir oğlan gibi
melezçamların yeşiliyle pat diye doğduğum yere
ah şimdi cenin zarında olmak yeniden sadakat olmadan
parmaklar olmadan çürümüş aşk olmadan

hızlanmak bu arada yapışarak gidona
gelinlik yaşın dev dalgaları mumlu bezden gemi enkazı
içkiyle cesur duvaksız belinde paçavralar şapkasız
anne baba tavuk ve pastırma için
Mezarı da ısıt söyle deyişi
mutlu günler koparır sapı döker bir damla gözyaşı
bugün Casus Çarşamba yedi beş-yıl geçti
ah melezçamlar şişe mantarı gibi çekilen acı
penisin ucu bir gün izin alıp dere tepe yürüdüdü
ağır bir geyik yavrusuyla Liverpool Londra ve Globe'tan
gölgeler geriye doğru uzuyor hıçkıra hıçkıra ağlıyor
amerikançınarları
tıknaza ah bana fırtınalı güzel oğlana
fışır fışır eder kovalar susatır loğusalık
ebe için kana bulanmıştır o
gururlu ana baba için yıkayıp temizler bir damla sevinci
yürümekten ayakları şişmiş Akhates için de hızlı hızlı
solur keyfini
köpüklü ağız sütü benim için o da
şimdi yorgun saçlar çekilmiş dişetleri çekilmiş çekilmiş ev
altın kadar güvenilir artık kısa bir savurganlığın ardından
en parlak yaşları

doğrusu hoş tavrılı
iyiliğin ve kötülüğün ötesinde tatlı dilli kibar
uygun anımı kolluyor hiç kin gütmeden yemin
edebilirsiniz
biraz endişeli biraz hilekâr takınırken küçümseyen
tavırlarını bu faunus'ların bu zeki nympha'ların
bir pantolon paçasını oğlancısı gibi kısıtırıp
şişmiş fenerimi emiyor bir Vahşi Hanımeli'nin ardında
pis bir yağmurluğun içinde ölüme tutunmuş sıkıca
fırlarken gururlu Swift'le ileriye göğüslerken Stürmer'lerin
dalgasını
anlıyorum nihayet esas fiili
o ki tek başına i halinde
sevmek için inmiştim bisikletten
korkusuz dansçı kız Hintli suların yüzünde bana doğru
süzülürken
eski karanlıklardaki arzuların korkusuz kızı ve flamingo
git artık altı yedi sekiz ya da tek güverteli küçük tekneyle
otobüse bin kime ne yürü bir asansör dilen
dön Holles Caddesi'ndeki yuvana örümcek ağına takılmış
erkek kuğuna
ve bırak gülümsemeye devam etsin kaplan
eve yollar döşediğimiz kalplerimizde

SANIES II

mutlu bir yer vardı
Amerikan Bar
Rue Mouffetard'da
iftihar mayasıları dediğim kırmızı yumurtalar vardı orada
pis bir tanesi benim
hamamdan gelirken
buhar haz şerbet
bir deri bir kemik yaşlıların hüsrânı
gevşemiş oturuyor mutlu beden
pis kokan takım elbisemin içinde miskince
yelken misali serilmiş Puvis'ye dek lalelerin deri eldiveni
kamçıla kamçıla beni sarı lalelerle indireceğim
leş kokan eski pantolonumu
aşkım o benim dikti cepleri diri diri dikti ve dedi ki daha
iyiydi
lekesiz böyle kahverengi çulların içinde süzülürken
fresklere doğru
boyanmış yumurtaların ve kayışçanların kurtulmuş
fıyordundan
görmüyor musun kayboluyorum
pezevenklerin bilardo oynadığı orospuların müşterilere
bağırdığı barda
Bar kadını güçlü bir etki yaratıyor koca kıcıyla
Vita Nuova'dan önce
Dante ve mutlu Beatrice orada

toplar şans getirmiyor arkadaş
Gracieuse orada Belle-Belle boka batmış tümüyle
çizmeli Percinet kobalt çeneli
hindiler gibi öpüşüyorlar gulu-gulu gulu-gulu
emmek emmek değil değişiyor
bakın Alighieri de gidiyor au revoir herkese
ben ki teslim oluyorum kin kusan kıkırdamaların içine
dinleyin
korkunç derin bir sessizlik salonun üzerinde
Madame de la Motte'u şiddetle sarsıyor bir ürperti
sarkıyor gürül gürül löp etleri
sessizliğin içine doğru köpürüyor koca dibi
çabuk çabuk mumbo-jumbo için kamış değnek mermer
blok
vivas puellas mortui incurrrrrrsant boves
oh subito subito gelmeden kendine falaka için bambu
boyunduruk
acı bir ay fessade à la mode
ah Becky acı bana hiç kötülük yapmadım sana bağışla
canımı lanet olsun sana
esirge beni iyi Becky
sağır engereklerini geri çağır Becky bedelini eksiksiz
ödeyeceğim sana
Tanrı merhamet eder bize
İsa merhamet eder bize

Tanrı merhamet eder bize

SERENA I

ihtişamlı ve eski British Museum olmadan
Thales ve Aretino
Regent's Park'ın bağrındaki alevçiçeği
çatırdar gök gürlemesinin altında dünyamızdaki kırmızı
güzelliğin
terk edilmiş ölü balıklar akıntının insafına
tanrılarla dolu her şey
sıkıştırılmış ve kanıyorlar
dokumacı kuşu bir mandalınadır Harpya'nın geçerken
ilgilendiği
tıpkı akbaba gibi onun uyuz boa yılanının içindeki
maymun tepesinde gözlerini dikmiş fillere bakıyorlar
İrlanda
eskiden yurt tuttukları kanyona doğru hafifçe kayıyor ışık
emiyor soğukça beni o eski güvenilirliğe
matkap George'un yanan kıcı
vay yolun karşısında bir engerek
sıçanını deliyor
kar gibi beyaz
göz kamaştırıcı fırınında sığamsal devinim fırtınası
limae labor

ah baba cennetteki baba

Primrose Tepesi'nden bakınca Kutsanmış Adalar'ı
Kristal Saray sanırken bulurum kendimi
heyhat ben de böyle biriyim demek
öyleyse Ken Ormanı'nda beni kim bulacak
nefesim tutuldu sık çalıların ortasında
en yürekli âşıklardan başka

menteşeli bir bacadan etkilenen bu izdiham şaşırtır beni
Kule Köprüsü'ne itaat için
engereğin City'ye reveransı bir aşağı bir yukarı
ta ki alacakaranlıkta bir mavna
kibirden gözü karara
köprü kanatlarının yastığını fırlatır bir kenara
sonra iniltilerin ingin denizi kıyısında
hırıltıyla çalışan cankurtaranın gri sığınağında
sımsıkı sarılırim bana aşağıdaki sefil kalabalığın ortasında
ta ki bir sokak çocuğu mor halkalı gözlerini kavura
sorarken işim bitti mi diye Mirror'la
korkunç bir öfkeyle düşerim Evli Adamların Evleri dibine
takılıp bir ağaç köküne
Kanlı Kule
ve çok uzakta Wren'in dev kabadayısı her türlü becer
beni evire çevire
ve lanet et hapsedilmiş güne solurken platformda nefes
nefese
aniden alevlenen kül çanağının altında
doğmadım Defoe

ama Ken Ormanı'nda
beni kim bulacak

erkek kardeşim sinek
sıradan bir karasinek
karanlıktan ışığa doğru yan yan giderken
güneşteki yerinin üstüne tutunur
altı bacağı biler
eklentilerinin ve düzlemlerinin tadını çıkarır
hayatının bu sonbaharı
kulluk etmeyebilirdi tifoya ve ihtirasa

SERENA II

bu kasılıp duran dünya

bir bulanıklaşır bir netleşir uykusunun içinde
şişman yarı ölü önemli değil gerisi
bir kısmı kabarık siyah tüy
çivitotu külrengi deri
hırla ve ulu ormanda uyandır tüm kuşları
eğreliotlarının arasından kov orospuları
bu aptal alacakaranlık ezerken çalıları
mızırdanırken kanlansın diye
bu ayyaş sessizlik
yırt onun kalbini

düşlerinde ürperir yeniden
dönerken karanlıkta nefes nefese eski günlere
pençelerinde Pins'in saatinin geriliminde
ağrıdan kıvranıyor kancık sanıyor ki ölüyor
zayıflıyor ışık uzanmak zamanı
Clew Koyu asit sarısı çiçeklerin fıçısı
Croagh Patrick küçüldü Hindu oldu bir hacıya nispet
hazır artık o tüm şöhret adalarının üzerinde uzanmış
yatıyor
zorluyor kaslarını çelenklerin bu Sebt günü akşamı
tek bir heyamolasıyla sağlıklı kuğuların
lanetlenmiş ülkeden dışarıya saç örgüsü kayalıklarından
kuşların
gençliğini düşürüyor kuru bir yere bataklıkta
balinalar dans ediyor Blacksod Koyu'nda
çirişotları geliyor süsenler sonra
sanıyor ki ölüyor utanç içinde

çocukluğun kırmızı harflerinin benzeri bir yerden
iki nehir havzası arasındaki setin üstüne kaldırırdı beni
melezçamların sahibi tepelerdeki bir çatlaktan
parlayan Meath'e dikkatle bak geri dönüş yolu yok
patikaların bozgununda ve denize kaçan derelerin
çan kuleli anaokulları ve sonra liman
memelerini örtmeye çalışan bir kadın gibi
ve terk etti beni

nasıl bir paniğin güveniyle gittiysek
yine öyle döneceğiz geri
bir adamla köpeği arasındaki korku eksilmeyecek hiç
kancık köpek olsa da

sırılsıklam olmuş bir Churchman paketi
bağlarken ağzını taş yığını mezarın
rüyadan daha beter
huzurlu olamaz pasaklı kadın hafif azgın
bu kasılıp duran dünya
tüm bu hayaletler ürperirken bulanık
gözleri yummak faydasız
bozulmuş bu dünyanın ahengi bir kadın piyanistin
çaldığı akorlar gibi
yuvalarından çıkmış geziniyorlar yine
gizlice tuzaklarına sokuluyor karakurbağaları
erdi sona Meath'in peri masalları
şimdi dualarını oku ve git yat
lambalar önünde ettiğin dualar melezçamların ardında
şarkı söylemeye başlar
burada bu taşın dizlerde
sonra kemikler üstündeki hoşça kala kadar

SERENA III

güzelliğin S kancasını bu paletin üstüne tak
asla bilemezsin son mu olacak

ya da bırak gitsin o kız bir cennet ve sonra
göz kürelerindeki kızlık zarlarını giydir kadifeyle

ya da Butt Köprüsü'nde utançtan kızarsın yüz
şu karışık memelerin gözden düşmesi
kaldır ayını yukarı senin sadece senin olanı
yukarı yukarı yukarı akşam yıldızına dek
ana gaz tankı üzerinde bayıl
Misery Tepesi'ndeki taptaze karanfil çiçeğinin
üzerinde bayıl dua evinin
Meryem'in kalbi gibi
küçük ve mor bir şey
Bull ve Pool Beg kavuşmayacaklar asla
bu dünyada değil

şaha kalkan çiçek saplarının arasından ok gibi fırlarken
Victoria Köprüsü'nde dörtlü at koşturmaksa akıldaki
yavaşla ve sessizce yürü Ringsend Yolu'ndan aşağı
Irishtown Sandymount bilmececi bul Cehennem Ateşi'ni
Merrion Daireleri bir trilyon S harfi çentti
Kurtarıcı Tanrı'nın Oğlu İsa Mesih Tanrı'nın Parmağı
soyunan kızlar akıldaki
Bootersgrad'ta rüzgârkıran ve su
külrengi martıları ürküten medcezir
zıplıyor kızgın kalbinde kumlar
gizlenme Kayanın içinde devam et harekete
devam et harekete

MALACODA

üç kez geldi
 ölçmeye
 cenaze kaldırıcısının adamı
 siperli melon şapkasının ardında hissiz
 ölçtüğü için antredeki bu çürümezi
 diz boyu zambaklar içinde bu erilpençeyi
 para ödenmedi mi ona
 Malacoda diz boyu zambaklar içinde
 Malacoda eksperin dehşetine rağmen
 apış arasını keçeleastiren heyecanını söndüren
 iç çekiyor havanın kasvetinden
 gerekli mi gerekli gerekli
 bul yabancı otları oyala bahçede onları
 dinle belki anlar kadın gerekmediğini

tabuta koymaya
ungulatanın yardımıyla
bul yabani otları çel akıllarını
dinle anlamak zorunda kadın gerekmediğini

örtmeye
her yeri her yeri örttüğünden emin olmaya
kalkanın sayesinde tutarım kükürt keleşini
kutsal cam uğursuz sıcak havaya ayarlandı
dur Scarmiglione dur dur
yatır bu Huysum'ı tabuta
anımsa çocukluk hayalini bu adam o ergin böcek
dinle anlamak zorunda kadın anlamak zorunda
herkes binsin bütün ruhlar
yarıya indi bayrak hay hay

hayır

DA TAGTE ES

elvedalar vekili
elindeki tabaka selinin öde kefaretni
toprağa verecek başka şeyi kalmayan
ve gözlerinin üzerinde puslanmayan cam

YANKI'NIN KEMİKLERİ

bütün gün tabanlarımla ezdiğim kutsal tımarhane
sarıp sarmalanmış cümbüşleri et çağlayanı gibi
korkusuz ya da lütufsuz kırılırken rüzgârın taşıdığı koku
duyunun zırh eldiveni ve saçma koşu
kurtçukların anladığı dilde

14

• • •

15

ÖZGÜRLÜĞÜN BOYUNDURUĞU

Arzusunun dudakları külrengi
ve ayrılmış ipek bir halka gibi
korkutucu
ahlaksız narin bir yara.
Avlayıp yer bıkkınlıkla
duyarlı vahşi şeyleri
parçalanmış olmaktan gururlu
güzelliğinin can alıcı çömelişiyle.
Ama o da ölecek ve
tetikteki evcil kederime
sabırla sergilediği kapanı
kırılıp dökülecek
acınası bir hilalin içinde.

ANTIPEPSIS

Ve numarası tek sayıydı
Kutsal Stephen parkında
Eşekten önce arabaya koşum takıldı
Yabancı bir bölge için.
Bunda tesadüf değil, hayır,
Tasarım emaresi aranmalıydı,
İki durumda da, herkesin kabul ettiği gibi,
Araba daha akıllıydı.
Kimin olağanüstü beyninin içzarı
Bu büyük fikri yumurtladı
Bilinmez. Erkek ya da kadın,
Gülümseyen, konforlu, özgür,
Bu tek eylemle akıl
Tanrı vergisi boşluğa dönüşür,
Cinnet halinde dolaşmaya devam eder,
Yemeye, içmeye, işemeye, sıçmaya, osurmaya, sevişmeye,
Çiftleşme mevsiminin bu nedenle
Sona ermediğini farz edince.
Şimdi şehirde hızla yayılır
Çılgılık: Bir düşünce gerçekleşmiş!
Bir insan düşüncesi! Eyvah! Eyvah!
Purissima Virgo! Mahvolduk biz!
Kötülenmiş, tükenmiş, sersemlemiş!
Ölünüzü getirin! Ölünüzü getirin!

CASCANDO

1.

neden sadece halinden
ümit kesilsin
sözcük barınaklarının

düşük yapmak kısır olmaktan daha iyi değil mi

sen gittikten sonra saatler öyle ağır ki
hemen hep sürüklemeye başlayacak
arzunun yatağını kör gibi tırmalayan pençeler
eski aşklar büyütünce kemikleri
seninkiler gibi gözlerle dolmaya görsün yuvalar
hemen olması hiç olmamasından daha iyi değil mi
yüzlerine sıçrayan karanlık arzu tekrar
söylüyor dokuz gün asla yüzdüremedi batan aşkı
ne de dokuz ay
ne de dokuz ömür

2.

tekrar söylüyorum
öğretmezsen öğrenemem
tekrar söylüyorum bir son var
son defanın bile sonu
yalvarmanın son seferi
sevmenin son seferi
rol yapmayı bilmemeyi bilmenin
söylemenin son seferinin bile bir sonu var
beni sevmezsen sevilemem
seni sevmezsem sevemem

bayat sözlerin yayığı gene kalpte
eski lavabo pompasından aşk aşk aşk diye fışkıran ses
dövüle dövüle kesilmiş sütün suyu
değiştirilmesi imkânsız sözcükler

korkutuyor gene
sevmemek
sevmek ve seni değil
seviliyor olmak ve senin tarafından değil
rol yapmayı
rol yapmayı bilmemeyi bilmek

ben ve seni sevecek olan diğerleri
severlerse seni

3.

sevmezlerse seni

POT

ada onu tanrıya peşin öde
Golgota sahte yumurtaydı sadece
kansere anjini bizim için hepsi bir
öksürüp at veremini pinti olma
hiçbir önemsiz şey çok önemsiz değildir kan pıhtısı bile
zührevi şeyler özellikle makbuldür
güve ilacına yatırılmış şu eski toga
duygusal olma bir daha istemezsin onu
yolla gelsin bize diğerleriyle birlikte ekleriz pota
karşılığını verdiğin ve vermediğin aşkın ile
çok geç ayrılan şeyler çok erken ayrılan şeyler
ruh acıması enenmiş boğanın testis torbası
iyileştiremezsin dayanamazsın acısına
o sensin senin eşitin bir aptal bile acır sana
o zaman paketle tüm meseleyi yolla gelsin bize
tanısı konmuş konmamış yanlış tanı konulmuş tüm sefaleti
aynını yapsın arkadaşların da kullanırız biz onu
bir anlam verir diğerleriyle ekleriz pota
hepsinin özü özeti kuzu kanı

Fransızca Şiirler, 1937-1939
[8 Şiir]

gelirler
farklı ve aynı
her biri farklı ve aynı
her biri aşksız farklı
her biri aşksız aynı

orada olmak çenesiz dişsiz
kaybetme zevkinin kaçtığı yerde
kazanmanın neredeyse
değersizliğiyle
ve Roscellinus ve beklemek
ah küçük hediye zarf
boş boş şarkının paçavraları için değilse
mon père m'a donné un mari
ya da parmaklarıyla oynarken
öyle çok beklersin ki kadının ıslanmasını
onun çivili takunyaları artık Les Halles'de duyulmayan
ya da borularda inleyen suyunu ayaktakımının
hüzünle arzulaması kadar
ya da artık ses yoksa
kadının ıslanmasını beklerken
öyleyse yap bitsin kalanını
ve gel
budala ağza karıncalanan ele
bodrum kapısına ve gümüş makasın
uzak hareketini dinleyen göze

GÖĞE YÜKSELİŞ

geçerek incecik bir duvardan
kaybolmuş kendi yolunda
bir çocuk
geri döndü ailesine bugün
sesini duyuyorum
heyecanlı yorumlar yapıyor
dünya futbol kupası için

daima çok genç

aynı anda açık pencereden
yani havadan
sessizce
kabarması imanının

kanı bolca fışkırdı
çarşafların üstüne bezelyelerin üstüne adamının üstüne
iğrenç parmaklarıyla indirdi gözkapaklarını
büyük şaşkın yeşil gözlerinin üstüne

dolaşıyor tetikte
havadaki mezarımın üstünde

SİNEK

manzarayla aramda
pencere
o olmasa boş

yere bakan karnını
siyah bağırsakları sarmış
telaşlı antenleri kanatlarına karışmış
bükülmüş bacaklar boşluğu emen ağız
görünmeze çarparken laciverdi dilimliyor
güçsüz başparmağımın altında denizi
ve sakın gökyüzünü deviriyor

öyleyse faydası yok
iyi zamanlarda ve kötü
evinde tutsak dışarıda tutsak
mamutu hatırla sanki dünmüş gibi
dinoteri ilk öpücükleri
yeni bir şey getirmeyen buzul çağları
kendi dönemlerinin on üçüncü büyük ısını
Kant tüten Lizbon üzerine eğilip soğuk soğuk baktı
meşe ağacı kuşakları düşlemek için ve unutmak babasını
gözleri ya bıyık bıraktıysa
neden öldü iyi bir adamsa
iştahı yok diye seni yemeyi bırakacak sanma
kötü havalarda ve daha kötü
evinde tutsak dışarıda tutsak

DIEPPE

gene son cezir
ölü çakıl
döner sonra adımlar
uyanana şehre

VAUGIRARD CADDESİ

yarı yolda elimi düğmeden çeker
içtenlikle gülümserim
plakayı ışığa ve gölgeye tutup
sonra tekrar yola düşerim
kusursuz bir negatifle güçlendirilen

LÜTESİYEN AMFİ TİYATRO

Oturduğumuz üst sıraların birinden
Arènes sokağı tarafından girdiğimizi görüyorum,
dura dura, havada bir şeyler arıyor, sonra ağır ağır
bize doğru geliyoruz kara kumdan,
diğerleri kadar çirkin, giderek daha da çirkinleşerek,
ama sessiz. Küçük yeşil bir köpek
Monge sokağı tarafından koşarak giriyor,
kadın duruyor, gözleriyle köpeği izliyor,
köpek arenayı geçiyor, bilgin Gabriel de Mortillet'nin
heykel kaidesinin arkasında gözden kayboluyor.
Kadın bana doğru dönüyor, ben gitmişim, rustik
basamakları

tırmanıyorum tek başıma, sol elimle dokunuyorum,
betondan yapılmış antik rampa. Kadın tereddüt ediyor,
Monge sokağı çıkışına doğru bir adım atıyor, sonra beni
izliyor.

Ürperiyorum, bu tekrar benle birleşen benim,
şimdi başka gözlerle bakıyorum kuma,
çiseleyen yağmurun altında biriken sulara,
kadının peşinden çember çevirerek giden küçük kıza,
el ele bir çiftte, belki iki âşığa,
boş tribünlere, yüksek evlere ve bizi
aydınlatmakta çok geç kalmış gökyüzüne.
Arkamı dönüyorum, şaşkınlım
üzgün yüzünü orada bulmaktan.

...

SAINT-LÔ

Vire ürperen ışıklı yollar boyunca kıvrıla kıvrıla
doğmamış başka gölgeler içinden akacak
ve ruhunu yadsıyan köhne akıl
kendi yıkımının içine batacak

Fransızca Şiirler, 1947-1949
[6 Şiir]

ne olmuş yani bir ülke varsa
unutkanlığın unutkanlığın
isimsiz dünyalar üstüne nazikçe bastırıldığı
kafa susturulmuş işte kafa sessiz
bildiğimiz hiçbir şey bilmediğimiz
ölü ağızların şarkısı ölür
yolculuğunun bittiği sahilde
bir neden yok yas tutmak için

yalnızlığım onu iyi bilirim onu kötü bilirim
zamanım var diyorum kendime zamanım var
ama hangi hava aç bıraktı kemiği pis hava
sürekli solan bir gökyüzü gök fırtınam
benek göze tırmanırken titreyen ışın
mikronları karanlık yılların

A'dan B'ye gitmemi istiyorsun gidemem
yolu izi olmayan bir ülkedeyim dışarı çıkamam
evet evet güzel bir şey bu çok güzel bir şey sahip olduğun
ne bu böyle bana başka soru sorma
anların sarmal tozu aynı olan ne
sakin aşk nefret sakın sakın

A.D.'NİN ÖLÜMÜ

ve orada orada olmak hâlâ orada
frengili eski kara kalasına yaslanarak
ezilmiş körü körüne günler geceler
orada olmak kaçmadan kaçmadan orada olmak
eğildim ölmekte olan zamanın itirafına
ona yapılan onun yaptığı olurken
bana benim dün ölen arkadaşşıma onun parlayan gözüne
kurt gibi aç sakalında nefes nefese uzun dişler
azizlerin hayatları hayatın her günü bir hayat
gece tekrar yaşayan kara günahlarını
ben yaşarken o dün öldü
ve orada olmak fırtınanın tepesinde içerken
kaçılamaz zamanın yükü
kavriyor ayrılıklara tanık dönüşlere tanık
eski tahtayı

yaşasın ölü tek mevsimim
beyaz zambaklar kasımpatılar
terk edilmiş canlı yuvalar
nisan yapraklarının çamuru
külrengi güzel günleri donun

kum akıntısında benim yolum
kumul ve çakıl arasında
yaz yağmuru yağar hayatıma
ömrümse başından sonuna
yağmadan kaçınma

huzurum orada dağılan sisin ortasında
bu uzun devingen eşikleri aşındırmaktan vazgeçtiğim
ve açılan ve kapanan bir kapının
boşluğunu yaşayabildiğim zaman

ne yapabilirdim bu dünya olmadan yüz­süz umursamaz
ki son bulacak oysa her ânın boşlukta
varoluşun cehaletinde eridiği bir an
sonunda gövde ve gölgeyi birlikte yutan
bu dalga olmadan
ne yapabilirdim çağ­ıltıların yittiği bu sessizlik olmadan
yürek çarpıntıları çılgınlıklar imdada aşka
cürufların tozları üzerinde uyanan
bu gökyüzü olmadan

ne yapabilirdim dün ne yaptıysam aynını ve evvelsi gün
ölümü­ş­iğimin çatlağından bakıyorum
bana benzer bir başka aylaklık arıyorum
tüm yaşamların ötesine girdap olmuş geçerken
sarsıcı bir boşlukta
sesler arasında sessiz
gizliliğimi dolduran

sevgilim ölsün isterdim
ve yağmurlar yağsın mezarına ve benim üzerime
beni sevdiğini düşünenin yasını tutarken
yürürken sokaklarda

...

ŞARKI

Yaş dediğin adamın
Ateşin başında kıvrılmış otururken
Titremesi kocakarı için
Tavayı yatağa koysun da
Toddy'yi getirsin diye
Küller içinde gelir kadın
Sevilip elde edilemeyen
Ya da sevilmeden elde edilen
Ya da başka bir dert
Küller içinde gelir
O eski ışıktaki gibi
Küller içinde yüz
O eski yıldız ışığı
Yeryüzünde yeniden.

ORADA BİR ŞEY

orada bir şey
nerede
orada dışarıda
dışarıda nerede
açık havada
bu kafa da ne
yoksa
orada bir şey açık havada bir yerde
bir kafa

kısık seste o kadar belli ki
gittiği ve dünyanın tümü
görünür değil daha
göz
açılır kocaman
kocaman
sonunda
artık hiçbir şey
örtemez onu yeniden

yani bu garip zaman
orada dışarıda
dışarıda bir yerde
benziyor sanki
sanki
ille de yaşam olması
gerekmeyen
bir şeye

KORKUNÇ YASAK

kafa defalarca
ölü gibi içeride dışarıda
yırtilana dek
sessizliği özle
mümkünse canlan
aç gözünü
tekrar sessizleşmeden önce
kapan yeniden

kafa kapalı küre
külrengi pürüzsüz
tek göz
hiç iz yok sonra
tehditkâr bakınca
kyklop'a hiçbir
taraftan
tüyler ürpertici

uçsuz bucaksız
yüzde
en yüksekte
bembeyaz
örter her yanını
sığınak kafanın
tek leke

nereden daha hızlı
helezon gözlerde
akar donana dek
ray ağzın içine
kemirir gıcırdar
leylekli dişler
lak lak lak
çene çalar

anlamı yok
geldi ve gitti
göz kocaman
hayretle bakarken
beyazla
açılmaya sessizleş
korkuyu uyandır
hiçliği reddet

aniden
külrengi pürüzsüz
dehşetle
parıldayan yırtık
aniden
düzleşene dek yeniden
uyan öyleyse asla
var olmadı geçmiş

ışık saçarken
küçük saklanma yerinde
karanlığı özle
korkuyu canlandır
kopana dek
kapanmayı özle
karar yeniden
tekrar sessizleş

öyleyse önce
sessizliği özle
hiçliği özle
yırtıl öyleyse
öyleyse uyan
geçmişi özle
kafa defalarca
ölü gibi içeride dışarıda

RONDELA DANSI

şu kumsal boyunca
günün sonunda
adımlar tek ses
uzun tek bir ses
kendinden durana dek
sonra hiçbir ses
şu kumsal boyunca
uzun hiçbir ses
kendinden gidene dek
adımlar tek ses
uzun tek bir ses
şu kumsal boyunca
günün sonunda

mirlitonades (1978)

2

3

karşılaşınca
en kötüyle
gül kahkahayla
patlayana

eve gel
gece
üstünde ışıkla

söndür de gör
gece gör
yüz
bastırılmış pencere camına

her şey sona erdiğinde
çeyrek milyar ediyor
oyunun bitmesi
geçen çeyrek saatlerle birlikte
saymazsak
uzatmaları

boşluğun en ucunda
hangi saattten sonra
göz gördüğünü sandı
her şey kafanın içinde
diyerek onu sakinleştiren
kafayı karıştır hafifçe

bir zamanlar var olan sessizlik
bir daha hiç parçalanmayacak
geçmişî olmayan bir sözcüğün mırıltısıyla
sadece gideceğim derken çaresizim
çok konuşamadığım için

onları dinle
ekle
sözcük
sözcük üstüne
tek kelime etmeden
tek
tek
adım at
adım üstüne

kenar lambaları
servis aracının
bir adımdan sonra sönüyor
yeni gibi parlıyor dönerken

durdurmak yerine
uzak dur her birinden
kendinle kendin olmadan
ulaşamayacakları

düşle eğer bu
bir gün bu
güzel bir gün
düşle
eğer bir gün
bu güzel bir gün
bittiyse
düşle

ilki
kabada düz
sağ
ya da sol
önemi yok

sonra
sağda düz
ya da solda
solda
ya da sağda

sonunda
solda düz
ya da sağda
önemi yok
hepsinde
kafa

nedeni akış
her şeyin
her şeyle
oyalanmasının
diyelim burada bu
burada bu bile
oyalanırken
oyalanmıyor
gel bundan konuşalım

cumartesi paydos
kahkaha atmaya
sonra ağlamaya
gece yarısından
gece yarısına

her gün imreniyorum
bir gün hayatta olmaya
elbette pişmanlıkla
bir gün doğmuş olmaya

bizi şafağa
yalvartan gece
lütfun gecesi
in aşağı

boşuna
olmayacaktı
hiçbir şey hiç kimse
olmadığı
sürece
hiçbir şey hiç kimse

son adımı atar atmaz
en iyi ayak
başlar beklemeye
âdet olduğu üzere
diğeri de aynını yapsın diye
âdet olduğu üzere
yükü taşır böylece
ta ileriye
âdet olduğu üzere
en azından şimdiye

her neyse iyi
gözlerin kötü gördüğü
iplik yoruldu
eller düştü
sıkı tutun
parmakları ve gözleri
iyiler geri döner
daha iyi şekilde

her neyse kötü
kalp bildi
lanetleyen her neyse kafayı
yağdı kendi üstüne
hatırla
en kötüsü geri döner
daha kötü şekilde

unutma Tancada
Aziz André mezarlığı var
gömülü çiçekler ölüleri
yatırır taşın altına
bir koltuk
Arthur Keyser onuruna
onunla kim kalp kalbe
bir süre oturur aşağıda

ilerde başka bir mezar
Caroline Hay Taylor'ı anar
umut yaşamdan fışkırmalı
inancına sadık kalan
ağustos bin dokuz yüz otuz ikide
cennet için ayrıldı İrlanda'dan

unutma Stuttgart'ta
uzun Neckar Caddesi var
kendisi değil artık
boşluğun çağrısı
öyle güçlü ki burada
daha önce bulundum duygusu

eski gitmek
eski duraklar

gitmek
yok
yok
dur

bir daha asla
diyen aptallar
abuk
söyleyin tekrar

adım adım
hiçbir yerde
kimse yoksa
nasıl bilsin
küçük adımlar
hiçbir yerde
inatla

sürekli
rüya
ne de hep
barış

öldü onun
ölü sinekleri arasında
hafif bir esintiyle
sallanan örümcek

nereden
başka bir hayat
yaşa

diyen ses

hayatta kalan sözcükleri
hayatın
eşlik edin ona
bir süre daha

nehirler ve okyanuslar
yaşasın diye terk etti onu
Mare-Chaudron yakınlarındaki
Courtablon deresine

bütün tasaları geçti
hiç tereddüt etmeden
onu alıp götüren
hiçbir yere giderken

çıkmayı göze aldığında keşif sığınağından
sonraki sessizlikti tufandan

duyar duymaz her yerden
dökülen sözcükleri
sonunda parlamaya başladı
ona dişleriyle sırttan hayatı

gece gelir nihayet
ruhu tekrar ele geçirildiğinde
ses çıkarmaz iradesiz soytarı
bir saatin pat diye geçmesine

artık anı yok
yaşlanmadan anlatıldı hepsi
nisanda bir gün
bir gün yaşındaki

gölgesi bir gece
soğuktan geldi
uzamış sararmış
çözölmüştü

karanlık kız kardeş
cehennemdeki
ne bekliyorsun
döverken öldüresiye
her yerde seni

doksanlık bir cücenin
son mırıltısı
tanrı aşkına bağışla bana
büyük boy bir tabut sehpası

hayallerin dışında bir yaban tavşanı
avdan bıkmış zorla çıkmış yuvasından
bıraktığından emin
ardında bir şamdan

...

gecenin ölü bir vaktinde
hâlâ o ölü vakitte
kaldırdı kafasını
kitabından

uzun uzun düşünmek için
öteki karanlığı o karanlıktan

gözler
uzaklara
incelip sönene

hâlâ o ölü vakitte

onun olmayan bir el
üstünde bir el
uzaklara
hafifçe kapatırken kitabını

öyle ya da böyle

iyi ya da kötü

orada
geç kalınan hayat
orada aşağıda
söylendi söylenmemiş ne varsa

yine gitti
söyleyecekleriyle
susmak yok
tekrar söyle

boşalt suyu boşalt
gemi batana dek daha kolay

daha önce hiç olmayan yere git
gider gitmez hep orada
fark etmez daha önce hiç olmasa da
gider gitmez hep orada

KISA RÜYA

Git oraya sona
Daha önce hiç olmayan
Güzel bir günde
Söylenecek ne varsa söylenene
Fark etmez nereye
Fark etmez ne zaman

KELİME NE

aptallık –
mek için aptallık –
mak için –
kelime ne –
aptallık bundan –
bütün bu –
aptallık bütün bundan –
verilen –
aptallık bütün bu verilen –
görülen –
aptallık bütün bu görülen –
bu –
kelime ne –
bu bu –
bu bu burada –
bütün bu bu burada –
aptallık bütün bu verilen –
görülen –
aptallık bütün bu görülen bu burada –
mek için –
kelime ne –
gör –
bir an gör –
bir an görür gibi ol –
bir an görür gibi olmaya mecbur ol –
aptallık bir an görür gibi olmaya mecbur olmak için –
ne –
kelime ne –
ve nerede –

aptallık bir an görür gibi olmaya mecbur olmak için ne
nerede –
nerede –
kelime ne –
orada –
ta orada –
uzak ta orada –
uzakta –
uzakta uzak ta orada –
belli belirsiz –
belli belirsiz uzakta uzak ta orada ne –
ne –
kelime ne –
bütün bu görülen –
bütün bu bu –
bütün bu bu burada –
aptallık ne görmek için –
bir an gör –
bir an görür gibi ol –
bir an görür gibi olmaya mecbur ol –
belli belirsiz uzakta uzak ta orada ne –
aptallık bir an görür gibi olmaya mecbur olmak için belli
belirsiz uzakta uzak ta orada ne –
ne –
kelime ne –

kelime ne

SON SÖZ

kim anlatacak
yaşlı adamın öyküsünü?
kantarla tartacak yokluğu?
karışıyla ölçecek yoksunluğu?
kim hesaplayacak
dünyanın toplam kederini?
kelimelerle kuşatacak
hiçliği?

Notlar
David Wheatley

Orospuölçer (“Whoroscope”)

İlk kez Nancy Cunard tarafından Paris’te yayımlandı, (Hours Press, 1930). Beckett’in şiire ilişkin notları (Eliot’ın *Çorak Ülke* için yazdığı notlar gibi) yayıncının isteği üzerine şiirin sonuna eklendi. Beckett bu notların yazımında, Baillet’nin *La vie de Monsieur Descartes* [Bay Descartes’ın Yaşamı] ve John Pentland Mahaffy’nin *Descartes* (1880) adlı kitaplarından yararlanmıştı.

Cüce (“Gnome”)

Beckett’in Trinity College’tan istifası ve ayrılışı sonrası Dublin’de, Ocak 1932’de yazıldı. İlk kez *Dublin Magazine*’de, Temmuz-Eylül 1934’te yayımlandı. Başlık, Yunanca “gnosis” (bilgi) sözcüğünü küçültülmüş varlık ile ilişkilendirir. Beckett’e göre, şiirin esin kaynağı Goethe’nin “Xenien” kitabıdır. (Xenia, ayrılan kişiye ev sahibinin verdiği hediyeler anlamına gelir.) Üçüncü dizedeki “a” artikeli, şiirin orijinalinde (ve 1977’ye kadar) “the” şeklindedir.

Akbaba (“The Vulture”)

İlk kez *Yankı’nın Kemikleri ve Diğer Çökeltiler* içinde yayımlandı (1935). Beckett Goethe’nin “Harzreise im Winter” (Kışın Harz Yolculuğu) adlı şiirine borçlu olduğunu belirtmiştir.

Enueg I

Yankı’nın Kemikleri. “Enueg” (*ennui*: sıkıntı) stilize edilmiş yakınmanın Provençal biçimidir. Dublin’in dış mahallesi Chapelizod, Joyce’un *Finnegans Wake*’inin geçtiği yerdir ve efsanede İrlandalı İsolde’nin gömüldüğü yer olarak kutlanır. Nepenthes (*nepenthe*) acıyı ve üzüntüyü unutturan bir ilaç, malü (*moly*) ise Kirke’nin büyülerine karşı Odysseus’un sihir olarak kullandığı bir bitkidir. Şiirin son dördünlüğünün kaynağı Rimbaud’nun “Barbar” şiiridir.

Enueg II

Yankı’nın Kemikleri. Veronika bir mendille [*sudarium*: üstünde İsa’nın yüzünün suretinin kaldığı söylenen bez] İsa’nın alınının terini sildi: “veronica mundi” “dünyevi” bir Veronika’dır, “veronica munda” ise “saf” bir Veronika’dır. Deirdre Bair, Beckett’in ressam

Sean O'Sullivan'ın stüdyosundan, sanatçıyı "İsa'nın yüzünü bir kadın bağıyla silecek bir Veronikacı (*Veronicist*)" sözleriyle kınadıktan sonra hiddetle ayrıldığını anlatır. Almanca "doch" olumsuz bir ifadenin tersini söylemek için kullanılır; Beckett, yarım bıraktığı oyunu *Human Wishes*'ı (İnsan Arzuları) yazdığı defterlerinde geçen "Dr J âşık" ifadesini sayfa kenarında "Doch" olarak açıklar; başka bir yerde ise, Johnson'ın alışkanlıkla söylediği "Hayır efendim" sözünü aynı fikirde olduğunu belirtmek istediği zaman söylediğini not eder. "Ayaklar marmelada batmış" dizesi, Beckett'in arkadaşı Georges Pellorson'ın büyükannesinin bir sözünden türetilmiştir.

Alba

Önce Ekim-Aralık 1931'de (*Dublin Magazine*, VI), daha sonra *Yankı'nın Kemikleri* içinde. Provençal dilde şafak şarkısıdır ve şafak vakti sevgilisinden ayrılan şairin kederini anlatır. Areca, Asya'ya özgü bir palmye türüdür.

Dortmunder

Yankı'nın Kemikleri. Başlık bir Alman birasına göndermedir. Tona-titenin IV. ve I. derece akorlarının birbirine bağlanmasıyla oluşan Plagal Kadans, Tam Kadansın tersine, tam bir bitiş etkisi yaratmaz. K'in [Qin] bir Çin ududur. Habakkuk (*İncil'deki gibi yazılmıştır*), İncil'deki peygamberlerin içinde, Tanrı'nın yollarını açıkça sorgulayan tek peygamberdir.

Sanies I

Yankı'nın Kemikleri. Sanies, iltihaplı bir yaradan çıkan seropürülan (serum ve kan karışımı) bir akıntıdır. Kuzey County Dublin'de küçük bir kasaba olan Portrane kısa hikâye "Fingal"da da geçer; Portrane, Jonathan Swift'in kız arkadaşını (*motte*) hapsettiği söylenen yerdir. Tencere kaynatan (*potwalloper*), altı ay boyunca bir kilisenin yetki alanı içindeki bir bölgede tencere kaynatmış olma esasına dayanılarak kendisine oy kullanma ayrıcalığı tanınan kişilere denmekteydi; (adı yozlaşmış bir yer olarak anılsa da) Swords, tarih boyunca İrlanda'daki serbest birkaç bölgeden biriydi – şehrin adı pislik anlamına gelen başka bir Latince kelimeyi, *sordes*'i anımsatır. Holles Caddesi, Dublin Doğumevi'nin olduğu bölgededir.

Sanies II

Yankı'nın Kemikleri. Gracieuse, Percinçet ve Belle-Belle, Comtesse d'Aulnoy'nın masallarındaki karakterlerin adıdır. Plautus'tan uyarlanan Latince dize "canlı kadınlara saldırıyor ölü sığırlar" anlamındadır. Kapanıştaki kamçılama fantezisi, Henry Holiday'ın "Dante ve Beatrice" tablosunun kopyasını müessesesinin duvarında sergileyen Dublinli Madam Becky Cooper'la ilgili düşünceler akla getirir.

Serena I

Yankı'nın Kemikleri. Provençal dilde söylenen bir akşam şarkısıdır; şarkıda geceye ve sevgiliye duyulan özlem dile getirilir. Bu şiirin 8 Ekim 1932'de bir mektup eşliğinde Thomas MacGreevy'ye gönderilen versiyonunda, ek bir açılış bölümü yer alır. Pietro Aretino ve Daniel Defoe kentsel bozulmayı kıyasıya eleştirmiştir. "Wren'in dev kabadayısı", Sir Christopher Wren'in 1666'daki büyük yangının kurbanları için tasarladığı anıttır.

Serena II

Yankı'nın Kemikleri. Şairin Kerry Blue [Terrier] cinsi köpeği, bir bataklıkta yavru lamadan önce, rüyasında İrlanda'nın batı sahilini tek-rar ziyaret eder. Croagh Patrick, County Mayo'da hacı olmak için gidilen bir yerin adıdır.

Serena III

Yankı'nın Kemikleri. "Güzelliğin S kancası": William Hogarth'ın benimsediği sigmoid [S harfi şeklinde] çizgiye, şair Merrion Daireleri'nin dekorasyonunda rastlamıştır. Misery Tepesi bir zamanlar cüzamlıların yaşadığı ve halka açık idamların yapıldığı yerd.

Malacoda

Yankı'nın Kemikleri. Dante'yi ve Vergilius'u korkutan Malacoda cehennemdeki zebanilerin arasında yer alır ve onlara doğru yellenir (*Cehennem*, XXI). Şairin babasının tabutunun yanında diz çöken cenaze kaldırıncısının da, ki cehennem zebanisinin günümüzde vücut bulmuş halidir, benzer şekilde gazı vardır. Londra Ulusal Galerisi'ndeki bir Jan van Huysum tablosunda bir kelebek ("tabuta" yatırılan "ergin böcek") göze çarpar.

Da Tagte Es

Yankı'nın Kemikleri. Şiirin başlığı Walther von der Vogelweide'den türetilmiş olabilir: "dô taget ez und muos ich wachen" (şafak söküyor, uyanmalıyım). Yine de, Beckett'in notları başka bir olası kaynağı, Heinrich von Morungen'i akla getirir.

Yankı'nın Kemikleri ("Echo's Bones")

Yankı'nın Kemikleri. Ovidius'un *Dönüşümler* adlı eserinde, ölen Narkissos için yas tutan Echo [Yankı] kederinden eriyip gider ve sonunda taşla dönüşür. "Gantelope", "gaunlet" in (zırh eldiven) arkaik biçimidir ve koşan zırh eldiven bir antelope (*antilop*) olarak ar-dıl-görüntü izlenimi yaratır.

Özgürlüğün Boyunduruğu ("Yoke of Liberty")

European Caravan, bölüm 1 (New York, 1931). Şiirin ilk başlığı "Moly"dir (Malü).

Antipepsis

Metre, 3, Güz 1997. El yazısıyla yazdığı ek "After Saint Lô 1946"ya (Saint Lô'dan Sonra, 1946) rağmen, muhtemelen *Aşksız İlişkiler*'in (More Pricks than Kicks) İrlanda'da yasaklanmasına cevaben yazıldı (1934). (Bu ek şu an Reading Üniversitesi (UoR) Uluslararası Beckett Vakfı'ndadır.) "Ochone" İrlandaca bir ağıt sözcüğüdür. Sekizinci dizinin ilk halindeki ("The ass was the more intelligent") "ass" (eşek) sözcüğünün üzeri çizilmiş ve "cart" (araba) olarak değiştirilmiştir.

Cascando

1936'da yazıldı; ilk kez Ekim-Aralık 1936'da yayımlandı (*Dublin Magazine*, XI). Bir müzik terimi olarak ses seviyesinde azalmayla beraber temponun düşüşünü ifade eder.

Pot ("Ooftish")

1937'de yazıldı; ilk kez Nisan-Mayıs 1938'de yayımlandı (*Transition*, 27). Şiirin ilk başlığı "Whiting"dir (beyazlatma/arındırma). "Ooftish" Yiddişçe bir ifadeden türetilmiştir ve masaya para sürmek anlamına gelir.

gelirler (“elles viennent” / “they come”)

25 Ocak 1938’de yazıldı; ilk kez (sadece Fransızcası) *Les Temps modernes*’de 14 Kasım 1946’da yayımlandı; aynı dergide yayımlanan on iki şiirden biridir. Şiirin İngilizcesi ilk kez Peggy Guggenheim’in *Out of This Century* adlı kitabında yer aldı (1946).

orada olmak çenesiz dişsiz (“être là sans mâchoires sans dents”)

1937-9’da yazıldı; ilk kez *Les Temps modernes*’de yayımlandı (1946). Ortaçağ düşünürü Roscellinus Compendiensis [Roscelin] tümellerin varlığını reddetmiştir. Hayat ipliğini kesen Moira’lar imgesi *mir-litonnades*’in sonunda tekrarlanır.

Göğe Yükseliş (“Ascension”)

1938’de yazıldı; ilk kez *Les Temps modernes*’de yayımlandı (1946). 1938 yılında Paris’te dünya futbol kupası düzenlenmişti. Beckett’in şiirin son iki dizesine alternatif olarak 15 Haziran 1938’de MacGre-evy’ye yolladığı dizeler şöyledir: “*en reçoit-il une colombe / aussi sou-vent que moi*” (güvercin alıyor mu / benim kadar sıklıkta).

Sinek (“La Mouche”)

1938’de yazıldı; ilk kez *Les Temps modernes*’de yayımlandı (1946).

öyleyse faydası yok (“ainsi a-t-on beau” / “so it’s no use”)

1937-9’da yazıldı; ilk kez *Les Temps modernes*’de yayımlandı (1946). Immanuel Kant 1755 Lizbon depremi hakkında üretken bir biçimde yazmıştır.

Dieppe

1937’de Fransızca yazıldı ve *Les Temps modernes*’de (sadece Fransızcası) yayımlandı. Şiirin –“lights of old” (eski ışıklara) sözcüklerinin “lighted town” (uyanık şehir) olarak yazıldığı– İngilizce çevirisi, ilk kez 9 Haziran 1945’te *Irish Times*’de yayımlandı. Dieppe’nin kaynağı, Hölderlin’in “*Der Spaziergang*” [Yürüyüş] şiiridir.

Vaugirard Caddesi (“Rue de Vaugirard”)

1937-9’da yazıldı. *Les Temps modernes*’de yayımlandı (1946).

Bu cadde, Beckett’in Favorites Caddesi’ndeki (Rue des Favorites) evine yakın, işlek bir caddedir.

Lütesiye Amfi Tiyatro (“Arènes de Lutèce”)

Les Temps modernes. Paris’in Eski Roma zamanındaki ismi Lute-tia’ydı. Roma Amfi Tiyatrosu beşinci bölgenin (*arrondissement*) içinde yer alır. Gabriel de Mortillet (1821-1898) bir Fransız paleontologtu; Beckett’in o dönemde paleontolojiye olan ilgisinin kanıtı *Orospuölçer* defterinde (*Whoroscope* notebook) bulunabilir [Reading Üniversitesi (UoR)].

Saint-Lô

İlk kez 24 Haziran 1946’da *Irish Times*’da yayımlandığında, şiirin üçüncü dizesi iki dizeden oluşmaktaydı: “and the old mind / ghost-abandoned” (ve ruhunu terk eden / köhne akıl). *Poems in English*’te (İngilizce Şiirler) değiştirilerek yayımlandı (1961). Vire Nehri, Aşağı Normandiya’da bir şehir olan Saint-Lô’dan akar ve Beckett, “Yıkıntıların Başkenti” isimli radyo konuşmasında anlattığı üzere, savaştan sonra burada Kızıl Haç için çalışmıştır.

ne olmuş yani bir ülke varsa (“bon bon il est un pays”)

Şubat 1947’de yazıldı; ilk kez *Cahiers des saisons*’da “Accul” başlığıyla yayımlandı (2 Ekim 1955). Bu dergide yayınlanan üç şiirden biridir. Beckett kanonu içinde rica üzerine (Geer van Veldé’nin) yazılan ender şiirlerdendir.

A.D.’nin Ölümü (“Mort de A. D.”)

Arthur Darley’in (“A.D.”) ölümü üzerine 30 Aralık 1948’de yazıldı; ilk kez 1955 yılında *Cahiers des saisons*’da yayımlandı. Beckett’in Saint-Lô’dan (Normandiya) çalışma arkadaşı olan Darley, şairin son düzyazı eseri *Stirrings Still*’de (Yine de Coşku) karşımıza çıkar.

yaşasın ölü tek mevsimim (“vive morte ma seule saison”)

Şubat 1947-9’da yazıldı; ilk kez 1955 yılında *Cahiers des saisons*’da yayımlandı.

kum akıntısında benim yolum (“je suis ce cours de sable qui glisse” / “my way is in the sand flowing”)

Söylenene göre, Beckett bu şiiri, 1948 yazında annesine yaptığı bir ziyaret sırasında County Dublin'deki Killiney sahilinde (Killiney Strand) yazdı. Fransızca ve İngilizce versiyonları ilk kez Haziran 1948'de yayımlandı (*Transition Forty-Eight*, 2).

ne yapabilirdim bu dünya olmadan yüzüz umursamaz (“que ferais-je sans ce monde sans visage sans questions” / “what would I do without this world faceless incurious”)

1948'de yazıldı; ilk kez Haziran 1948'de yayımlandı (*Transition Forty-Eight*, 2). Şiirin Fransızcasında, 10. dizenin ilk hali şöyledir: “comme hier comme avant-hier” (tıpkı dün gibi dünden önceki gün gibi).

sevgilim ölsün isterdim (“je voudrais que mon amour meure” / “I would like my love to die”)

1948'de yazıldı; ilk kez Haziran 1948'de yayımlandı (*Transition Forty-Eight*, 2). Şiirin Fransızcasında, 3. dizenin ilk hali “et dans les rues” (ve sokaklarda) ve 4. dizenin ilk hali de “pleurant la seule qui m'ait aimé” (beni sevmiş olan tek kişi ağlıyor/ağlarken) şeklindedir. Şiirin İngilizce çevirisinde 4. dizenin ilk hali ise şöyledir: “mourning the first and last to love me” (beni ilk ve son kez sevenin yasını tutarken).

Şarkı (“Song”)

Beckett'in *Sözler ve Müzik* adlı oyunundan; ilk kez *Evergreen Review*'de yayımlandı (1962).

Orada bir şey (“Something there”)

1-4 Ocak 1974'te yazıldı. İlk kez Ağustos 1975'te yayımlandı (*New Departures*, 7/8 ve 9/10). “Something there”, 1-4 Ocak 1974'te yazılan ve ilk kez Kasım 1976'da yayımlanan (*Minuit*, 21) “hors crâne seul dedans” şiirinin Fransızcadan İngilizceye serbest çevirisidir. Fransızca versiyondaki Bocca delgi Alberti, cehennemin dokuzuncu katında/dairende buzun içine kapatılmış bir haindi (*Cehennem*, XXXII).

korkunç yasak (“*dread nay*”)

1974'te yazıldı; ilk kez *Collected Poems* içinde yayımlandı (1977). Leyleğin çıkardığı takırtılar *Cehennem*'de de bulunabilir (XXXII).

Rondela Dansı (“*Roundelay*”)

Temmuz 1976'da yazıldı. İlk kez Eylül 1976'da yayımlandı (*Modern Drama*, 19).

mirlitonrades

Poèmes, suivi de mirlitonrades (Minuit, 1978). Bu bölümdeki şiirlerin düzenleniş her yeni Beckett edisyonunda değişir; bu kitap (*Selected Poems 1930-1989*) orijinal metni esas alır. Beckett, *Poèmes, suivi de mirlitonrades* basıldıktan sonra da, *sottisier* defterine yeni Fransızca ve İngilizce şiirler yazmaya devam etti. Dublin Trinity College'taki el-yazmaları, 1980'lerin sonlarına ait şiirlerin “*mirlitonrades*” olarak yazıldıklarını ve şairin son kısa (ve kapalı) şiirlerinin tümünün neden bu şiir serisine yapılan eklemeler olarak görülmesi gerektiğini açıklar. *Mirliton* bir tür düdüktür (kazoo) ve *mirlitonrades* da, yazınsal değeri olmayan şiirdir; öyle ki, şiirin yazıldığı kâğıt ancak düdüğü sarmaya yarar. Mare-Chaudron ve Rue de Courtablon, Beckett'in Paris'ten kaçarak Ussy'de inzivaya çekildiği (ve sonraki yaşamında eserlerinin çoğunu yazdığı) iki yerin adıdır. Kız kardeşlerden karanlık olanı (“*no-ire sœur*”) Atropos'tur. [orada olmak çenesiz dişsiz (*être là sans mâchoires sans dents*) notu ile karşılaştırınız.] “à bout de songes un bouquin” (hayallerin dışında bir yaban tavşanı) dizesindeki yaban tavşanı, La Fontaine'in “Tavşan ile Kurbağalar” (*Le Lièvre et les grenouilles*) masalından türetilmiştir.

gecenin ölü bir vaktinde (“*one dead of night*”)

Haziran 1977'de yazıldı. İlk kez 1996'da yayımlandı (*Poetry Review*, 86:3).

orada (“*there*”), yine gitti (“*again gone*”)

1981'de yazıldılar. İlk kez, üçüncü bir şiirle birlikte (“head on hands”) ve “pss” başlığı altında 1982'de yayımlandılar (*New Departures*, 14). Ama *sottisier* defterine başvurulduğunda bunların ayrı şiirler olduğu

net olarak görülür. “orada” şiiri, Petruchio’nun *The Taming of the Shrew*’daki (*Hırçın Kız*), “Yaşamaya geç kaldığım hayat nerede?” sorusuna yanıt verir.

boşalt suyu boşalt / gemi batana dek daha kolay (“*bail bail till better / founder*”)

11 Nisan 1981’de yazıldı (UoR *sottisier* defteri).

daha önce hiç olmayan yere git (“*go where never before*”)

24 Ocak 1987’de yazıldı. 19 Ocak 1987’de “Jim için” (James Knowlson) ithafıyla yazılan “Lâ” başlıklı şiirin İngilizce çevirisidir. İki birliktelikte ilk kez 1992’de yayımlandı [*Journal of Beckett Studies (JOBS)*, 1.1 ve 2].

Kısa Rüya (“*Brief Dream*”)

Kasım 1987’de yazıldı. İlk kez 1992’de yayımlandı (*JOBS*, 1.1 ve 2).

kelime ne (“*Comment dire*” / “*what is the word*”)

Şiirin Fransızcası 29 Ekim 1988, İngilizcesi ise 23 Nisan 1989 tarihlidir. Fransızca versiyon (“*Comment dire*”: Nasıl desem) ilk kez *Libération*’da (1 Haziran 1989), İngilizce versiyon ise (“*what is the word*”) ilk kez *Sunday Correspondent*’ta (31 Aralık 1989) yayımlandı. “*what is the word*” Beckett’in son yazdığı şeydir.

Son Söz (“*Tailpiece*”)

Watt’ın içinden alınan bu şiir, Beckett şiirlerinin önceki tüm edisyonlarında kitabın en sonuna eklenmiştir.

Çevirmenin Notları
Suat Kemal Angı

Orospuölçer

Beckett'in Descartes'in hayatından yola çıkarak yazdığı, 98 dizeden ve 17 nottan oluşan şiir, ayrı bir kitap olarak ilk kez "Hours Press" tarafından, 100'ü imzalı 200'ü imzasız toplam 300 kopya yayımlandı (Paris, Ağustos 1930). Yayınevinin düzenlediği yarışmaya katılan şiirleri Richard Aldington değerlendirecekti ve (100 dizenin altındaki) en iyi şiire 10 £ ödül verilecekti. Beckett Hotel Bristol'dan (Carcassonne) aldığı kâğıt üzerine yazdığı şiirini [dönemin genç yazarlarını destekleyen] yayıncı Nancy Cunard'ın posta kutusuna şafak vakti atarak son anda yarışmaya katılabildi. (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, "Whoroscope").

İngilizce "Horoscope" burç ve yıldız falı anlamına gelse de ve Beckett'in bu şiir için yazdığı kendi notlarında bu anlama gönderme bir açılış cümlesi olsa da ("Hiçbir müneccim yazgısını okuyamasın diye, doğum tarihini kendisine sakladı."), sözcüğün önüne yaptığı ek (W) onu farklılaştırır. "W" belki Dünya'nın (*World*) belki Söz'ün (*Word*) ilk harfidir ve Beckett bu başlıkla dünyanın ya da sözün falına bakmak istediğini anlatıyor olabilir. İkinci seçenek, bu uydurma sözcüğün "Whore" (fahişe, orospu) sözcüğüyle "scope" (gözlem aygıtı, kavrama gücü, anlama yeteneği) sözcüklerinin birleştirilmesinden oluşmuş olmasıdır ki (Descartes'in ağzından yazılmış) şiirin yer yer alaya alan saldırgan üslubu göz önüne alınırsa, ikinci seçenek daha olası görünür.

Boot kardeşleri (Gerard ve Arnol) Aristoteles karşıtı delillerini yayınlamaya teşvik eden kişi İrlandalı Piskopos James Ussher'dir. Descartes'in matematik problemleri çözdürdüğü uşağının tam adı Jean Gillot'dur. Beckett'in şiirinde sözünü ettiği bilim adamları, Hollandalı filozof ve matematikçi Isaac Beeckman (1588-1637), Alman matematikçi Johann Faulhaber (1580-1635) ve Fransız düşünür ve matematikçi Pierre Gassendi'dir (1592-1655). 17. yüzyılın en önemli portre ressamlarından biri olan Hollandalı Franz Hals (1580-1666), Descartes ölmeden bir yıl önce (1649), filozofun kursesiz bir portresini yapan kişidir. Bacon, Aristoteles'e karşı yeni bir felsefe, yeni bir bilim ve mantık sistemi kurmayı hayal eden (*Novum Organum*'un ve ünlü *Denemeler*'in yazarı) Francis Bacon'dır (1561-

1626). Anna Maria von Schurman (1606-1678), yaşadığı dönemde Avrupa'nın en eğitimli (*blue-stocking*) kadınıydı. Şiirde Schurman'a atıfla söz edilen mavi çoraplı (*blue-stocking*) teriminin kökeni Londra'lı üç sosyetik kadının 1750'lerde düzenledikleri edebiyat toplantılarına dayanır. İsveç kraliçesi Christina'ya vereceği dersler için sabahın köründe kalkması gereken ve saraya yürüyerek giden Descartes, İsveç'in soğuk kış sabahlarının birinde zatürreye yakalanır ve kısa bir süre sonra ölür.

"Porca Madonna!": (*İt.*) Kancık Meryem! Kancık Domuz Meryem Ana!

"prostisciutto": Oxford İngilizce Sözlük'e (OED) Beckett icadı bir sözcük olarak girmiştir. "Prostitute" (orospu) ve "prosciutto" (jambon) sözcüklerinin birleştirilmesiyle elde edilen "prostisciutto", orospuyu mecazen, lokanta menüsünde bir yiyecek olarak betimler. Şiirde, pas-tırma kelimesinden çağrışımla, "bastırma" olarak karşılanmıştır.

"Leider! Leider!": (*Alm.*) Vah! Yazık!

"Fallor, ergo sum!": (*Lat.*) Yanılıyorum, öyleyse varım! Var olmak için hata yapmak gerektiğini savunan bu söz Aziz Augustinus'a aittir ve Descartes'çı (Kartezyen) kuşkuculuğun temel taşıdır.

"frôleur": Fortçu.

Cüce

David Wheatley'nin kendi notunda açıkladığı (1977'ye kadar "the" olan) "a" artikeli Türkçe çeviride dikkate alınmamıştır.

Akbaba

Goethe'nin "Harzreise im Winter" şiiri, Selâhattin Batu'nun Türkçeleştirdiği *Seçme Şiirler* (MEB Yay., Ankara, 1949) kitabının ilk şiiridir: "Kışın Harz Yolculuğu". Bu uzun şiirin ilk beşliği şöyledir:

"Hafif kanadlariyle
Ağır sabah bulutları üstünde,
Avını araştıran
Bir kartal heybetiyle,
Süzülsün şarkılarım."

Enueg I

Şiir Dublin’de yapılan uzun bir yürüyüşün anlatısıdır. Büyük Kanal üzerindeki Portobello Köprüsü’nden başlar ve Fox ve Geese olarak bilinen kırsal bölgeye kadar kanal boyunca devam eder; yürüyen kişi burada kanalı bırakır ve Liffey Nehri kenarındaki Chapelizod Köyü’ne yönelir. Şair, ölmekte olan sevgilisini ziyaret ettiği Portobello Özel Bakımevi’nden bir kasımayla ayrıldığını [“Exeo”] hayal eder. Beckett’in aklındaki kişi, büyük olasılıkla, o dönemde romantik bir aşkla bağlandığı, daha sonra tüberkülozdan ölen (3 Mayıs 1933) kuzeni Peggy Sinclair’dır. Özel Bakımevi’nin “gizli şeyleri” vardır: Dante’yi çağrıştıran bu ifade, bu şeylerin *Cehennem*’e açılan kapılar olduğunu akla getirir: [Bkz. *İlahi Komedi*, s. 48. *Cehennem*, Üçüncü kanto 21: “gizlerin içine soktu beni.”] Ama dışarıdaki hayat da aynı ölçüde umutsuzdur. Suratı asık bir halde, Büyük Kanal’ın üzerindeki tehlikelerle dolu yaya köprüsüne doğru güçlüklerle ilerler, gözlerini dikerek “bulutların boğazladığı” gökyüzüne bakar, sonra “kereste ve çivi yüklü” kargosuyla “ölmekte olan [bir] mavna” gördüğü Parnell Köprüsü’ne doğru batıya yürür. (Kereste ve çivi İsa’nın tutkusunun sembolleridir.) Manzara çirkindir. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 262-266; Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, “Enueg I”).

Oldukça kapalı bir şiir olan “Enueg I”, Latince açılışından Sumatra’ya özgü *Rafflesia* bitkisine kadar, anlaşılması güç, şaşırtıcı, egzotik ve teknik bir kelime dağarcığıyla yazılmıştır: Şair sevgilisinin kanlı tükürüğünden (*sputum*) yorgundur; kafatası rüzgârın tahta boyunduruğuyla (*cang*: Çine özgü bir işkence aletidir) boğazlanmıştır; kırların (*champaign*: açık arazi) kötü taklidi karşısında yürür. Demokritos “hastalıklı” (*wearish*: çelimsiz, eli ayağı tutmayan) biri olarak betimlenir; terli kahramanlar tepedeki oyun alanından “yarım tas” (*pint*: yaklaşık yarım litrelik sıvı ölçüsü ya da büyük bardak bira) “nepenthes” ya da “malü” için (*nepenthe* ve *moly*: antik çağın uyuşturucuları) bir bara doğru inerler. Ve tüm hayvan ve bitkiler hastalıklıdır. Şiirin yürüyen kişisi kendisine, Dublin’de dairesel bir yürüyüş rotası belirlemiştir: Portobello Özel Bakımevi’nden ayrıldıktan sonra, Parnell Köprüsü’nden geçerek kırlara ulaşır, sonra

tekrar, kentin dış mahallesi Fox ve Geese'i, Chapelizod Köyü'nü ve Isolde Stores'u geçerek, Liffey rıhtımı boyunca yürüyüp Dublin'e döner. "Tristan ve İzolde" efsanesi şiirde iki yer adıyla anımsatılır: "Chapelizod" (İsolde şapeli) ve "Isolde Stores" Liffey Nehri'nin ormanlık vadisinde bulunurlar. Dublin'in bir başka banliyösü olan Kilmainham, Liffey Nehri'nin güneyinde, şehir merkezinin batısındadır. (Marjorie Perloff, "Beckett the Poet", *A Companion To Samuel Beckett* içinde, s. 213 (editör: S. E Gontarski, Blackwell Publishing, 2010).

Şiirin Provençal başlığının (Enueg) İngilizce karşılığı olan "ennui" kelimesi, can sıkıntısı, bıkkınlık, usanç, uğraşsızlıktan ya da heycansızlıktan kaynaklanan uyuşukluk, isteksizlik, neşesizlik, memnuniyetsizlik hali anlamlarına gelir. Latince "Exeo", dışarı çıkmak, ayrılmak demektir. Almug ağaçları İncil'de geçer: "Kral, RAB'bin Tapınağı'yla sarayın tırabzanlarını, çalgıcıların lirleriyle çenkerini bu almug kerestesinden yaptırdı (1. Krallar 10:12)." "Bana Lübnan'dan sedir, çam, algum tomrukları da gönder (2. Tarihler 2:8)." "Bu arada Hiram'ın adamlarıyla Süleyman'ın adamları Ofir'den altın, algum kerestesiyle değerli taşlar getirdiler (2. Tarihler 9:10)." Güneydoğu Asya'da [Sumatra (Malezya) ve Endonezya] yetişen *Rafflesia* (yerel dilde "kadavra çiçeği" ya da "ceset nilüferi"), dünyanın en büyük çiçeğine sahip, fotosentez yapmayan parazit bir bitki türüdür. Genelde kırmızı tonlarda tek bir tane çiçek açar ve yaklaşık bir hafta çiçekli kalır. Leş gibi kokan çiçek ikinci hafta solarak çamur gibi bir görünüm alır ve çürür. Rimbaud'nun "Barbar" şiiri şöyle sona erer: "Ah! kanayan etin sancağı, denizlerin ipeği üstünde ve kutup çiçeklerinin; (yok onlar.)"

Enueg II

Beckett bu şiiri, W. B. Yeats'in "Veronica's Napkin" (Veronika'nın Mendili) isimli şiirine cevaben yazmıştır. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 26). 1931 yazında (muhtemelen "Enueg I"den önce) yazılmıştır. Şiir, Yahuda gibi bir güvene ihanet ettiğini hisseden şairin Dublin'de içine düştüğü kötü durumu betimler. Harvey bu şiirin Beckett'in Trinity College'tan istifa edeceğini önceden bildirdiğini öne sürer. En sondaki Almanca "doch doch", "Alman ateşi" tanısını onay-

lar; Beckett Peggy Sinclair'e duyduğu sevgiyi yitirmiştir. Şair "dünya"-ya sitem eder (şiirin ilk başlığı "dünya dünya dünya dünya"dır). (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, "Enueg II").

"de morituris nihil nisi", Latince "de mortuis nihil nisi bonum/bene" (ölenin arkasından kötü konuşulmaz) deyişinin değiştirilmiş ve kısaltılmış biçimidir. "Ölü" (*de mortuis*) yerine "ölmek üzere" (*de morituris*) kullanılmış ve cümledeki sıfat (boum/bene: iyi) atılmıştır. "Mundi/munda" değişimi, İngiltere kralı II. Henry'nin metresi Rosamund'ın mezar taşında da yankılanır: "His jacet in tomba Rosa mundi, non Rosa munda." *Mundi* "dünyevi, dünya zevklerine düşkün", *munda* ise "temiz" demek olduğuna göre, mezar taşı Rosamund'ın bir orospu olduğunu ima ediyor: "Burada dünyevi Rosa yatıyor, saf Rosa değil." (Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 267-268).

"de morituris nihil nisi": (*Lat.*) Ölmek üzere, hiçbir şey söyleme.

"mundi": (*Lat.*) Dünya.

"munda": (*Lat.*) Saf.

"doch": (*Alm.*) Olumsuz bir soruya verilen karşılık olarak: hayır, belakis, ama, bununla birlikte, keşke, değil mi. Bağlaç olarak: ama, fakat, lakin.

Alba

Lawlor ve Pilling ("Commentary", s. 272), şiirin 14. dizesi için Dante'nin *Cennet*'inden dikkate değer iki karşılaştırma önerir: *Cennet*, Üçüncü kanto 1-3 ve 117: "Bir zamanlar kalbimi sevdasıyla / ısıtan o güneş (Beatrice), kanıtlayıp çürüterek, / güzel gerçeğin tatlı yüzünü göstermişti" ve "gönlünün örtüsünü çıkarmadı yüzünden." [*İlahi Komedy*a, s. 559 ve 564].

Ackerly ve Gondarski'ye göre, bu aşk şiirini yazarken Beckett'in aklındaki kadın *Ethna MacCarthy*'dir. (*The Grove Companion to SB*, "Alba").

Dortmunder

"Alba" idealize edilen bir sevgiliyi hayal ederken, "Dortmunder" [ud çalan] bir orospuyla yapılan dünyevi bir alışverişi akla getirir. Lawrence Harvey'e göre, Beckett bu şiiri Dortmunder birasının etkisi

altında yazmıştır. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 273). Beckett, Ocak 1932’de yazdığı şiirin imzalı bir kopyasının üstüne, “Kassel yeniden ziyaret edildi” notunu düşer ve MacGreevy’ye yazdığı bir mektupta (11 Kasım 1932) “bu Alman ateşi”ne (Peggy’yi anımsar) karşı çok duyarlı olduğunu kabul eder. Schopenhauer “öldü” derken, amacın ya da arzusun öldüğünü söylemek ister. Habakkuk’a (2:10) yapılan göndermeyle bir alt-metin oluşturulur: “Birçok halkı kıyıma uğratmakla, kendi soyunu utanca boğdun ve kendi canına karşı suç işledin.” (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, “Dortmunder”).

Çincenin günümüzdeki transliterasyonunda çoğunlukla Pinyin sistemi kullanıldığından, Çin udunun adı “Qin” olarak yazıldı.

Sanies I

1933’ün ilkbaharında geçen şiir, şairin 15 Nisan günü (Paskalya Cumartesi) yaptığı hayali bir bisiklet yolculuğunu anlatır. (“*bu güvenilir tamamı çelik bu gerçeküstü*” dizesi, Raleigh marka bir bisiklet reklamına göndermedir, ama şiirin sonlarına doğru bisikletçinin Swift marka bir bisiklete bindiği anlaşılır: “*fırlarken gururlu Swift’le ileriye*”). Dublin’in kuzeyinden Portrane’e kadar gider, oradan geri döner ve Donabate’i, kederli kuğularıyla Turvey’i ve Swords köyünü geçerek tekrar Dublin’e gelir. Turvey Malikânesi’nin dış cephesindeki sütunların tepesinde, taş kazınmış kuğular olduğunu Lawrence Harvey keşfetmiştir. Şiirin ilk başlığı “Weg du Einzige” (Uzaklara Kaç, Sadece Sen), Hölderlin’i çağırıştırır: “*O du Einzige! vergib, vergib ... Meine Liebe, tränenvoll und trüb.*” (Ah sadece sen! bağışla, bağışla! (...) Aşkım, gözyaşlarıyla dolu ve bulutlarla.) Bisiklet sürerken, (Psikoloji Notları’nda yazdığı gibi) “*tüm mitlerin ve nevrozların altında yatan*” başlıca iki travmayı hatırlar: doğum ve sütten kesilme. Latince “*atra cura*” terimi “kara endişe” anlamına gelir ve “*her adımda [hissedilen] kara endişe*” [Latin şair] Horatius’un “*post equitem sedet atra cura*” dizesini çağırıştırır: “*binicinin arkasında oturur kara endişe*” (Odlar, III, 1, 40). Şair 27 yaşına henüz basmıştır ama kendisini Dante gibi (“*nel mezzo del cammin di nostra vita*”) yolun yarısında hissediyordu: “*yedi beş yıl geçti*”. [Bkz. *Cehennem*, Birinci kanto 1-3: “*Yaşam yolumuzun ortasında / karanlık bir ormanda bul-*

dum kendimi, / çünkü doğru yol yitmişti." (İlahi Komedya, s. 33)]. Önceki yılın Ocak ayında Trinity College'tan istifa etmiş, Paris'e taşınmış ve ilk romanı *Sıradan Kadınlar Düşü*'nü bitirmiştir. Ama romanına yayıncı bulamayınca ve yazdıklarıyla geçinemeyince, ailesinin yanına (Cooldrinagh) dönmek zorunda kalır. Anne babasıyla arası iyi değildir. Peggy Sinclair'le ilişkisi biteli çok olmuş, çok sevdiği Ethna MacCarthy ise A. J. Leventhal ile çıkmaya başlamıştır (bu ikili bir süre sonra birlikte yaşamaya başlayacak ve sonra da evleneceklerdir). Bu durum şiirin ilk başlığını açıklar. Şiir, iltihaplı bir yaradan çıkan akıntı anlamına gelen Provençal bir başlıkla ("Sanies") yayımlanır. [İlk Türkçe baskıda "Sanies" şiirlerinin başlığı "Cerahat" olarak Türkçeleştirilmişti.] Beckett, "*bir gün izin alıp dere tepe yürüdüydü*" dizesiyle Grimm Kardeşler'in "Kedi ve Farenin Dostluğu" masalının ünlü son sözüne gönderme yapar: "Görüyorsunuz ya, dünya böyledir işte!" [Grimm Masalları I, Çev. Kâmuran Şipal, YKY, İstanbul, 2003, s. 10] Bu dizede ayrıca (sonraki "*ağır bir geyik yavrusuyla Liverpool Londra ve Globe'tan*" dizesiyle birlikte), kendisinin doğduğu gün babası William Beckett'in aşırı itaatkâr bir tanıdığıyla birlikte yapmış olduğu yürüyüşü hatırlatır. Şiirdeki "Ak-hates" ile, babasının bu yürüyüşteki "*sadık yol arkadaşı*"nı, (Vergilius'un *Aenias*'ı üzerinden) ailenin (Serena II'deki Kerry Blue cinsi) köpeğine benzetir. Beckett bisiklet sürerken "Wild Woodbine" (Vahşi Hanımeli) marka sigarasını tütürür. James Knowlson'a göre, Ethna MacCarthy'nin o sıralar en sevdiği renk parlak kırmızıdır: "*eski karanlıklardaki arzuların korkusuz kızı ve flamingo*". Beckett şiirini, Ethna ve Leventhal'ı birlikte görmenin şokuyla, Hintli dansçı kıza duyduğu kızgınlıkla bitirir: Kız Holles Caddesi'ndeki erkek kuğusuna dönerken, aynı bölgede bulunan Doğumevi, şairin sevdiği kadına duyduğu öfkeyi doğmuş olmanın öfkesine dönüştürür ve bisikletle Dublin'e dönerken, şairin "*bu kaplanın*" yüzünde gördüğü gülümseme biraz küçümseyicidir. (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, "Sanies I"; Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 275-279).

Horatius'un en güzel ve en kasvetli imgelerinden birini kullanan Beckett'e, bir yerden sonra kara endişe (*atra cura*) eşlik etmeye başlar, kalbi derin bir üzüntüyle dolmuştur; belki de, bisikletinin selesinde

bir anda, hayatın kendisiyle beslenen ve onun tadını kaçıran tüm olumsuzlukların korkunç derecede kasvetli bir imgesini görür! “müüüüüüüde”, Almancada “yorgun” anlamına gelir. İngiltere’de oy verme hakkının mülk sahibi zengin bir azınlığın tekelinden alınıp yaygınlaştırılmasının uzun bir geçmişi vardır. David Wheatley’nin kendi notunda açıkladığı tencere kaynatan (*potwalloper*) sözcüğüyle ilgili olarak, Lawlor ve Pilling çok farklı bir yorum daha yaparak, “patwalloping” sözcüğünün yolun bozukluğunu, yolda bulunan ve bisikletçiyi rahatsız eden çukurları/tümsekleri akla getirdiğini söylerler. Harvey’e göre, “mutlu günler koparır sapı döker bir damla göz yaş” dizesi popüler bir İrlanda deyişine anıştırmadır. Devamındaki bölümün bir doğum sahnesini resmettiği düşünülürse (ki eğer Beckett’inse, 35. değil 27. doğum günüdür), mutlu günlerin kopardığı sap (*stem*) göbek bağı olarak okunabilir. Paskalya Pazarı’ndan önceki son çarşamba (Kutsal Çarşamba), Kutsal Hafta’nın dördüncü günüdür ve Havari Yahuda’nın İsa’yı ele vermesinden ötürü İrlanda’da “Cusus Çarşamba” olarak adlandırılır. Yahuda, son akşam yemeğinden sonra İsa’yı (geleneksel Hristiyan görüşüne göre) otuz gümüş dinar karşılığında Sanhedrin adı verilen İbrani yüksek meclisine ispiyonlar. Romalıların şehvetli kır tanrısı *Faunus*, Yunanlıların Pan’ını anımsatır. Üst kısmı insan, alt kısmı (bacakları ve kuyruğuyla) keçi olarak betimlenir. Bazen boynuzlu ve iki ayaklıdır. Aslında “başı örtülü”, yani “gelin” anlamına gelen *nympha*, Yunan ve Roma mitolojisinde, kırlarda, sularda, ormanlarda yaşayan doğal ve tanrısal dişi varlıklardır. Periler kadar güzel olan bu dişi varlıklar, tanrıların yiyeceği “ambrosia” (Homeros’ta nektar) ile beslendiklerinden çok uzun yıllar yaşarlar ve hep genç ve güzel kalırlar. Günümüzde bu sözcük, cinsel açıdan çekici, tutkulu ama çok genç kız anlamında kullanılır. “Vahşi Hanımeli” (*Wild Woodbine*), Lawlor ve Pilling’in anımsattığı gibi, İngiltere’de 1888’den beri üretilen (sert ve filtresiz) bir sigaradır. 20. yüzyılın başlarında popüler olan bu “ucuz” sigara, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sırasında özellikle askerler tarafından içilmiştir. Almancada “forvet oyuncusu”, “saldırgan kişi” (argoda ise “kadın katilleri”) anlamına gelen “Stürmer”, aynı zamanda 1923’ten İkinci Dünya Savaşı’nın sonuna kadar Almanyada haftalık çıkan Yahudi düşmanı ırkçı bir gazetenin adıdır (*Der Stürmer*). Gazetede,

pornografik çizimler de dahil, Yahudi suratlarını ve bedenlerini abartılı bir çirkinlikte tasvir eden karikatürler, “çocukları öldürüp kurban eden ve kanlarını içen Yahudiler” gibi Ortaçağ mitlerinden esinlenilmiş hikâyeler de yayımlanırdı. Gazetenin sahibi Julius Streicher, bu şiirin yazıldığı 1933 yılında, yani İkinci Dünya Savaşı başlamadan çok önce, Yahudi ırkının yok edilmesi gerektiğini *Der Stürmer*’de açık açık yazdı. Streicher savaştan sonra yargılanmış ve insanlığa karşı suç işlediğine hükmedilerek idam edilmiştir.

Sanies II

“*Hamamdan gelirken*” dizesi, Botanik Bahçesi’nin (Jardin des Plantes) aşağısında, Place du Puits de l’Ermité’deki Büyük Cami’nin (1921) Türk Hamamını ve çay salonunu anımsatır. “Puvis”, duvar resimleri yakınlardaki bir panteonu süsleyen [Fransız ressam] Pierre Puvis de Chavannes’dır. Becky Cooper’ın Dublin’deki ünlü genelevinin duvarında asılı olan “Dante ve Beatrice” tablosunun mekâna aykırılığı, görür görmez Beckett’i çok eğlendirmişti (Ekim 1931). Henry Holiday’ın Walker Sanat Galerisi’nde bulunan tablosu, Dante’nin Beatrice’i gördüğü anı kurgusal olarak resmeder. Görür görmez Beatrice’e âşık olan Dante’nin hayatı değişir ve *La Vita Nuova*’yı (Yeni Hayat) yazar. Madame de la Motte: Jeanne St. Rémi de la Volais (de la Motte) [22 Temmuz 1756 - 23 Ağustos 1791], Fransa’da kırbaçlanan son kadındır ve halkın gözü önünde kırbaçlanıp damgalandıktan sonra hapsedilmiştir. On altı yaşında Monsieur de la Motte ile evlenen Comtesse d’Aulnoy’a da [1650/1651 - 4 Ocak 1705], kocasından ötürü, Madame de la Motte olarak hitap ediliyor olabilir. “Cavaletto”, Roma hapishanesinde, üzerinde mahkûmların kırbaçlandığı mermer bloktur. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 280-281).

“thongbell”: Beckett’in uydurduğu bir kelime; “kayışcan” olarak Türkçeleştirildi.

“au revoir”: (Fr.) “Güle güle, hoşça kal”.

“vivas puellas mortui incurrrrsant boves”: (Lat.) “Yaşayan kızlara hücuuuuum ölü sığırlar”. Plautus’un “vivos homines mortui incur-sant boves” cümlesinden uyarlama. Beckett “homines”i (erkekler) “puellas” (kızlar) yapmış.

“*mumbo-jumbo*”, bazı kabilelerin taptığı söylenen grotesk bir putun adıdır. Figüratif anlamda ise, anlamsız bir saygının ya da ayinin nesnesi olarak kullanılır.

“*oh subito subito*”: (İt.) “Ah çabuk çabuk”.

“*fessade à la mode*”: (Fr.) Modaya uygun dayak.

Serena I

Akşamı ve akşam tekrar kavuşacağı sevgiliyi özleyen bu ilk şarkı, “Serena I”, Londra’da geçer. Şair, Thales (“*tanrılarla dolu her şey*”) ve Aretino (içinde Marcantonio Raimondi’nin on altı erotik gravürünün yer aldığı *Sonetti lussuriosi di Pietro Aretino*, Roma, 1525) okuduğu British Museum’dan çıkar çıkmaz şehrin saldırgan dünyasına karışır ve bir sığınak bulana dek, kafasında uçuşan bir dizi kederli imgeyle birlikte, tek başına yürür. Beckett, Lawrence Harvey’e, bu ayrıntıların bir akşam yürüyüşüne ait olduğunu söylemiştir. Regent’s Park’taki kıpkırmızı alev çiçekleri yerlerini, yakınlardaki bir hayvanat bahçesinin vahşi kafes imgelerine bırakır. Eve doğru yürürken tutsak edilmiş hayvanları hayal eder ve karşıdaki tepeler aklına “İrlanda’yı getirir. İmgeler uzun süren bir korkuyla son bulup bir engerek beyaz sıçanını “*delerken*”, ışık yanıltıcı bir rahatlama sağlar. Bunu, o anda bile ölümü zalimce hatırlatan sessiz bir dua izler: “*ah baba cennetteki baba*” (şiirin ilk taslağı Beckett’in babası William Beckett’in ölümünden [aylar önce] yazılmış olsa da, bu dize *Yankı’nın Kemikleri* için yeniden gözden geçirilene kadar aynı dokunaklılığını sürdürecektir). Şair Regent’s Park’ın kuzeyindeki Primrose Tepesi’nden Kutsanmış Adalar diye düşündüğü Kristal Saray’ı (Crystal Palace) görebilir (genellikle Kanarya Adaları Kutsanmış Adalar ismiyle anılır, ama burada yurt düşüncesini akla getiriyor). Birdenbire kuzey Hampstead’in kuzeyindeki Ken Ormanı’nın, sadece “*en yürekli*” âşıkların onu bulabilecekleri sık çalılık bölgelerine kaçmak ister. Kule Köprüsü’nden cankurtaranın gri sığınağına, [Daily] *Mirror* isteyen sokak çocuğundan 1666’daki büyük yangının anısına Sir Christopher Wren tarafından tasarlanan ve “*Wren’in dev kabadayı*” denen Anıtın platformuna kadar (bkz. Alexander Pope’s *Moral Essays*, Epistle III, 340: “Uzun bir kabadayıya benziyor.”), tüm Londra hapishane imgeleriyle doludur. Doğmamış olan Defoe’ya

kahrederken, kenti kıyasıya eleştiriyor olabilir. Şiir, şairin erkek kardeşim dediği bir sinek imgesiyle sona erer. Bu bölüm birkaç ay sonra Dublin’de yazılmıştır. “İrlanda’yı konu alır, ama rahatlama hissi yerine farklı bir boşunalık duygusu göze çarpar; şair, tıpkı pencere camındaki sinek gibi, tutsak edildiğini duyumsar [“La Mouche”da (*Sinek*), *Watt*’ta (s. 236-37) ve “Text 6”da da (s. 123) aynı tema vardır]. İşsizdir ve beşeri hayvanat bahçesine (*human zoo*) yabancılaştırmıştır; ne “tifoya” ne de “ihtirasa” hizmet etmez. Londra’dan kaçıp kurtulmuş olsa da, tutsaklığı devam eder. Beckett şiirlerinin listelendiği [Abraham Jacob] “Leventhal” koleksiyonunda bu üç “Serena” şiiri ilk dizeleriyle indekslenmiş ve “Cri de Coeur 1, 2, 3” (*Kalp Ağrısı* 1, 2, 3) olarak adlandırılmıştır. Bu da Provençal başlığın [Serena] sonradan düşünülmüş olduğunu akla getirir. Şiirin atılan dizelerinde [Ezra] Pound’vari bir tonlama ve biçim serbestliği vardır, ama bunlar Pound’un düşük yoğunlukta bir çalışma (*work of a second intensity*) dediği şeyi oluşturur ve silinmeleri şiire pek bir şey kaybettirmez. (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, “Serena I”).

Kırmızı mavi kıcıyla dikkat çeken bir Eski Dünya maymunu [mandril: köpeksi maymunlar familyasından bir primat] olan “*matkap George*”, bir zamanlar Londra Hayvanat bahçesinin gözdesiydi. [Sanayi Devrimi’nin ardından ortaya çıkan teknolojik gelişmelerin sergilenmesi amacıyla] 1851’de düzenlenen 1. Dünya Sergisi için inşa edilen Kristal Saray yangında yok olmuştur (30 Kasım-2 Aralık 1936). Kut-sanmış Adalar’ın (*Blessed Isles*) asıl yeri Yunan ve Kelt mitolojileri olsa da, Beckett’in aklında muhtemelen daha egzotik bir edebi kaynak vardı [Tang hanedanlığı döneminde, imparatorun güzelliğiyle ünlü cariyesi Yang Guifei (Yang Kuei-fei)]. Bazı büyük gemilerin, Kule Köprüsü’nün altından (köprüyü açmaya ve üstündeki araç trafiğini aksatmaya gerek kalmadan) kendi kendilerine geçmelerini sağlayan açılır kapanır bacaları vardı. [İngilizce] “*bascule*”, dengeleme ağırlıkları kullanılarak açılan [kanatlı/kalkar] köprüdür. Köprü’nün iki kanadı bir geçmeyle (*scarf joint*) birbirine birleşir. Trinity Caddesi’ndeki Güney İskelesi’nde bir nehir cankurtaran istasyonu vardı. Evli Adamların Evleri (*Married Men’s Quarters*) ve Kanlı Kule (*Bloody Tower*) Londra Kulesi’nin içindedir. Daniel Defoe (1660-

1731), Londra'da çıkan büyük yangın (1666) sırasında altı yaşındadır ve yangından kurtulan üç evden birinde yaşamaktadır. (Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 286-287).

"limae labor": Temiz iş çıkarıyor ıkına sıkına.

"Serena" şiirlerinin başlığı, ilk Türkçe baskıda "Âsude" olarak Türkçeleştirilmişti.

Serena II

1932'nin güzüne doğru yazılan şiir, *Yankı'nın Kemikleri*'ndeki akşam şarkılarının ikincisidir. Şiirin açılış dizesi, yani "*bu kasılıp duran dünya*", aynı zamanda şiirin temasıdır ve şiirin devamından ayrılır. Söz konusu kasılmalar Beckett'in Kerry Blue cinsi dişi köpeğine aittir; köpek uykusunda titremektedir, aynı zamanda yavruladığı için de kasılır. Bu yaşlı, şişman/hamile [*fat*], yarı ölü, külrengi deri, rüyasında orospuları eğretilen otlarının arasından kovduğunu ve orada avını parçaladığını görür. Cinsinin türediği Batı İrlanda'ya (Kerry, Galway, Mayo) dönerken ürperir. Pins'den, Clew Koyu'ndan, Croagh Patrick'ten ve Blacksod Koyu'ndan bahsedilirken hava kararmaya başlar. Şair, köpeğin çöpünü bataklığa düşürdüğünü hayal eder ki, bu utanç vericidir. Şiirin finali Wicklow Dağları'nda geçer. Adam ve köpek Dublin tepelerinin ardındaki County Meath'i, çan kulelerini, Dun Laoghaire limanını ve limanın utançla memelerini örtmeye çalışan bir kadına benzeyen ikiz mendireklerini (*Murphy*'deki gibi) seyreder. Sırılsıklam olmuş bir paket "Churchman" marka sigarayla taş yığını bir mezarın başında ağzı bağlanmış bir şekilde otururken, bedeninin kasılmasıyla korkuya kapılır; onun dünyası ("*bu kasılıp duran dünya*") peş peşe çalınan akorlarıyla ürpertici ve sersemleticidir. Şiir bir çocukluk ritüelinin anımsanmasıyla sona erer: Yatmadan önce edilen dualar, melezçamların ardında şarkı söyleyen lambalar; ama buradaki ses tonu, ölgün ışıktaki yeni yeni duyumsanmaya başlanan korkudan (karakurbağaları, kemikler) daha az huzurludur. (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, "Serena II").

"Pins": "The Twelve Bens" ya da "Twelve Pins" [On İki İğne], Batı İrlanda'nın Connemara bölgesinde, [zirveleri sivri] sıradağlardır.

Şiirde ani dönüşler vardır: Batı İrlanda'dan birdenbire Dublin dağlarına dönülür; dişi köpeği betimleyen dişi adılının (*she: o*) 27. dizede (Türkçe çeviride 28. dize: "... *kaldırırdı beni*") birdenbire şairin annesini betimlemeye başlaması da aynı bağlamda düşünülebilir. Şiirin başında da benzer bir ani dönüş vardır; ilk dize dünyayı anlatırken, ikinci dizeden itibaren dişi köpek betimlenmeye başlanır. Şiirin son dört dizesi, çocukken dua eden bir Beckett fotoğrafını akla getirir. (Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 289-290).

Dorothy Elvery, Sam ile birlikte poz vermesi için May'ı ikna eder ve "Uyku Zamanı" adını verdiği bir kurgu ayarladıktan sonra ikisinin fotoğrafını çeker. Fotoğrafta, uzun beyaz bir gecelik giymiş olan Beckett, annesinin dizlerinin dibinde, küçük beyaz bir yastığın üstünde diz çökmüş olarak görülür. (Deirdre Bair, "*Samuel Beckett: A Biography*", s. 17).

Serena III

Yankı'nın Kemikleri'ndeki akşam şarkılarının üçüncüsüdür. Peggy Sinclair'in [3 Mayıs 1933'teki] ölümüne yakın bir tarihte yazılmıştır. "Enueg I" ve "Sanies I" gibi, bu şiirde de şair Dublin çevresinde hızlı bir yürüyüş yapar. Cinsel imgeler içeren bir manzarada, güneydoğuya doğru ilerlemeye başlar: [Liffey Nehri üzerindeki] Butt [*popo*] Köprüsü, "*memeler*", "*kaldır ayını*", Venüs [*"akşam yıldızı"*], Misery [Sefalet] Tepesi'ndeki fallik gaz deposu, birbirlerine asla kavuşamayacak olan (erkek) Bull deniz feneri ile (dişi) Pool Beg deniz feneri. ["Bull" boğa, "Pool" havuz demektir.] Bu rota üzerinde, "bu dünyada olmadığı" için özlem duyulan ve "*Meryem'in kalbi gibi*" olan başka "*bir şey*" de, City Quay [Şehir Yolu] üzerinde bulunan Meryem'in Tertemiz Kalbi Kilisesi'dir. Şair Victoria Köprüsü'nde ok gibi fırlayıp koşmaya başlar başlamaz, şiirin tonu telaşlı bir hal alır. Ringsend Yolu'ndan güneye doğru devam eder; Irishtown'ı ve Sandymount'ı geçtikten sonra, ki buradan bakınca Hell Fire Club'ın [Mount Pelier Hill'deki] yıkıntıları görülebilir, Merrion Flats'i (Merrion Daireleri) ve Booterstown bataklığını da geçer. *Molloy*'un tersine, Whiterock'a yakın bir mağara olan "Rock'ın [Kayanın] içinde" gizlenmeyi seçmez. (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, "Serena III").

“Bull ve Pool Beg”, Liffey Nehri’nin denize *kavuştuğu* yerde, Dublin Körfezi’nin her iki yakasındaki deniz fenerleridir. Booterstown (ya da “Bootersgrad”), Dublin’in Ruslaşmış bir mahallesidir. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 293).

Malacoda

Cehennem’de, Malacoda sağır edici bir osurukla uyarır ve bu da havanın neden kasvetli/ağır olduğunu açıklar: *Cehennem*, Yirmi birinci kanto 139: “o da, götünü öttürdü borazan gibi.” Dokuzuncu kanto 82-83: “Sık sık sol elini uzatıyor, / ağır havayı yüzünden uzaklaştırıyordu”. On Altıncı kanto 130: “ant içerim ki, o ağır, karanlık havada”. [İlahi Komedy, s. 182, 93 ve 147]. “gerekli mi gerekli gerekli” dizesi Beethoven’ın “String Quartet in F major, Op.135” eserine göndermedir: “Barışın tatlı şarkısı – gerekli mi? Gerekli!” Şiirin 14. ve 18. dizelerinde de aynı gönderme hissedilir. “Ungulata”, çatal tırnaklı hayvanlardır. “dogday”, antik çağlarda uğursuzlukla ve felâketle ilişkilendirilen, yazın en sıcak döneminde, bunaltıcı havaların hüküm sürdüğü günlerden biridir. Beckett’in babası William Beckett’in ölümü bu döneme (6 Temmuz-17 Ağustos) yakın bir tarihe (26 Haziran) rastlar. “glass: cam”, burada barometre anlamındadır. *Cehennem*’de geçen bir cümle: Yirmi birinci kanto 103-105: “Ama ustamla (Vergilius’la) konuşmuş olan zebani (Malacoda) / hemen başını çevirdi, / “Dur Scarmiglione, dur!” dedi. (Scarmiglione: Dante’nin uydurduğu bir ad – dağıtan, altüst eden anlamına.) [İlahi Komedy, s. 181]. Jan van Huysum’ın söz konusu tablosunun adı “Flowers in a Terracotta Vase”dir. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 295)

İlahi Komedy’nin *Cehennem*’ine çokça göndermenin olduğu bu “ölüm” şiirinin son bölümünde çift anlamlı iki sözcük vardır: “*imago*” ve “*sulphur*”. “*Imago*” yalnızca “kanatları çıkmış ergin böcek” anlamına gelmez, aynı zamanda “çocukluktan kalma anne-baba hayali ya da imgesi” anlamına da gelir. Aynı şekilde “*sulphur*” da (sülfür ya da kükürt), kimyasal bir elementin adı olması dışında, hem “eskiden cehennem ateşini ve şimşekleri meydana getirdiğine inanılan malzeme”nin, hem de “sarı kanatlarında koyu yamalar olan kükürt kelebeği”nin adıdır. Kükürt sarısı olmaları dışında bu kelekleri özel kılan, 11 aya kadar yaşayabilmeleridir. Şiddetli soğuklar bastırmadan önce

(idrarlarındaki fazla suyu ayırıp hücrelerinde konsantre ederek) kışa hazırlanan bu mücadeleci kelebekler, bu hazırlık sonrasında ürettikleri (vücut sularının donma derecesini düşüren) gliserol sayesinde, hava -22 derecedeyken bile dışarıda kalabilirler. Ayrıca, kükürt rahatsız edici çok kötü bir koku yayar. İtalyanca “malacoda” sözcüğü, “kötü” (*mala*) ve “kuyruk”tan (*coda*) oluşur.

Da Tagte Es

“Sonra şafak söktü”. Lawrence Harvey’e göre, başlığı Ortaçağ Alman şairi Walther von der Vogelweide’den alınan bu şiirde Beckett’in şafağa ve aşkın görkemine dair iyimser görüşleri, âşıkların geçici ayrılığının yerine ölümün kesin ayrılığının konulmasıyla (“*elvedalar vekili*”) bir anda değişir. [Patricia Coughlan, “The Poetry is Another Pair of Sleeves”: Beckett, Ireland and Modernist Lyric Poetry, *Samuel Beckett* (editörler: Jennifer Birkett ve Kate Ince, New York, Routledge, 2013) içinde, s. 81]. Beckett’in babasının ölümünün ardından yazdığı ve sonunda bir ölüm gemisini betimleyen “Malacoda” gibi, bu dört dizelik şiir de, son veda imgesiyle anlamı ölüm olan bir ayrılış hissi uyandırır. “ve gözlerinin üzerinde puslanmayan cam” dizesi, James Joyce’un Şubat 1932’de (babasının ölümünün ardından) yazdığı “Ecce Puer” (İşte Oğlan) şiirini yansıtır. [Aynı dönemde Joyce’un torunu dünyaya gelmiştir.] (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, “Da tagte es”): “Genç hayat nefes alıyor / Camın üstünde; / Olmayan dünya / Geliyor geçmeye.”

Yankı’nın Kemikleri

Yankı’nın Kemikleri derlemesinin son şiiri olan (Kasım 1933) beş dizelik bu “çökelti”, kitapta toplanan diğer şiirler için bir ağıt niteliğindedir ve baba için söylenen Latince *memento mori* (“fani olduğunı hatırla”) deyişini anımsatır. (Ackerly ve Gondarski, *The Grove Companion to SB*, “Yankı’nın Kemikleri”).

Yunan mitolojisinde Echo’yla (Yankı) ilgili iki efsane vardır. Birinci efsanede, yalnızlığı sevdiği için insanlardan ve Tanrılardan kaçan peri kızı Yankı’ya, Tanrı Pan âşık olur. Diğerleri gibi o da aşkına karşılık alamaz. Bunun üzerine, keçi ayaklı Tanrı, Yankı’nın diğer âşıklarını güzel kıza karşı kıskırtır. Yankı’ya gönül verenlerin hepsi kızın

üstüne çullanır ve onu paramparça eder. Parçaları dünyanın her yerine yayılır. O artık sadece, seslere ses veren ya da tüm sesleri geri çeviren bir sesten ibarettir. İkinci efsanede ise, Yankı ümitsiz bir aşka tutulur. Âşık olduğu kişi, avcı Narkissos'tur. Ama bu güzeller güzeli delikanlı Yankı'nın aşkını geri çevirir. Yankı artık ormanlarda ve dağlarda görünmez olur, bedeni aşktan ve meraktan erir, geriye sadece sesi ve kayalara dönüşen kemikleri kalır. Duygusuz Narkissos ise tanrılar tarafından cezalandırılır. Bir gün ormanda, su içmek için eğildiği bir pınarın berrak suyunda kendi yansımasını görür ve bir başkasına ait sandığı bu görüntüden gözünü bir türlü ayıramaz. Bilmeden kendi güzelliğine vurulan Narkissos, kendine duyduğu aşkla pınarın başında erir gider. Tanrılar Narkissos'u güzel kokulu nergis çiçeğine dönüştürürler.

David Wheatley'nin söz ettiği ardıl-görüntü (*after-image*), bakılan görüntü ortadan kalktıktan sonra, kısa süre zihinde kalan ardışık görüntüdür.

Özgürlüğün Boyunduruğu

Beckett, Dante'nin *De Monarchia* (Monarşi) adlı eserinden alıntılandığı bu (çelişki barındıran) başlıktan, Joyce üzerine yazdığı denemesinde daha önce söz etmiştir: "Tarih, kader olmayan bir gerekliliğin, şans olmayan bir özgürlüğün sonucudur (Dante'nin 'özgürlüğün boyunduruğu' ile karşılaştırın)". Ama özgürlüğün boyunduruğu Dante için Tanrı'nın emri olan sevgiyken, Beckett onu erotik bir kadının cazibesine karşı kazanılan bir zafer bağlamında değiştirir. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 24).

Antipepsis

Phyllis Gaffney, "Antipepsis" ile "Yıkıntıların Başkenti"ni (Saint-Lô) ve Beckett'in savaş sonrasında İrlanda Kızılhaç'ıyla yaşadığı deneyimi ikna edici bir biçimde ilişkilendirir. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 127).

Şiirin başlığındaki "pepsis" (Yunanca: sindirim) "anti" ile birlikte hazımsızlık anlamına gelir.

"Purissima Virgo": (*Lat.*) En Saf Bakire.

Cascando

Ruby Cohn, Beckett'in şiirinde sorunsallaştırılan şeyin söylemek ve sevmek olduğunu belirtirken, bu şiirin Eski Ahit'le ilişkisini anımsatır (*A Beckett Canon*, s. 86): "Her şeyin mevsimi ve gökler altında her işin zamanı var. (...) Susmanın zamanı var, söylemenin zamanı var. Sevmenin zamanı var." (Vaiz 3:1-7-8)

Pot

Bu şiir Beckett'in aklına İrlanda da dinlediği bir vaaz sırasında gelmiştir. Papaz vaaz ettiği cemaate şöyle der: "Beni üzen acıdır. Onlara söyleyebileceğim tek şey, çarmıha gerilmenin sadece bir başlangıç olduğudur. Topladığımız paraya [pot] siz de katkı yapmalısınız." Şiirin son ("*hepsinin özü özeti kuzu kanı*") dizesi, Vahiy 7:14 ile karşılaştırılabilir (Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 355-6; Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 90): "Sen bunu biliyorsun, efendim" dedim. Bana dedi ki, "Bunlar o büyük sıkıntıdan geçip gelenlerdir. Kaftanlarını Kuzu'nun kanıyla yıkamış, bembeyaz etmişlerdir."

gelirler

Eski İngilizce şiirlerin coşkulu monolog biçimi yerine düz bir anlatım benimseyen "gelirler", Beckett'in daha sonra yazacağı Fransızca şiirlerin habercisidir. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 95).

orada olmak çenesiz dişsiz

"*mon père m'a donné un mari*" (Babam bana bir koca verdi), popüler bir Fransız şarkısına göndermedir. Şarkıda, kötü bir evlilik yapmış bir kadın, küçük adamın cinsel açıdan yetersizliğinden yakınır: ["Aman Tanrım, ne küçük bir adam! Büyük yatağımdaya kaybettim onu."] Daha önce (6. dizede) bir "zarf" (*adverb*) olarak imgeleştirilen "*küçük hediye*", Lawrence Harvey'e göre, Fransız argosunda orospulara yapılan ödemedir ve penisi ima eder. Şimdi yerinde Pompidou Centre'in olduğu Les Halles, orospularıyla ünlü bir pazar yeriydi. (Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 378). Şiirde aşksız bir cinsel ilişkiye hazırlanan bir çift anlatılır. Seksin pasif durumdaki katılımcısı, budala ağzı ve karıncalanan eliyle belki de ölüm döşegindedir ve bir *gözüyle* kaderin gümüş makasını dinler. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 101).

Şiirin sonundaki “gümüş makas”ın, bu oldukça soyut şiiri, hayat ipliğini kesen Moira’ya bağladığı düşünülmektedir. Moria’lar, Yunan mitolojisinde kaderi simgeleyen tanrıçalardır. Moria, pay veren anlamına gelir. Yunan ilkçağında, üç Moria’nın, doğar doğmaz insanın ömür ipliğini bükmeye başlayan ve günün birinde kesen tanrıçalar olduklarına inanılır. İpliği kesen kız kardeş, adı “geri adım atmaz, bildiğinden şaşmaz, bükülmez” anlamlarına gelen Atropos’tur.

Göğе Yükseliş

“Prodigal son” (şiirde “oğlun” yerini “çocuk” almıştır), Luka İncili’ndeki kaybolan oğul benzetmesine (15:11-32) göndermedir. Şiirdeki pişman/kaybolmuş çocuğun kucaklamak için geri döndüğü kişi, (şiir ilerledikçe hayaletimsi varlığı ortaya çıkan) Beckett’in kuzeni [ve ilk aşkı] Peggy Sinclair’dır. İnsanlık aşkıyla “savurgan çocuk” aynı zamanda, göğе yükselen İsa’nın da imgesidir (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 380). Ruby Cohn’a göre ise, kanlar içinde ölen kadının ile, [kanlar içinde öldükten sonra] göğе yükselen İsa arasında bir tezat vardır. Şiirin son iki dizesinde, havadaki mezarın üstünde yükselen “huzursuz” ruhun gidecek yeri yoktur (*A Beckett Canon*, s. 97). “İncecik duvar” (*thin partition*), Beckett’in hayatı boyunca (ilk Proust denemesinden kendisini “kulak zarına” benzeten *Adlandırlamayan’a* ve hatta son dönem şiirlerinden “Orada bir şey”e kadar) ilgilendiği, içeriyle dışarısı arasındaki temas noktasını yansıtır. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 379-380).

“Cambridge Dictionary”ye göre “prodigal son”, ailesinin onaylamadığı bir şeyi yapmak için evi terk eden ama sonra yaptığından duyduğu pişmanlıkla tekrar ailesinin yanına dönen oğlan çocuk anlamına gelmektedir. Luka İncili, sonunda doğru yolu bulan bu “savurgan/pişman” oğul meselini babanın sözleriyle bitirir: “Çünkü benim bu oğlum ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu.”

Sinek

‘Serena I’ şiirinin son bölümündeki sineğе karşı hissedilen kardeşlik duyguları (“*erkek kardeşim sinek / sıradan bir karasinek*”) bu şiirdeki sineğе karşı hissedilmez. Burada olağanüstü yakından yapılan bir gözlem söz konusudur. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 381).

öyleyse faydası yok

Dinoteri (*dinothere*), dış görünüşü fili andıran hortumlu bir memeli hayvan fosilidir. Altçenesinde aşağı doğru kıvrık (tapirinkine benzeyen) dişleri vardır. Fransızca “le temps” hem zaman hem de hava demektir.

Dieppe

Beckett’in dörtlülüğüne eşin kaynağı olduğu söylenen Hölderlin’in “Yürüyüş” (Der Spaziergang) şiirindeki dizelerde (Dieppe’in tersine) pastoral bir dinginlik vardır (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 95):

“Vadideki sevgili resimler
Örneğin, bahçe ve ağaç
Ve sonra köprü, çok dar
Ve nehir, görmek çok zor”

Dieppe, Fransa’nın Normandiya bölgesinde bir şehirdir.

Vaugirard Caddesi

Bu kısa şiir Paris’in en uzun caddesinde çekilmiş bir enstantane fotoğrafı benzer ve muhtemelen bir düğün fotoğrafı için yazılmıştır. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 386).

Lütesiye Amfi Tiyatro

Sekiz şiirden oluşan grubun noktalama işareti kullanan tek şiiridir. İsimlerine rağmen belirsiz uzamları anlatan “Vaugirard Caddesi” ve “Dieppe”in tersine, “Lütesiye Amfi Tiyatro” antik tiyatroya bağlanan yolları ayrıntılarıyla betimler. Daha önceki İngilizce şiirler gibi, bu şiir de bir yolculuk şiiridir, ama buradaki yolculuk arena ve çevresiyle sınırlıdır. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 102). 1860’larda Monge Sokağı’nın (Rue Monge) yapımı sırasında ortaya çıkartılan antik Roma tiyatrosu, Beckett’in 1928-30 yılları arasında yaşadığı Favorites Caddesi’ndeki (Rue des Favorites) evine yürüyüş mesafesindedir. Benliğin kişinin kendisiyle diğerleri arasında (köpek dahil) bölünmüşlüğü anlatan şiirin sonundaki “üzgün yüz”ün kime ait olduğu belli değildir. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 387).

Beckett'in paleontolojiye, arkeolojiye ya da geçip gitmiş yaşamlara olan ilgisi düşünüldüğünde, şairin bu şiiri (Stuttgart'ta artık kendisine değil fakat boşluğun çağrısına benzettiği uzun Neckar Caddesi'nde duyumsadığına benzer) bir *déjà-vu* hissiyle yazdığı düşünülebilir (*mirlitonades* içindeki "*unutma Stuttgart'ta*" diye başlayan şiire bakınız). Bu hissin şaşırtıcılığı şiirde baştan sona hissedilir. Anlatıcı yanındaki eşlikçisiyle birlikte tiyatronun üst basamaklarının birinde otururken arenaya giren iki kişi görür; bunlar kendisi ve yanında oturan kadındır. Oturduğu şimdiden, geçmişte yaşanmış bir anı hayal eder. Hayal ettiği kadın köpekle oyalanırken, anlatıcı tiyatronun basamaklarını tırmanmaya başlar. Kadın tam çıkıp gidecekken fikrini değiştirir ve adamı izler. O anda hayal dağılır ve geçmiş yok olur. Anlatıcı tekrar kendisiyle karşılaşır. Basamaklarda artık yalnız başına oturuyordur. Şiirin devamında başka gözlerle görülmeye başlanan ayrıntılar (boş tribünler, yüksek evler) o zamanın Paris'ine aittir. Birbirlerine âşık oldukları düşünülen bir çiftin el ele betimlenmesi, geçmişte kaybolan sevgilinin yokluğunu, anlatıcının ona duyduğu özlemi duyumsatır.

Saint-Lô

Bu İngilizce dörtlük, bir Fransız şehri için üzüntü duyar. Beckett'in "Yıkıntıların Başkenti" dediği Saint-Lô, müttefiklerin bombalarıyla bir gecede tarih sahnesinden silinmiştir. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 124; Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 389).

ne olmuş yani bir ülke varsa

David Wheatley'nin, "Beckett kanonu içinde rica üzerine yazılan en der şiirlerdendir" dediği bu şiir, ressam Geer van Velde'nin Peggy Guggenheim'in Londra'daki galerisinde açacağı serginin (1938) kataloguna konulur ve 18. dizede Beckett, "resmin kendi işine bakması gerektiğine inanıyorum" diyen Velde'ye, "*ne bu böyle bana başka soru sorma*" (*ne me posez plus de questions*) diyerek yanıt verir. Beckett'in şiir için kullandığı ilk başlık olan "Accul", Lawlor ve Pilling'e göre "körfezde", Ruby Cohn'a göre ise, "çıkamaz, çıkamaz sokak, sonu olmayan, başarısızlığa mahkûm" anlamlarına gelmektedir. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 160; Lawlor ve Pilling, "Commentary", s. 395-396).

A.D.'nin Ölümü

Şiir, “hem Darley’in fiziksel görünüşünü hem de bölünmüş içsel ya-şantısını dokunaklı bir şekilde anımsatır” (James Knowlson, *Damned to Fame*, s. 349). Beckett, şiirin Fransızca başlığındaki (Mort de A.D.) “de” (*nın*) edatını Arthur Darley’in baş harflerine (A.D.) bitiştirmez ve böylece iki ayrı dilde “ölü” anlamına gelen iki ayrı sözcüğü (*Mort dead*) gereksiz yere yan yana kullanmamış olur. (Ruby Cohn, *A Beckett Canon*, s. 160).

Beckett, “de AD” ile “deAD” (ölü) sözcüğünü çağrıştırtırken, arkadaşının isminin baş harflerini vurgulayarak, anıların canlılığına, ölmediğine vurgu yapmak istemiş olabilir.

yaşasın ölü tek mevsimim

Farklı karakterler üzerine yazılmış olsalar da, 1955 yılında *Cahiers des saisons*’da yayımlanan üç şiir (“ne olmuş yani bir ülke varsa”, “A.D.’nin Ölümü” ve “yaşasın ölü tek mevsimim”), bir tür *üçleme* olarak görülebilir: İlki yaşayan bir arkadaşla, ikincisi ölmüş bir arkadaşla ilgilidir; “yaşasın ölü tek mevsimim” ise “yaşayan bir ölü”yü, benliği anlatır. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 400).

kum akıntısında benim yolum - ne yapabilirdim bu dünya olmadan yüzüz umursamaz - sevgilim ölsün isterdim

1948 tarihli bu üç şiir, Beckett’in Fransızca yazıp İngilizceye çevirdiği ilk şiirlerdir. 1961 tarihli John Calder edisyonunda, “Dört Şiir” başlığı altında, 1937 tarihli Dieppe’yle birlikte, çift-dilli ve İngilizce şiirlerin şairin kendisi tarafından çevrildikleri belirtilerek yayımlandılar. 1977’den itibaren basılan seçkilerde ise, “Altı Şiir” başlığı altında, “ne olmuş yani bir ülke varsa”, “A.D.’nin Ölümü” ve “yaşasın ölü tek mevsimim” şiirleriyle birlikte yer aldılar. Bu üç şiir, ister İngilizce olsun ister Fransızca, Ruby Cohn’un belirttiği gibi, “sesin anlamı kucakladığı sessizlikte” (*A Beckett Canon*, s. 160) yazılmış usta işi şiirlerdir. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 402).

Beckett şiirlerinin ilk Türkçe baskısında da, üçüncü şiirin (“sevgilim ölsün isterdim”) İngilizce çevirisinin (“I would like my love to die”) 4. dizesi, değişiklik yapılmamış ilk haliyle, “beni ilk ve son kez sevenin yasını tutarken” şeklindeydi ve bu dize Türkçe çeviride 4. değil, 3. dizedir.

Şarkı

Beckett'in *Sözler ve Müzik* oyununun içinde de yer alan bu şiir daha önce Türkçede yayımlandı [bkz. Samuel Beckett, *Bütün Oyunları 2 – Tüm Kısa Oyunları – 29 Oyun* içinde *Sözler ve Müzik*, Çev. Uğur Ün, İstanbul, Mitos Boyut Yay., Ekim 1993, s. 131; ayrıca bkz. Samuel Beckett, *Toplu Kısa Oyunlar (1956-1962)*, Çev. Hamdi Koç, İstanbul, YKY, 1993, s. 235-236].

“Toddy”, İskoçya ve İrlanda’da, sıcak su, viski, bal ve tarçınla hazırlanan bir kış içkisidir.

Orada bir şey

“*hors crâne seul dedans*” şiirinin Fransızcadan İngilizceye Beckett tarafından yapılmış serbest çevirisidir. “*hors crâne seul dedans*” Türkçe seçkiye dahil edilmemiştir.

korkunç yasak

Kyklop (ya da Tepegöz), Yunan ve Roma mitolojisindeki tek gözlü devlere verilen isimdir.

Rondela Dansı

Şiirin İngilizce başlığı “Roundelay”; nakaratlı kısa ve basit şarkı, daire oluşturulup yapılan dans ve kuşların ötüşmesi anlamlarına gelmektedir. Dansın yapıldığı kumsalın bir göl kıyısı olduğu ve dansın bu (küçük) gölün etrafında yapıldığı hayal edilebilir. Türkçe başlıkta kullanılan “rondela” bu daireselliği vurgulamak içindir.

mirlitonrades

“onları dinle” (*écoute-les*) şiiri, *Oyun Sonu*’nda Clov’un sözlerini çağırıştırır: “Tane üstüne tane, tek tek, ve bir gün, birdenbire, bir yığın” [Samuel Beckett, *Oyun Sonu*, Çev. Abet Limnn (İstanbul, Düzlem Yay., 1. basım, 1993, s. 8].

Beckett’in *mirlitonrades*’ı yazdığı sıralarda Heine’nın son şiirlerini okuduğu ve bunlardan birinin üç Moira’dan söz ettiği düşünülürse (“*Es sitzen am Kreuzweg drei Frauen*”: Kavşakta oturan üç kadın var), kader tanrıçaları izlediği, “kenar lambaları” (*lueurs lisières*) ve

“karanlık kız kardeş” (*noire sœur*) şiirlerini de etkilemiş olabilir. “nedeni akış” (*flux cause*), “cumartesi paydos” (*samedi répit*) ve “her gün imreniyorum” (*chaque jour envie*) şiirlerinde, Beckett’in felsefi okumalarında tuttuğu notların izleri görülür (Herakleitos, Demokritos, Arnold Geulincx). Bu üç şiirdeki felsefi düşünceleri geliştiren “bizi şafağa” (*nuit qui fais tant*) ve “boşuna” (*rien nul*), aynı zamanda *Oyun Sonu*’nun sonunu anımsatır: “Geceye ağladın, bastırır: şimdi ağla karanlıkta. (...) Boş anlar, hep şimdiki gibi, hiç olan zaman bitiyor” [*Oyun Sonu*, s. 54]. “adım adım” (*pas à pas*), 80. doğum gününde düşünür Herbert Marcuse’e adanmıştır. “hayatta kalan sözcükleri” (*mots survivants*) şiiri, Beckett’in birkaç ay önce yazmaya başladığı *Eşlik*’i anımsatır. “nehirler ve okyanuslar” (*fleuves et océans*), Rimbaud’nun *Sarhoş Gemi*’deki epik yolculuğunun minik çapta bir yorumu olabilir. Fırtına öncesi sessizliği kavramını ters çeviren “çıkmayı göze aldığı keşiş sığınağından” (*sitôt sorti de l’ermitage*) şiirinin, Beckett için yazmayı simgeleyen “odadaki kuşatma”dan kurtulmayı dile getirdiği düşünülebilir. “artık anı yok” (*pas davantage*), Beckett’in doğum gününe (13 Nisan, Hz. İsa’nın çarmıha gerildiğine inanılan gün) göndermedir. Nisan izleği, “yaşasın ölü tek mevsimim” şiirinde de görülür. “karanlık kız kardeş” (*noire sœur*) Atropos’tur. (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 447-465).

orada

William Shakespeare’in *The Taming of the Shrew* adlı oyunu Türkçeye *Hırçın Kız* adıyla çevrilmiştir. Kitabın Özdemir Nutku çevirisinde (İstanbul, İş Bankası Kültür Yay., 4. basım, Nisan 2017, s. 81), Petruccio sorusunu şöyle soruyor: “Bir zamanlar yaşadığım hayat nerede?”

daha önce hiç olmayan yere git

“Lâ” başlıklı Fransızca şiirin Beckett tarafından yapılmış İngilizce çevirisidir (“go where never before”). “Lâ” Türkçe seçkiye dahil edilmemiştir.

Son Söz

Başlığı “ilave parça, ekleme, kitapta bölüm sonlarına konulan süslü işaret” anlamlarına da gelen bu şiirin (“Tailpiece”) *Watt*’ın içindeki çevirisi için bkz. Samuel Beckett, *Watt*, Çev. Uğur Ün (İstanbul, Ayrintı Yay., 3. basım, 2012, s. 208-209).

Beckett şiirin sayfa kenarına *Yeşaya 40:12* notunu düşmüştür (Lawlor ve Pilling, “Commentary”, s. 393): “Kim denizleri avucuyla, / Gökleri karışıyla ölçebildi? / Yerin toprağını ölçeğe sığdıran, / Dağları kantarla, / Tepeleri teraziyle tartabilen var mı?”

*

Ek Not: *İlahi Komedya*’dan yapılan alıntıların kaynağı Rekin Teksoy çevirisidir: Dante Alighieri, *İlahi Komedya*, İtalyanca aslından çeviren: Rekin Teksoy, İstanbul, Oğlak Yay., 12. basım, 2011.

İçindekiler

Teşekkür 9

Sunuş: Kemikler ve Sanat Eserleri 11

Önsöz: David Wheatley 27

Beckett Kronolojisi: Cassandra Nelson 44

Orospuölçer 61

• • •

Cüce 73

Yankı'nın Kemikleri ve Diğer Çökeltiler

Akbaba	77
Enueg I	78
Enueg II	83
Alba	85
Dortmunder	86
Sanies I	87
Sanies II	90
Serena I	92
Serena II	95
Serena III	98
Malacoda	100
Da Tagte Es	102
Yankı'nın Kemikleri	103

Özgürlüğün Boyunduruğu	107
Antipepsis	108
Cascando	109
Pot	111

Fransızca Şiirler, 1937-1939 [8 Şiir]

gelirler	115
orada olmak çenesiz dişsiz	116
Göge Yükseliş	117
Sinek	118
öyleyse faydası yok	119
Dieppe	120
Vaugirard Caddesi	121
Lütesiyen Amfi Tiyatro	122

• • •

Saint-Lô 125

Fransızca Şiirler, 1947-1949 [6 Şiir]

ne olmuş yani bir ülke varsa 129
A.D.'nin Ölümü 130
yaşasın ölü tek mevsimim 131
kum akıntısında benim yolum 132
ne yapabilirdim bu dünya olmadan yüzünüz umarsız 133

• • •

Şarkı 137
Orada Bir Şey 138
Korkunç Yasak 139
Rondela Dansı 142

mirlitonnnades (1978)

karşılaşıncı 145
eve gel 146
her şey sona erdiğinde 147
boşluğun en ucunda 148
bir zamanlar var olan sessizlik 149
onları dinle 150
kenar lambaları 151
düşle eğer bu 152
ilki 153
nedeni akış 154
cumartesi paydos 155
her gün imreniyorum 156
bizi şafağa 157
boşuna 158
son adımı atar atmaz 159

her neyse iyi 160
her neyse kötü 161
unutma Tancâ'da 162
ilerde başka bir mezar 163
unutma Stuttgart'ta 164
eski gitmek 165
bir daha asla 166
adım adım 167
sürekli 168
öldü onun 169
nereden 170
hayat kalan sözcükleri 171
nehirler ve okyanuslar 172
bütün tasaları geçti 173
çıkmayı göze aldığında keşif sığınağından 174
duyar duymaz her yerden 175
gece gelir nihayet 176
artık anı yok 177
gölgesi bir gece 178
karanlık kız kardeş 179
doksanlık bir cücenin 180
hayallerin dışında bir yaban tavşanı 181

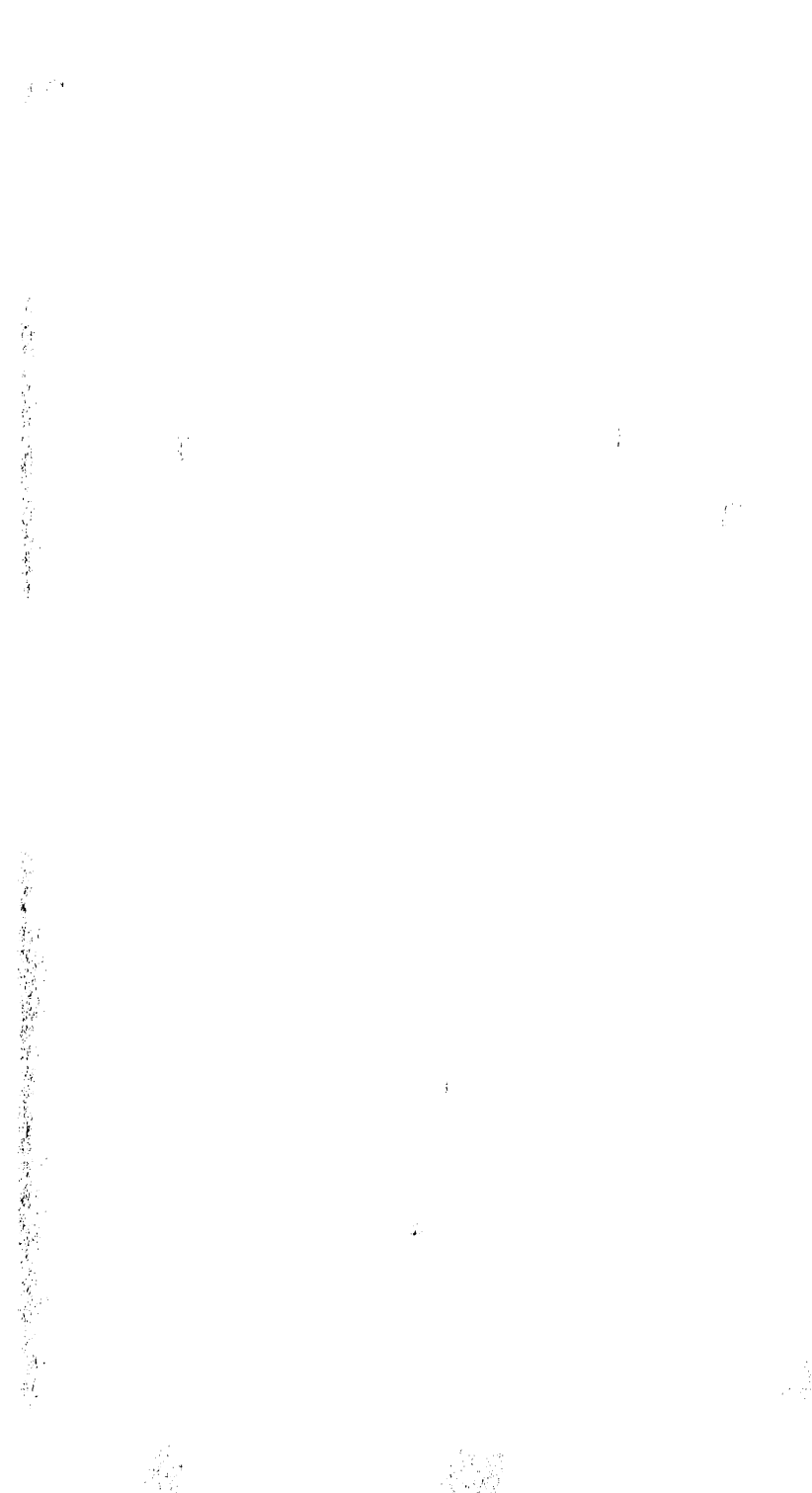
•••

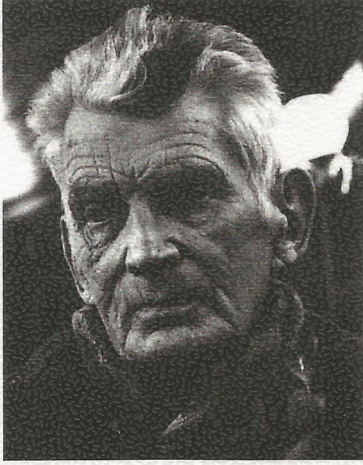
gecenin ölü bir vaktinde 185
orada 186
yine gitti 187
boşalt suyu boşalt 188
daha önce hiç olmayan yere git 189
Kısa Rüya 190
Kelime Ne 191

Son Söz 193

Notlar: David Wheatley 195

Çevirmenin Notları: Suat Kemal Angı 209

Samuel Beckett (1906-1989) Geçtiğimiz yüzyılın büyük edebiyat belleği en parlak, en karmaşık, en verimli sayfalarından bazılarını Beckett'e ayırdı. Önemli bölümü Türkçeye aktarılmış olan Beckett kütüphanesinin görünmeyen rafını, onun bir "kazı alanı"na benzeyen şiir dünyası oluşturur. *Şair* Beckett, yeryüzü tabakalarının arasında kendi öznel şiirinin "kazı"sını yapmış, bulduğu "eksik" malzemeyi –kemikleri, çökeltileri, mırıltıları, ışıkları– daha da eksilterek değerlendirmiş, yorumlamış ve okura sunmuştur. Bulunup var edilmesi kadar titizlik ve sabır gerektiren bu rafın görünür kılınması önemlidir. Zira Beckett okuru bu kitapta, yazarın "sürekli fakirleşmek, bilgisizleşmek, bir şeyler eklemek yerine, sürekli azaltmak" olan yazınsal tutumunun *nedenini* somut olarak görebilecektir: *Şiir*: Sessizliğe ve kaybetmeye içkin bu tutum daima şiirin tutumu olmuştur.

ISBN: 978-605-314-273-7

